

Krachtdadige bekeering en overbrenging uit het Roomsche geloof van Elizabeth Morton

<https://hdl.handle.net/1874/236002>

mm 13203

Vak 61

KRACHTDADIG

BEKEEF

en overbrenging uit het

VA

ELIZABETH

medegedeeld in

WIJ

UIT

ERTAALD

N WOERDEN

VERBODEN BOEK
volgens algemeene bepalingen
van Kerkelijk Wetboek

RDAM. — GEBR. HUGÉ.

49 *1/2*

KRACHTDADIGE

BEKEERING

en overbrenging uit het Roomsche geloof

VAN

ELIZABETH MORTON,

medegedeeld in een briefwisseling door

WILLIAM HUNTINGTON.

UIT HET ENGELSCH VERTAALD

DOOR

BERNHARD VAN WOERDEN

BIBL. CONV.

— —
WIJCHENS

ROTTERDAM. — GEBR. HUGÉ.

~~W. F. J. U~~
~~BOEKHANDELAAR~~
~~Gasthuislaan 229~~
~~18. 11. 18. 11.~~

BRIEF
aan den Heer HUNTINGTON.

Mijnheer!

Ik denk, dat u het als eene zeer buitengewone zaak zult beschouwen, dat een streng Katholiek de pen opneemt om u over het stuk van den godsdienst te schrijven. Van mijn jeugd af tot nu toe zijn Gods leidingen zeer wonderlijk met mij geweest. Op dit oogenblik ben ik onder groote zielsangsten door middel van uwe uiterst krachtige en treffende wijze van prediken. Daar ik eerst door nieuwsgierigheid gedreven om u te hooren de regels der Katholieke kerk overtreden heb, zoo vind ik het noodzakelijk u mijne voornaamste bevinding en mijne tegenwoordige denkwijze over de leerstellingen van den godsdienst mede te deelen. Ik verzoek u den inhoud hiervan niet publiek te maken, ofschoon ik God gebeden heb, dat Hij mijne pen op dit oogenblik wil besturen, opdat ik niets moge schrijven, dan hetgeen ik krachtdadig ondervonden heb, dat Hij u moge onderrichten in een antwoord op dezen en het geheel met Zijnen zegen moge bekroonen.

Ten Eerste: Mijne bevinding op veertienjarigen leeftijd werd ik van de kostschool genomen, waar ik gedurende zeven jaar op geweest was. Daar mijn vader een vroom man was, en wij vele jaren achtereen den Heer R...ne gehoord hadden, zoo gingen wij, gehoorzaam aan Zijn bevel, bestendig onder zijn gehoor op. In deze dagen mocht ik gaarne van plaats

?

*Dit antwoord heeft de Heer Huntington
gelezen met g. l. z. en?*

tot plaats rondzwerven, ofschoon ik dikwils sterke overtuigingen van zonde had, zooals ik dacht met veel godsvrucht vermengd, als om dagelijks, wanneer ik alleen was te gaan bidden, zoo vele kappittels in den Bijbel te lezen, enz. hetwelk naar ik dacht Gode aangenaam zou zijn. De verkiezing was mij echter een struikelblok, en in het bijzonder herinner ik mij éenen tijd, hoezeer deze leerstelling op mijn gemoed gedrukt werd, zoodat ik dacht, dat het met Gods barmhertigheid niet bestaanbaar was.

Ik werd zeer beperkt in mijn vrijheid gehouden, totdat ik de beste der ouders verloor, waardoor ik in eenen afhankelijke staat kwam. Gedurende dezen tijd echter kreeg ik meer licht in de leerstellingen van hetgeen men Methodisme noemt, en had bij tijden een sterk verlangen naar den hemel en de heerlijkheid. Ik schepte er vermaak in onder het Woord te zitten en dikwijls scheen het mijne ziel ten zegen.

De eerste maal, dat ik de wereld inging was als onderwijzeres aan eene kostschool in Noord Wales. Mijne gewoonte was om voor God te treuren over de drooge zedelijke gesprekken, die ik dikwijls verplicht was bij te wonen.

Dit duurde bijna twee jaar; ik ondervond toen zulk eene koudheid en doodigheid omtrent God en tot mijne groote schaamte en schande onderzocht ik ook zelden de Schriften. Ik kwam te Londeu en nam daar spoedig deel aan elke uitspanning, die de wereld onschuldig noemt. Gedurende dit tijdperk kwam ik bijna iederen Sabbath onder de bediening van mijnen broeder. Ik had aanhoudende conscientie wroegingen, dat Gods Zegen mijne werkzaamheden niet kon bekroonen. Ik was zeker dat zijn vloek mij moest treffen, hetwelk mij bij overdenking zeer smarte. Soms tijds werd ik echter bekwaamd mijn

hart voor God in het gebed uit te storten, en Hem te smeeken mij mijne zonden van mijn afgelegd, leven te vergeven, door de verdiensten van Christus mijnen Zaligmaker. Ach, mijnheer, wat zijn wij, als wij één oogenblik aan ons zelve overgelaten worden, en hoe zijn wij van nature geneigd tot het kwade! Genade zij de eer voor eenen gekruisten Verlosser.

Daar ik nu in waarheid denk, dat elke goede begeerte van God komt, daar Hij de werkmeester van het goede en niet van het kwade is, zoo geloof ik, dat God gedurende dit gedeelte mijns levens een werk der genade aan mijn hart begon, want ik had vele tranen gestort van wege de zonde en had dikwijls overdenkingen over de uiterste ijdelheid der tijdelijke en zinnelijke vermaken. Als ik mij in mijne kamer terugtrok, nadat ik naar een bal of concert geweest was; dan was mijne gedachte: Ach! dit is tijd vermoorden, het genot dezer vermaken strekt slechts tot verderf mijner ziele! welke ware voldoening kan er in dit alles zijn! het is een zoeken naar geluk, waar het onmogelijk gevonden kan worden.

Ik had vele betrekkingen in uitzicht, maar de groote zwarigheid was, dat ik de Fransche taal niet kende. Dit bracht mij er toe voor korten tijd naar Frankrijk over te steken, om dezelve zodoende machtig te worden. Door de overreding van eenige vrienden bracht ik dezen tocht ook ten uitvoer, terwijl zij mij vele waarschuwingen mede gaven om niet Roomsche Katholiek te worden. Ik was werkelijk geraakt als eenig persoon zulk soort van gedachte opperde.

Ik ging naar een klooster, waar ik gedurende acht maanden hunne aanmerkingen en vormelijke godsdienst met verachting beschouwde, (want toen dacht ik er zoo over). Ik dacht dat ik door Gods genade mijn geloof, waarin ik opgebracht was, en waaruit

Die menschen waren gelukkig?

ik ook veel vertroosting geput had nooit zou verloochenen. Vele malen zeiden ze tot mij: „Gij wilt ons zekerlijk allen tot Methodisten maken. Eenige gingen zoo ver, om te beweren, dat ik de gaveder openbaring had, omdat ik bij alle gelegenheden schriftuur plaatsen aanhaalde, en mijnen Bijbel meer gebruikte, dan eenig ander boek. Ik was in zekere mate bevooroordeeld tegen hen, en bad God dikwijls dat Hij hunne duistere harten mocht verlichten, Zich aan hen in Zijnen Zoon openbaren, opdat Christus, en Hij alleen in hunne harten verheven mocht worden. Ik bad, dat zij de Schriften onderzoeken mochten, en spoedig uit deze Egyptische duisternis verlost worden, opdat zij even als Jacob van ouds met God zouden worstelen, tot zij de zegen verkregen, en Hem de eere geven Zijnen naam verschuldigd.

Gedurende dezen tijd, mijnheer! was ik bij God aanhoudend klagende over de vele denkwijzen, die op aarde waren, en toch, zeide ik, is er maar één levende en waarachtige weg ter Zaligheid, namelijk Christus Jezus, onzen Heere. Ik dacht dat er vele vroomen lieden, van verschillende denkwijzen konden zijn, die niet verdoemd konden worden, omdat God gezegd had, dat van allen een overblijfsel zou behouden worden, en dat *niemand*, die in den Name Jezu tot Hem kwam, buitengeworpen zou worden. Ik wist, dat ik dit gedaan had, en veronderstelde daarom, dat mijn staat goed was. Als vroeger, oordeelde ik nu niet meer, dat iemand verloren was, als hij met mij in de saken des geloofs verschilde.

Mijn gemoed kreeg vele verontrustende indrukken, want ik begon er aan te twijfelen, of ik wel in het pad was, dat naar de eeuwige gelukzaligheid leidt, en als ik de zaak nauwkeurig begon te onderzoeken, dan hield ik er van mijnen godsdienst

na te gaan van af den tijd, dat Onze Zaligmaker op aarde geweest was. Mijne gedachte was altijd: „Veronderstel eens, dat ik toch nog in eene dwaling verkeer, en dat het God behaagd heeft mij hier ten goede mijner ziel heen te zenden; opdat het zien van zulk eene aanhoudende beoefening der strikste vroomheid nog een middel zijn mocht om mij aan de liefde van deze wereld te spenen, die liefde van deze verdwijnende vermaken, waarvan ik de ongepastheid wel zag, maar toen geen kracht had ze weerstand te bieden, ofschoon God dikwijls gezegd had: „*Gaat uit het midden van haar en scheidt u af.*” Ik begon toen duidelijk te zien, dat alles op aarde maar eene schaduw was, en alles zonder wezenlijkheid, en daar ik van nature eene ernstige geaardheid had, zoo dacht ik ten laatsten, dat het leven het bezit niet waard was, tenzij men het geheel overgaf aan den dienst van Hem, wiens dienst volmaakte vrijheid is. Ik bad vuriger dan ooit om de leiding en bescherming der Voorzienigheid. Ik verlangde geen leven dan om ter Zijner eer te leven. Ik werd zeer vertroost door de krachtige toepassing van vele schriftuurplaatsen, zulke als. „*Ik heb u liefgehad met eene eeuwige liefde,*” daarom heb ik u getrokken met goedertierenheid.” *Ik zal u niet begeven, noch ik zal u niet verlaten,*” en velen hieraan gelijk, ook deze: „*Gij kunt geen twee heeren dienen.*” *Die niet alles verlaat en mij navolgt kan mijn discipel niet zijn.*” „*Zoo wie dan een vriend der wereld wil zijn wordt een vijand Gods gesteld,* enz. Inderdaad zal ik deze tijden nimmer vegeten, want ik beminde God met geheel mijn hart, en werd zeer gedood aan alles, dat zijnen goddelijken wil tegenstond, alle wereldsche gesprekken werden mij werkelijk en in waarheid tot een last, want ik wist, dat God in alles wat ik zeide of deed bij mij tegen-

Eindelijk stemde ik er in toe om goed onderwezen te worden in de leerstellingen van het Katholieke geloof, en het volgende werd mij gedurig voorgehouden namelijk: „Dat er slechts ééne heilige Katholieke kerk was, waar buiten niemand zalig kon worden. „Wacht u! zeiden zij,” voor het verzuimen der middelen, die God ingesteld heeft, want zoo gij zijne genade tegenstaat, zal het spoedig voor u te laat zijn, en als gij in ketterij blijft volharden zult gij voor eeuwig veroordeeld worden. Hoe kan dat zijn, zeide ik, als Christus gestorven is voor al degenen, die in waarheid zich bekeeren. Niemand kan een ander fundament leggen dan Hem, op wien ik rust voor zaligheid door Zijnen dood en zijn lijden.

Ik bouw mijne hoop op den pilaar der waarheid, want Hij heeft gezegd: *Want voorwaar mijne woorden zullen geen valscheid zijn.*" Daar Hij God is kan Hij niet liegen, en daarom zoolang ik in eene nederige en bestendige afhankelijkheid van Hem leef; zoolang ik door dit leven een oog op Zijne heerlijkheid geslagen houdt; geheel op Hem ter zaligheid vertrouwen en op niemand anders; waarin zou ik dan kunnen dwalen?

Deze Mijnheer, en vele andere gesprekken van de zelfde soort, voerden wij. Toen werd de priester bij mij aangediend. Wij hielden lange redeneeringen, maar zij leidden tot niets. Op zekeren dag de korthed des tijds, de onmetelijkheid der eeuwigheid, en het gewicht der ziel overpeinsende begon ik duidelijk het gevaar van mijnen natuurstaat te zien, terwijl mijne zonden mij zoo zwart als de Satan voor kwamen. Ik dacht werkelijk, dat indien de rechtvaardige nauwelijks zalig wordt, waar zal zulk een helwaardig ellendeling als ik verschijnen! dat indien wij reenschap moeten geven van elk ijdel woordt, wat zal ik dien dag van mij worden! Ik dacht, dat God mijne ziel deze nacht kon opeischen, en hoe was ik bereid! wij waren vermaand ons heden te bekeeren, terwijl het heden genaamd werd, opdat des Heeren toorn niet tegen ons zou ontsteken, en Hij ons voor eeuwig van Zijne tegenwoordigheid verbannen.

In deze staat was ik zeer ellendig en ondervond dat mijne zonden een last voor mij waren bijna te zwaar om te dragen. Alles wat ik verlangde was om alles te verlaten. mijn kruis op te nemen en Christus te volgen, hetwelk de eenige weg naar de eeuwige gelukzaligheid was, en zocht ik het in Gods weg, dan zou ik het tot troost mijner ziel ook vinden. Hunne bewijsredenen waren krachtig. Ik was verzekerd, dat Luther en Calvijn. twee groote be-

Yk ook

driegers, de auteurs mijner belijdenis waren. Vele van de verschrikkelijkste vervloekingën werden door deze lieden tegen al degenen uitgesproken, die het Roomsche Katholieke geloof niet erkenden als de ware en eenige godsdienst door onzen Zaligmaker ingesteld. Al die overtuigingen en aantijgingen hadden ten dien tijde niet de minste uitwerking op mij, want ik hield Gods Woord vast, hetwelk mij als eene muur van vuur scheen te omringen, om mij voor zulke beginselen te behoeden. Ter dier tijd gevoelde ik dat de Heilige Schrift als het Zwaard des Geestes was en als een krachtig wapen in mijne hand.

Maar om kort te gaan. Na dit alles, door eene grondige kennis van hunne leerstellingen, en eene aanhoudende conscientie beschuldiging, dat ik in eene hervormde dwalende godsdienst opgevoed was, en dat God slechts de Stichter van deze gevestigde Kerk zijn kon, en ook omdat ik nooit eerder ergens zulk eene schijnbare godsvrucht gezien had, zoo besloot ik het Roomsche Katholieke Geloof te omhelzen, op deze twee voorwaarden: Ten Eerste: dat ik den Bijbel niet behoefde over te geven, namelijk in de handen der priesters, en alzoo van het gebruik van Gods Woord beroofd worden. Ten tweede: dat ik niet tot de Maagd Maria behoefde te bidden; aan alle andere zaken kon ik mij onderwerpen, daar zij uit de Schrift bewezen waren, maar dit laatste kon ik niet. De priester deelde mij mede, dat het aanbidden der heiligen, enz, geen vast artikel van hun geloof was; in Gods Woord werd het slechts aanbevolen, waarvan ik u mijnheer, dadelijk een bewijs zal geven. Wat den Bijbel betreft, dit heeft mij zeer veel leed gedaan, want zou u het willen gelooven en tot mijnen spijt moet ik het zeggen, dat hij de- zelve van mij wenschte af te nemen en ook elk

Open Katholiek de godsdienst die Maria of een ander Heilige aanbidt. Dat is een afgeveerd spij en in de bijbelen niet te vinden.

Dat is beslist een gemeene Leiden vrucht de
Katholieke Kerk sprak al haar leerselling
uit den H. Schrift.

11

middel tot dit doel in het werk stelde. Ik zeide echter kortaf tot hem, dat er vele groote en dierbare beloften in dat Boek gevonden werden, die niet in andere boeken te vinden waren; dat ik in den inhoud daarvan meer troost gevonden had, dan in de doorluchtigste schrijvers. Buitendien was het Gods Woord ons tot een getuigenis gegeven, en wij waren uitdrukkelijk bevolen de Schriften te onderzoeken, en ook gebod God door Mozes aan allen om de Heilige Schrift te lezen en te verstaan. In 't kort, ik wilde dezelve volstrekt niet overgeven, maar wilde in plaats er van ieder ander boek afstaan, want, zeide ik, waaruit kunt u bewijzen, dat God van ons verlangt Zijn Woord overtegeven? Neen, mijnheer, zeide ik; liever zou ik mijn leven overgeven; spreek daarom over dat onderwerp niet meer, want ik zal met het lezen er van voortgaan, waarheen ik ook ga. Veel ging er in mij om en deed mij ontstellen, als ik bedacht, dat hunne godsdienst ons in duisternis wenschte te houden. Dit voorrecht werd mij toegestaan (want er was niets aan te doen) en door geheel het klooster werd hierover als eene mirakuleuse gebeurtenis gesproken. Heerlijkheid zij die genade, die in mij deze gedachten werkte, want sedert dien tijd heb ik er de troost van ondervonden. Nochtans vind ik dat alle Roomsche priesters niet even streng in dit opzicht zijn. Nu zal ik u eene omstandigheid meedeelen, die u van het tegendeel zal overtuigen, maar ten dien tijde deed ik mijn uiterste best dit kostelijke Woord in mijn bezit te houden, en loofde God naderhand dat ik de overwinning behaald had. Ik was zoo ingenomen met de Zendbrieven van Paulus, dat ik door het geheele klooster bij den naam van dien Gods Man volkomen bekend was, en dikwijls dreigde ik op eene schertsende wijze, mijnen naam in den zijnen te veranderen, wanneer ik even-

Gij zult het hier te gade krijgen, dat de prediking der Wereld over de aarde is gelyk als over de aarde.

als een hunner non werd. Want als deze nonnen den sluier aannemen veranderen zij hunnen naam in dien van den een of anderen heilige. Nochtans is het waar, dat mijne verlangens naar het kloosterleven zoo toenamen, dat ik niet langer mij zelven zou zijn, maar ik wenschte mij met ziel en lichaam als eene offerhande aan God op te dragen. Dikwijls zeide ik met Job: *„Ik verlang naar den dood, maar zij is er niet, en graaf daarna meer dan naar de verborgene schatten.* Ik werd moede van alle aardsche zaken, want ik verlangde met Christus te zijn, hetwelk mij verreweg het beste dacht. Deze verlangens werden hoe langer hoe sterker. Ik dacht, dat de veiligste weg om mij onbesmet van de wereld te houden was, door Gods genade geheel van de zelve uit te gaan en mijn aangezicht naar Sion te richten, want mijn oprecht oogmerk en doel, mijnheer, was eenvoudig, om mij met hart, mond en leven geheel aan God over te geven en Hem in alles en door alles als het hoogste goed te beminnen. Toen dacht ik, hoe kan dat in de wereld gedaan worden? Trouw ik, dan zal God niet dat volkomen bezit van mijn hart hebben, dat ik wensch, en ook kan ik mij dan niet zoo onherroepelijk aan Zijnen dienst overgeven.

De beslommingen, zorgen en beproevingen die in de wereld niet te vermijden zijn, zullen zeker die volkomene gemeenschap met God, waar ik zoo vurig naar haak, beletten. Maar dacht ik toen, God heeft gezegd: *Laat uw licht alzoo schijnen voor de menschen opdat gij uwen Vader, die in de hemelen is moogt verheerlijken.* Toen wenschte ik te leven als of God en ik alleen op de aarde waren; om mijne oogen te sluiten en mijne ooren toe te stoppen voor alles, dat niet van Hem was; om zijn huis aanhoudend te bezoeken en bestendig tot het sacrament

te naderen. Hoe kon dit in de wereld geschieden en meer bijzonder in eenen afhankelijken staat? Ik bad God dat hij mij bekwamen wilde om tot Zijne eer en het goede mijner ziel te besluiten.

Gedurende dezen tijd, mijnheer, bezat ik geene middelen om mij in dezen stand van leven te vestigen, maar ik was goed overtuigd, dat indien mijne wenschen goed gegrond waren, en God mij deze roeping gegeven had, het Hem ook niet aan macht ontbrak om mij hetgeen ik wenschte toe te staan.

Maar let op. Gedurende dit tijdperk zwoer ik de ketterij, waarin ik opgebracht was publiek in de kerk af. Ik vervloekte alle leerstellingen strijdig met de Roomsche Katholieke; met de hand op den Bijbel, zwoer ik in den naam des Vaders, des Zoons en des Heiligen Geestes, dat ik deze leerstellingen tot het laatste oogenblik mijns levens zou houden. Hierna werd mijne afzwering in een groot boek opgeteekend, naar ik denk door vier getuigen. Ik ging toen naar Boulogne, waar ik de bevestiging van den Bisschop ontving. De overste of het hoofd van het klooster, waarin ik was, woonde bij den bisschop, en ten dien tijde legde ik hem mijn gemoed bloot wat betreft mijne verlangens naar een kloosterleven. Maar, zeide ik, mijnheer, de som, die betaald moet worden heb ik niet. Hij was zoo ingenomen met mijne gevoelens, dat hij aanbood de som te geven, of dat ik op zijne rekening zou toegelaten worden. Dit was voor mij eene groote bevestiging en ik had toen jaarlijks slechts eene kleinigheid noodig om mijne wenschen te volmaken.

Kort hierop verliet ik Frankrijk, met een vol voor-nemen en belofte terug te keeren, als het God zou behagen mij de middelen te geven. In Engeland teruggekeerd, was ik in verlegenheid welke betrekking te aanvaarden, daar ik toen een streng Katho-

dat zal ook wel een leugen zijn want de kerk neemt niet zoo veel in aanmerking als de protestanten en een klooster.

liek was. Ik smeekte God, dat Hij voor mij wilde zorgen en dit deed Hij dientengevolge ook, want binnen een paar weken werd ik bij eenen priester van de Grieksche Kerk geroepen (waarmede ik op eene verrassende wijze in kennis kwam om de plaats van gouvernante bij eene jonge dame in eene adellijke familie in Rusland op mij te nemen. Mijn salaris zou voldoende zijn om mij in drie jaren naar mijne gewenschte plaats te doen terugkeeren.

Ik ging naar Rusland. Hier waren wellusten van allerlei aard; vroolijkheid en vermaken van elke soort. Ik zou de vermaken dezer wereld in hunne ware volmaaktheid genoten kunnen hebben, maar ik vond, dat mijn hart aan alle dood was. Dikwijls bepeinsde ik, dat deze vroolijke lieden eerlang alles zouden moeten verlaten en voor God rekenschap geven van den tijd aldus besteed. Geene overreding kon mij overhalen aan één spel of eenig soort van ontspanning deel te nemen, want ik wist dat Gods zegen onder hen niet kon wonen.

Ten dien tijde genoot ik elke overvloed, die het menschelijk hart verlangen kon. Ik was echter bijna twee jaar een martelaar. Ik bad God om onderwerping en geduld, want ik dacht werkelijk, dat de tijd nimmer zou aanbreken, dat ik deze gruwelen geheel zou kunnen verlaten. Ik had medelijden met mijne medestervelingen, die zich aldus in de zonden baadden, en verheerlijkte God slechts, dat ik hen allen om Zijnent wille verachtte, en dat ik vertrouwde, dat mijn hart in waarheid met Hem vereenigd was.

Ik nam deze wereldsche betrekking zoo zeer ter harte, dat de vrede mijns gemoeds wegging. Ik was in waarheid zoo ellendig, mijnheer, dat ik mijne gezondheid langzamerhand geheel verloor. Twee doktoren gaven mij raad, die mij verzekerden, dat er

eene verandering van lucht en klimaat moest plaats hebben, of anders zou ik nimmer herstellen. Dit noodzaakte mij mijne betrekking te verlaten en naar Engeland terug te keeren, waar ik omstreeks het einde van Juni bij mijnen broeder aankwam, en ben daar sedert gebleven.

Daar hij een evangelie bedienaar was, zoo ontmoette ik veel tegenstand betreffende den godsdienst. Wij behandelden dit onderwerp aanhoudend; maar het leidde tot niets. Ik weigerde het familie gebed bij te wonen en ook wilde ik de kapel, die aan zijn huis grenst, niet binnentreden. Maar let er op: dat ik vast besloten was om zoo spoedig als mijne gezondheid hersteld was door Gods hulpe naar Frankrijk weder te keeren, om eene non te worden.

Gedurende dezen tijd kwamen er op zekeren avond een paar kennissen om mijnen broeder te hooren prediken. Uit beleefdheid was ik verplicht hem te vergezellen, maar zeer tegen mijnen wil. Ik kon niet naar de preek luisteren, noch kon ik naderhand een dozijn van de woorden, die ik gehoord had, herhaalen, want den geheelen tijd was ik verschrikkelijk bewogen, vreezende dat mij een zwaar oordeel zou treffen, omdat ik het gebod onzer kerk overtreden en mij met ketterij ingelaten had.

Ik was God nog steeds biddende den tijd van mijne terugkeer naar Frankrijk te verhaasten; ook kreeg ik vandaar aanhoudende verzoeken om te komen. Eindelijk kwam mijne schoonzuster in de stad, want zij was twee maanden naar buiten geweest, die [door eenen vromen ijver en werkelijke belangstelling gedreven, alle pogingen in het werk stelde om mij van de dwalingen dezer beginselen, die ik zoo sterk ingezogen had, te overtuigen, maar alles te vergeefs. Haar groote oogmerk voor dit doel was om mij onder het Woord te trekken.

Na veel overreding ging ik drie of vier maal; maar na iedere keer was mijn vast besluit niet meer te gaan, want ik had dit alles reeds te voren gehoord en vond er geen voordeel in, maar bad er trouwens ook niet om. Om deze reden was mijn gemoed zeer ter neder gedrukt en ik smeekte God mij meer en meer te versterken, en mij te bekwamen alle voor-
slagen en elke ketterij te wederstaan. Ik vloog naar den Bijbel en zeide: „Zekerlijk God is mij eene toevlucht en Christus is mijn Zaligmaker; ik zal niet nedergeworpen worden, noch zal ik vreezen voor hetgeen de menschen tot mij zeggen of mij doen kunnen, want ik vertrouw ootmoedig, dat Hij Zijne wet in mijn hart geschreven heeft, en Hij kan en zal mij van elk onrein beest verlossen. Ik heb de leerstellingen omhelsd, die Hij zelf op aarde geleerd heeft. Ook smeekte ik God mijn geloof te willen versterken.

Gedurende al dezen tijd had ik diepe indrukken van den dood op mijn gemoed en leefde in de verschrikkelijkste twijfelingen en vreezen omtrent mijnen zielestaat. De last der zonde maakte mij ellendig en hoe weinig leefde ik tot eere van dien God, die mij uit de duisternis geroepen had tot Zijn wonderbaar licht. Nacht en dag waren de verschrikkingen van dood en zonde, en de ijdelheid van alles aan deze zijde des grafs aanhoudend voor mij, en deze laatste gedachte zal mij naar ik geloof nooit verlaten, Om nu tot de zaak te komen, Mijne schoon-zuster smeekte mij zeer om een zekere Mr. Huntington te gaan hooren, dien God zooals zij zeide op de verbazendste wijze tot kennis der waarheid gebracht had. Ik wilde hier niet in toestemmen, en verweet haar liever dat zij van den een naar den ander liep. Ik zeide, deze man is zekerlijk een van die hedendaagsche groote lichten, dat gij zoo met

hem ngenomen zijt. Mijn broeder antwoordde op eene schertsende wijze: „Ik verzeker u, dat zij eene echte Huntingtoniaan is, maar, zeide hij: „ik geloof dat hij een uitverkoren vat is en dat zijne bediening voor velen tot nut gemaakt wordt. Ik zal echter „zijne Geloofsbank” uit mijn studeervertrek halen, hetwelk u in elk geval moet uitnoodigen hem eens te hooren prediken. Dit gedaan zijnde werd er uit gelezen. Ik werd in de hoogste mate geboeid en was zeer verbaasd over de zonderlinge voorzienigheden, die hij ondervonden had. Ik verblijdde mijne zuster door te zeggen, dat ik haar den volgenden Dinsdag naar Monkwell-street zou vergezellen. Ik zeide er echter uitdrukkelijk bij, dat de beweegreden slechts nieuwsgierigheid was, hetwelk inderdaad zoo was. Wij gingen en ik merkte twee zaken in zijn prediken op, hetwelk mij terstond ten gunste van Mr. Huntington in nam.

Ten Eerste: hoe hij Christus verhief als onze eenige gelukzaligheid, en in Wien wij alleen ruste zouden kunnen vinden voor onze zielen. Ik dacht, deze man heeft juist dezelfde denkwijze als ik, en toch moet hij een vijand van mijn geloof zijn.

Ten tweede. hoe hij Gods Woord verhief. Helaas, dacht ik, indien deze man Roomsch was, zou hij een middel kunnen zijn, dat er veel goeds teweeggebracht werd. Hij zou de onwetenden in deze heilige waarheden onderwijzen; en zou Gods Woord onder het volk verspreiden.

Nu, mijnheer, ik zal u niet alles vertellen, wat ik onder die preek gevoelde, want wij denken somtijds, dat Gods Geest een werk aan onze harten begonnen heeft, wanneer ons leven en onzen omgang een bewijs geven, dat het slechts de kracht der verbeelding is, waarvan ik weet, dat zij gedurende mijn leven groot geweest is. Ik noem u niet

vader en ook kan ik nog niet zeggen, dat ik geheel onder uwe bediening geroepen ben, want ik ben nog steeds een streng Katholiek in vele punten des geloofs, waarvoor ik u mijne redenen zal zeggen. Het is echter zeker, dat u een middel geweest is om vele vooroordeelen van mij weg te nemen, want door uwe groote kennis van de schriften en de overtuigende wijze, waarop u hen uitlegt, uwe ondervinding, en Gods wonderen aan u bewezen, zoo zijn de volgende woorden betreffende u immer op mijn gemoed gedrukt namelijk: Zekerlijk deze is inderdaad en in waarheid een man door God gezonden.

„Maar” zal u zeggen, „hierin maakt gij uwe eigene „kerk tot eene leugenaarster, want die verklaard, „dat allen, die hun geloof niet belijden, verloren zijn. „Hoe kan ik dan in uwe overtuigingen een man Gods „zijn? Ik deel u mijnen toestand mede, mijnheer, zoo die in waarheid is, en nu zijn deze gedachten zoo diep in mijn gemoed ingedrukt, dat indien ik mijn gevoelen aan een Roomsche priester moest mede deelen, ik dezelfde woorden zou herhalen. Ik houdt immer in mijne gedachten, dat God de doorzoeker des harten is, en hoe zou ik daarom mijne conscientie kunnen beliegen. Hiervoor behoeft mij God!

Toen ik eenmaal geweest was; en deze indrukken mij aanhoudend bleven vervolgen, zoo was ik verplicht u weder en weder te hooren. Sedert heb ik Monkwell Street verscheidene malen verlaten met sterke overtuigingen van zonde; en een haat, dat van smarte overvloeide. Ik hoor u nu, mijnheer, uit conscientie en niet uit nieuwsgierigheid.

Deze schriftuurplaats gevoel ik krachtig, namelijk dat ieder mensch vast in het ware geloof behoort te staan en niet omgevoerd worde met alle wind der leere. Hieruit kreeg ik een sterk verlangen, mijnheer

Jemand die afwacht met een gelyk harte. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

om met u over de leerstellige punten der godsdienst te spreken, en ook had ik geen rust, eer ik dit voorstel gedaan had. Maar hoorende, dat u zoo streng tegen de Arminianen optreedt, zoo dacht ik, dat u er misschien niet in zou toestemmen de zaak op eene zedelijke wijze te behandelen, maar op dezelfde wijze zoudt beginnen als in den predikstoel, hetwelk ik niet kon goedkeuren. Vele zaken kunnen in eene publieke zamenkomst goed gesproken worden, welke in een gewoon gesprek niets bewijzen. Verschoon mij, dat ik zoo stoutmoedig ben, want uit den overvloed des harten spreekt mijn mond.

Mij werd medegedeeld, dat u met mij spreken wilde zooals het een dienaar van Christus betaamt. Ik hoorde u Zondagavond; en zekerlijk was ik nooit zoo erg aangedaan, bijzonder bij dat gedeelte, waar u over de hoer van Babylon handelde. Ik bad God, dat Hij mij tot een van zijne geliefde kinderen mocht maken en door zijne genade zou ik dan blijde zijn alles op aarde vaarwel te zeggen.

Ik was verheugd, toen de Heer King mij berichtte dat u wenschte, dat ik mijne gevoelens zou schrijven, daar een nauwkeurig verhaal van mijne onderfinding u eenig denkbeeld van mijn persoon zou geven. Ik had nog vele andere kleine omstandigheden kunnen bijbrengen, maar ik vrees, dat u nauwelijks geduld zult hebben dezen langen brief te lezen. Nu, mijnheer, als gij het middel in Gods hand zijt om mijn veroordeel weg te nemen, of mijn hart der mate te veranderen, dat ik de Roomsche godsdienst geheel toewierp, dan zij niet u maar alleen Gode al de heerlijkheid. Ik zal dan besluiten, dat ik voor goed onder uwe bediening geroepen ben of dat u het middel voor dit groote werk geweest zijt. Want ik verzeker u, mijnheer, dat vele groote pogingen gedaan zijn zonder iets uit te werken.

Mijn broeder is een aannemelijk predikant en heeft krachtige bewijsredenen gebruikt; ook heeft hij er aanhoudend om gebeden: maar *Paulus moge planten en Apollos nat maken, maar het is God die den wasdom geeft.*"

Mijn tegenwoordige staat is deze. Ik arbeid onder veel droefheid des geestes, ben vol vreezen en twijfelingen en heb een vreeselijk gezicht van dood en oordeel, welke mij aanhoudend voor oogen zijn. In het kort, ik verlang slechts naar eene zaak namelijk om een aandeel in Christus te hebben, en in Hem gevonden te worden op dien dag, wanneer de verborgenheden aller harten geopenbaard zullen worden. Ik ben echter zoo vermetel, dat ik eenig teken begeer, dat ik een kind Gods ben, want ik beschouw mij zelve in zulk een zwart licht, dat ik waarlijk vrees, dat mijne zonden mij op den laatsten dag in het aangezicht zullen staren. O, dat ik geloof had op Christus te bouwen, de eenige hoop mijner zaligheid! Daar ik u zeer oprecht een terugblik op mijn leven gegeven heb, zoo hoop ik mijnheer, dat dit bij u zal blijven, en gij het niet aan een ander zult openbaren.

Ik kom nu tot de leerstellige punten, waarvoor ik uw geduld verzoek.

Wat het leerstuk der verkiezing betreft, dit kan ik niet geloven, ofschoon uw „Koninkrijk der Hemelen ingenomen door gebed," een aantal schriftuurplaatsen ten gunste er van aantoon. Het is zeker, dat Christus voor allen stierf en niet voor een zeker aantal.

„Want gelijk ze allen in Adam sterven, alzoo zullen ze ook in Christus allen levendig gemaakt worden." Was hij niet een rantsoen voor alle? Is niet de weg, die onze Zaligmaker zelf in Zijn Woord nedergelegd heeft vrij voor alle? Hij heeft gezegd

Althans de lezing van het evangelium

9

dat niemand uitgeworpen zal worden. Geloofde ik in de verkiezing, dan zou ik immer twijfelen, of Christus zijn bloed voor mij gestort had of niet.

Nu het volkomen afvallen van de genade. God heeft den mensch zoowel het goede als het kwade voorgesteld, om te kiezen of te verwerpen. Hij heeft dus den mensch eenen vrijen wil en kracht gegeven; verwerpt gij ze, uw verderf is uit u, o Israël! Paulus zegt: „*Werk uw zelfs zaligheid met vreezen en beven*” en niet met vermetelheid. En ook, terwijl hij anderen predikte, zoo vreesde hij zelven nog een verworping te zijn.

Met betrekking tot de algemeene kerk van Christus. Eer Hij deze aarde verliet zeide Hij tot Zijne discipelen: *En ziet ik ben met u lieden alle de dagen tot de voleinding der wereld.* Indien dit zoo is, hoe was het dan mogelijk, dat er dwalingen in de kerk konden insluipen, en Hij ze gedurende zoo vele eeuwen in duisternis en dwalingen kon laten? Naar allen schijn is hetgeen u het licht des Evangeliums noemt niet voor de Reformatie gekend en beleden. Hoe kan nu bewezen worden, dat dat de ware kerk is? Is dit het geval dan moet Christus, in strijd met Zijne belofte, Zijne Kerk verlaten hebben.

Wat de beelden betreft. De Roomschen aanbidden die niet, noch vereeren Zij zelfs de afbeelding van Christus en Zijne heiligen, maar zij doen dit slechts om de ware personen beter op hun gemoed te drukken. Het is geene verplichting, want ik heb er nooit een in mijn bezit gehad, daar ik weet, dat God niet op de uitwendige vormen ziet, maar ik geloof, dat een verbroken hart aangenamer in Zijne oogen is.

Wat het aanbidden der heiligen betreft: dit is niet een beslist gebod. Wat mij betreft, ik richt mijne gebeden gewoonlijk tot Christus als Middelaar.

Op bladz 10 verklaart de Schryfster dat de Katholiken de Heiligen wel aanbedden en hier toe zegt dat zij niet weten of dat een gebod is of niet.

De schryfster schijnt aan te nemen dat de kerk van Christus niet een beslist gebod heeft om de heiligen te vereeren.

Wat betreft de biecht: Het is duidelijk dat Christus op aarde eene macht aan Zijne dienaars nagelaten heeft om de zonden van den boetvaardige te vergeven. *Zoo gij iemands zonden vergeeft* zegt, hij, *dien worden ze vergeven: zoo gij iemands zonden houdt, die zijn ze gehouden.* Hoe konden zijn dezelve nu vergeven of doen houden, tenzij door de kennis er van? en Hoe konden zij tot de kennis er van komen, dan door de biecht? Want wie kan het harte eens zondaars doorgronden?

Wat het sacrament van des Heeren Avondmaal betreft. Wij gelooven de wezenlijkheid er van, om dat Christus gezegd heeft: „*Dit is mijn lichaam en bloed*” want toen de ongeloovige Joden murmureerden, zeggende: *Hoe kan ons deze zijn vleesch te eten geven?*” antwoordde Hij niet, dat Hij dit figuurlijk bedoelde; *maar digene die het niet deed geen deel aan hem had.* Daar alle dingen, dengenen die gelooven mogelijk zijn, zoo bouwen wij ons geloof op hetgeen God zelf verklaard heeft. Met betrekking tot de overleveringen. Deze noemen wij het onbeschreven woord en evals onze Zaligmaker slechts door het Woord zijnes monds leerde, zoo deden ook de Apostelen in het begin. Zijn onderwezen dicipelen, opdat die in staat zouden zijn ook anderen te leeren, zooals u dat in 2 Timotheus 2: 2 zien kunt. Het geloof verplicht ons de overlevering te gelooven, omdat ze uit dezelfde bron voortkwam als het Woord Gods, namelijk door de ingeving des Heiligen Geestes: *Zoo dan broeders staat vast en houdt de inzettingen, die u geleerd zijn, hetzij door ons woord, hetzij door onzen zendbrief.*”

Nu over Gods Woord. Mijn priester te London heeft misschien getracht het mij te ontnemen, en had hij het gedaan, dan zou hij het nooit toegelaten hebben, want Gods Woord is voor mij een schild

en beukelaar, en zonder dat zou ik aan vele en groote gevaren blootstaan. De redenen, die zij mij gaven, waren, dat men het volk slechts deze vertalingen des Bijbels afnam, die men dacht, dat van de oorspronkelijke verschilden, daar in den tijd der Reformatie verschillende vertalingen uitgegeven waren.

Nog eene zaak. Ofschoon Mr. Huntington in zijne preek opmerkte, dat hij liever op Maria Magdalena dan op Petrus bouwen wilde, zoo is onze Zaligmaker toch zekerlijk zeer klaar in de woorden, die Hij sprak in Matth. 16: 18. Ook zie ik er eenige gepastheid in, want merk op, dat Petrus geene rots zijn kon, tenzij hij op Christus gebouwd was. Zoo beschouw ik het.

Ook geloof ik in de offerande der mis, maar twijfel aan de absolutie en het vagevuur, meer bijzonder, nadat ik u heb hooren prediken.

Ik laat de zaak aan God over en zal door Zijne genade uit overtuiging handelen. Ik verzoek u beleefd om antwoord, mijnheer, wanneer het u past, waarop ik nauwlettend zal achtgeven. Smeek God terzelfder tijd, dat indien ik mij van achter Hem afgekeerd heb, Hij mij tot Zijne kudde weder wil brengen, om nimmer meer van Hem af te dwalen.

Ik zou blijde Zijn, indien u het antwoord aan het adres van den Heer King wilde toevertrouwen, die het mij zal overhandigen. Bovenalsmeek ik om een aandeel in uwe gebeden en verblijf

Uwe onderdanigste dienaress,
ELIZABETH MORTON.

HOLYWELL MOUNT.
19 Oct. 1786.

Een skerg Katholiek moet u zich gelaten

Aan Mejuffrouw ELIZABETH MOR-
TON, ten huize van den Weleer-
waarden Heer MORTON,
HOLYWEL MOUNT.

Nov. 6, 1786.

Mejuffrouw!

Uwen langen brief goed verzegeld ontvangen. Ik legde hem voor God neder, en bad er over, Hem ernstig smeevende mij van een antwoord aan u te voorzien, en mij een zoodanig te geven, hetwelk in den oordeelsdag tegen het nauwkeurig onderzoek van Gods vierschaar bestand zal zijn. Ik zal u geene *vleiende titels* geven, noch zal ik ook ééne eenvoudige waarheid om uwe redeneeringen laten vallen, daar ik niet wensch *zee en land te omreizen om een Jodegenoot te maken* van eenige sekte, partij of niet overeenkomende denkwijze met mij.

Ik vertrouw, dat ik kan zeggen, dat ik niets dan dezelfde waarheden preek, die God zelf aan mij geopenbaard heeft; deze waarheden, die God aan de zielen van honderden geeerd, toegepast en gezegend heeft. Dit heb ik immer gezien sedert ik mijnen mond in Zijnen naam begon te openen, en ik vertrouw, dat het deze waarheden zijn, die mij voor eeuwig zalig zullen maken. Ik weet dat het de leerstellingen zijn, die opgesloten waren in de eerste belofte, die God aan Adam en Eva openbaarde, en door het geloof waarvan Abel getuigenis verwierf,

dat hij rechtvaardig was, de eerste martelaar bleek, de eerste heilige en de eerste vrucht van souvereine genade was, die ooit het Heilige der Heiligen binnenkwam.

Er is in geen andere naam zaligheid, dan in Christus Jezus; en Zijne zaligheid kan nimmer aan eenige ziel door eenig ander persoon dan door den Heiligen Geest zelven toegepast worden. John. 16: 14. De werkingen des Heiligen Geestes zijn krachtig, en moeten dit ook zijn om zulke halsstarige en oproerige willen als de uwe te onderwerpen. Psalm 110: 3. En waar deze zonde onderwerpende en hartontsluitende kracht gevoeld wordt, daar wordt de hals gebogen om Christus juk op te nemen, Matth. 11: 29 en het hart wordt verwijt om den Zaligmaker te ontvangen, als de eenige hulp, vriend en liefhebber van arme, ellendige en geruineerde zondaren.

Het verontrust gemoed wordt dan rein en geestelijk gemaakt, niet dwaalziek, en gaat liefelijk gepaard met datgene, wat gij mist, ik bedoel leven en vrede, Rom. 8: 6. De conscientie wordt gereinigd van *doode werken* en van schuld, Hebr. 9: 14. De verlangens der ziel naar God zijn vurig. Jes. 26: 9 en de genegenheden onder goddelijken invloed, krachtig uitgehaald en met warmte aan God verbonden, Rom. 5: 5. Paulus noemt dit eene nieuwe schepping in Christus en zulk eenen is een nieuw schepsel. *Want in Christus Jezus heeft nog besnijdenis eenige kracht nog voorhuid, maar een nieuw schepsel. En het geloof door de liefde werkende*, Gal. 6: 15. Het is niet de *verborgenheid van de hoere Babylons* in een heet hoofd, die uwe ziel zal redden, maar de *verborgenheid des geloofs in een reine conscientie*. 1 Thim. 3: 9. Maar hier zijt gij geheel een vreemde-ling aan en ook heeft uwe tegenwoordige godsdienst

Een ziele zaligheid mist gelyk niet. Dit
 is een voor mij en hoop dat (mij) 6. Werken van gade. Zaligheid van

Is schelden soms een gevolg af een
berijp van onoverkoming?

26

dit niet voortgebracht. In dit opzicht is uwe geheele
oelijdenis ijdel geweest, en ook uw **Paapsch** geloof
is te vergeefs, omdat *gij nog in uwe zonden zijt*, 1
Cor. 15: 17.

Na uwen brief gelezen te hebben sloeg ik toe-
vallig het Zeventiende kapittel van de Openbaringen
op. De lezing er van trof mij zeer sterk, daar het
naar mijne meening eene volle beschrijving van de
Roomsche kerk inhoudt, en tevens het verschrikke-
lijk oordeel, waarmede zij bedreigd is.

Uw brief is niet zonder partijdigheid, noch zonder
huichelarij. Ik ken de Paperij beter dan *gij*; ik heb
hunne godsdienstige plichten gezien en ben in het
bezit van verscheidene deelen hunner geschriften.
Het is echter niet het overgaan tot deze of die gods-
dienst, dat eene ziel zal zaligmaken. *Gij kunt de*
Roomsche godsdienst verlaten en mij volgen; ver-
volgens mij verlaten en een Quaker worden; dan
een Baptist; vervolgens een Presbyteriaan, maar *gij*
zult u niet tot God keeren eer Godt uw harte be-
keert; *Bekeer mij, zoo zal ik bekeerd zijn, zegt Ephraim*
want gij zijt de Heere mijn God. Zekerlijk nadat ik
bekeerd ben heb ik berouw gehad, Jer. 31: 18, 19.

Als *gij* de propheet Hosea leest, zult *gij* zien hoe
menigmaal Ephraim zich omgekeerd heeft. Eerst
door zich onder het volk te vermengen, evenals *gij*
gedaan hebt door Roomsch te worden: hij toog tot
Assur Hosea 5: 13; hij werd een geldgierige Hosea
18:9. en hij werd een afgodendienaar Hosea 4: 17.
Maar God zeide: „*hij is een koek die niet is omge-
keerd*” Hosea 7: 8, want ofschoon hij zich met vele
volken verward had, heidenen en afgodendienaars
niet buitengesloten, zoo had hij echter Gods Woord
nimmer met het geloove vermengd. Hebr. 4: 2 en ook
had de Heilige Geest zijne conscientie nooit mede
getuigenis gegeven. Rom. 9: 1. Daarom lieten al

zijne veranderingen hem onbekeerd voor God; ver-
stoken van vrede en zonder hoop in de wereld;
zooals dit met u heden nog zoo is, want anders
zoudt gij u nimmer aangesloten hebben bij eene
gemeenschap, die omringd is door de roepende schuld
van zooveel onschuldig bloed; welke gij, als vrije
genade het niet verhoedt, door eeden, beloften en
belijdenis op uw ellendig hoofd gebracht hebt; even-
als de Joden door hunne gebeden het bloed van
den Heere Jezus op zich en hunne kinderen laad-
den.

Mejuffrouw, eerlang zullen gij en ik beide voor
Gods vierschaar verschijnen, en daar ik genade ver-
kregen heb om getrouw bevonden te worden, zoo
ben ik besloten niet met Gods waarheid of uwe
ziel te spelen, wetende, dat God dengene, *die zijn werk
bedriegelijk doet*, vervloekt heeft. Jer. 48: 10, Verwacht
daarom, dat ik zoo stout met Gods Woord zal zijn
als gij met de leugen en des duivels zijt. In Gods naam
zeg ik u, dat uwe conscientie tot in alle eeuwigheid
nooit van deze mijne getrouwe getuigenis ontslagen
zal worden voor God, hetzij gij behouden wordt of
verloren gaat. Voor God zal ik een getuige zijn,
hetzij voor of tegen u; God geve dat 't eerste zij,
maar indien niet, zoo vertrouw ik, dat ik zal zijn
*eenen goeden reuk Christus in degenen die zalig wor-
den, en in degenen die verloren gaan Hosea 2 15.*
Maar Israel zal zich niet verzamelen laten," zegt de
Propheet, *nochtans zal ik verheerlijkt worden in de
oogen des Heeren, en mijn God zal mijne sterkte zijn.*

Om het licht en de kracht der waarheid u nu
zoo duidelijk mogelijk aan uw oordeel en conscientie
te brengen, zoo zal ik u geven:

I. Eene schriftuurlijke beschrijving van het Paus-
dom.

II. U uit Gods Woord aantoonen, wat gij gedaan

Welkom schuldig bloed!
als ik vragen mag

hebt door van uwe vroegere belijdenis af te dwalen en u bij die gemeenschap aan te sluiten.

III. Wat gij over u gebracht hebt door uwe vereeniging met haar.

IV. Ik zal uwe huichelarij aan het licht brengen door uw verdraaien en misbruiken van Gods Woord en

V. Ik zal u eene schriftuurlijke beschrijving geven van de bedwelmings, die gij gevoeltet toen gij Roomsche werd en bij voortgang zal ik mij op God en onder Zijne oogen op uwe conscientie beroepen.

Eerst zal ik u mededeelen, hoe de Heilige Geest den Paus en het Pausdom beschrijft. Hij voorzegt eenen vreeselijken afval van de waarheid voor de tweede komst van onzen Heere en Zaligmaker, en verklaart, dat de oordeelsdag niet komt, tenzij dat eerst de afval gekomen zij, en dat geopenbaard zij de mensch der zonde, de zoon des verderfs. 2 Thess. 2 : 3.

Om nu de zekerheid van des Heeren komst en van de vervulling dezer voorspelling aan te toonen, zoo ziet men, dat er dagelijks duizenden van eene uitwendige belijdenis afvallen, en ook gij zijt een levende getuige dezer waarheid, en het is zeker dat God er u de bittere vruchten van zal doen gevoelen, hetzij in eene waarachtige bekeering of in de hel omdat gij die mist.

In het vierde vers van dat kapittel is zijn karakter beschreven, gelijk gij zijnen naam in het derde vers vindt. Zijn karakter is: *die hem tegenstelt en verheft boven al dat God genaamd of als God geëerd wordt, alzoo dat hij in den tempel Gods als een God zal zitten, hem zelve vertoonende, dat hij God is.*" Deze beschrijvingen kunnen op geen ander monster dan op dat politieke en kerkelijke hoofd toegepast worden. *Hij stelt zich tegen God, door het dooden*

De vreeselijke werdt de persoonlijke Antichrist beovert uit het 1ste en 2de openbaring

Het getal zijn naam, zegt de 26 Schrift is 666. Kent gij Grieksch. Welken het getal zijn naam is in het Grieksch, welk is 666. Latynos = honderd. In de verklaring der 26 Schrift van J. B. Bullen kunt ge meer bij wonderheden daaromtrent vernemen.

van Zijne heiligen en het vernielen, verbranden en verdraaien van Zijn Woord. Was hij een vriend Gods, dan zou hij Zijne wetten aandringen en de openbaringen van Zijnen Geest en wil niet verbranden. *Hij verheft zich boven al dat God genaamd of als God geeerd wordt*, in het verkoopen van zijne verschillende bullen en aflaten aan allen die er om verzoeken, hetwelk God nimmer deed. Ook door zijn beweren, dat hij de zielen uit het vagevuur kan verlossen, hetgeen God nimmer zal doen, want de klove van Gods besluit is gevestigd, zoodat men uit de hel niet in Abrahams schoot kan overgaan." Hij verheft zich boven al dat God genaamd wordt door het heilig verklaren van dwaze onwetende, zondaars voor geld, hetwelk God nimmer deed noch veroorloofde. Hij weigerde eenen zekeren Engelschen prins heilig te verklaren, omdat zijn broeder er geen drie honderd duizend gulden voor betalen wilde. *Hij verheft zich boven God* door het tegenspreken van Zijne wetten, ten behoeve van zijne overleveringen en door het buitensluiten van arme onnoozele vrouwen, nonnen genaamd, zoowel van het licht der Goddelijke openbaring als van eene openbare belijdenis der waarheid, welke Christus uit drukkelijk geboden heeft:

"Onderzoekt de Schriften." Hetgeen ik u zeg in de duisternis, predikt dat op de daken." Laat uw licht alzoo schijnen voor de menschen dat zij uwe goede werken mogen zien," het welk in een nonnen klooster niet gedaan kan worden. God steekt geene kaars aan om ze onder een bed van stroo in een klooster te plaatsen of onder eene korenmaat, maar op eenen kandelaar, opdat allen het licht kunnen zien.

Ware godsdienst moet niet in eenen hoek verborgen worden. De kerk van Christus is eene

stad boven op eenen berg, die niet verborgen zijn kan."

Als men arme zondaars van Gods Woord buiten-sluit is dit de weg om hen blindelings naar de hel te leiden. God zegt: *Mijn volk is uitgeroeid om dat het zonder kennis is.* Hos. 4 : 6.

Degene, die de kennis verwerpt en de wet vergeet, kan het Priesterambt Gods niet bedienen. Hosea 4 : 6. *En ik zal ulieden herders geven na mijn harte; die zullen u weiden met wetenschap en verstand.* Jer. 3 : 15.

Deze lieden, die de Schriften onderzoeken worden geprezen. *En deze waren edeler, dan die te Thessalonica waren, als die het Woord ontvingen met alle toegenegenheid; onderzoekende dagelijks de Schriften, of deze dingen alzo waren.* Hand. 17 : 11. Tot de wet en tot het getuigenisse; zoo zij niet spreken na deze woorden het zal zijn, dat ze geen en dageraad en zullen hebben. Jes. 8 : 20. *Hij zit in den tempel Gods, dat is, hij matigde zich eene oppermacht over de kerk van Christus aan, toen zij nog zuiver was, en in vervolg van tijd veranderde hij ze in eene hoer.* De eerste Paus werd in zijne oppermacht bevestigd door heerschzuchtige lieden, verwarde synodes, hel-sche list en de kracht des zwaards. Sommigen bedroog hij door zijne wonderen der leugen, anderen door de bedwelmingsmet dwalingen, en anderen door het oorlogszwaard, zoodat de geheele aarde haar achter het Beest verwonderde", en goddeloos vroeg: „Wie kan krijgen voeren tegen hetzelfde?"

Hij vertoont hemzelven, dat hij God is, doordien hij den zondaars de zonden vergeeft en vrijspreekt; door het vervloeken van alle, die hem in zijne aangenomene oppermacht tegenstaan, en doordien hij alle zijne volgelingen volgens zijn zeggen, met zijne sleutels in den hemel laat. Ook doordien hij alle

*De R. R. Kerk verwoest nooit iemand.
Beoefent u soms de kerkelijke Ban? Volgens
de Weidbergische Catechismus de protestantische kerk
niet ook.*

anderen als ketters vervloekt en verbrandt. Dit voorrecht komt alleen aan God toe.

Hij, vertoont hemzelven dat hij God is, door zijne titels: Gods Plaatsvervanger, Christus Plaatsvervanger, Opvolger van Petrus, onze Heere God de Paus, Zijne Heiligheid, Heilige Vader, enz. En gij zult niemand uwen vader noemen op der aarde, want een is uw Vader, namelijk die in de hemelen is. Noch gij en zult niet meesters genaamd worden, want een is uw Meester, namelijk Christus." Matth. 23: 9, 10.

Hij verheft zich boven al dat God genaamd wordt, door alle zijne volgelingen te doen zweeren. God deed noch gebod dit nimmer. Het gebod van Christus aan ons is: Zweert ganschelyk niet, noch bij den hemel, noch bij de aarde, noch bij uw hoofd in het stuk der godsdienst, ofschoon het in burgerlijke zaken gewettigd is, om een einde te maken aan alle tegenspreking. Hebr. 6: 15. Had God den Paus in Zijne stoel geplaatst, dan behoefde hij niet bang te zijn ontroond te zullen worden. Gods kracht zou dan even goed voldoende zijn hem er in te handhaven, als in hem te verheffen.

De Paus wordt een *profeet* genaamd, omdat hij beweert, dat hij de eenige onfeilbare uitlegger der Schrift is. Hij wordt een *valsche Profeet* genaamd in Openb. 16: 13. omdat hij het Woord des Heeren verwerpt en er zijne eigene overleveringen voor in de plaats stelt. Hij wordt een *Lam* genaamd Openb. 13: 11, omdat hij als Antichrist Christus nabootst, door zijne voorgewende nederigheid in het wasschen van de voeten der Kardinalen. Hij wordt een *lam met twee hoornen* genaamd, om de tweevoudige macht, die hij zich aangematigd heeft, namelijk die van burgerlijke regeering en kerkelijk gezag.

Ik zal nu overgaan, om zijne leerstellingen aan te toonen, welke gij kunt vinden in Thim. 4: 1—5.

Wanneer?
Hij heeft voor gelde uitgaan ieder
die twyfelde kan dat de gansche titel niet
kan dat in last is
De Paus
is alles
hoofdaak
kerk

Doch de Geest zegt duidelijk dat in de laatste tijden sommigen zullen afvallen van het geloof, haar begevende tot verleidende geesten en leeringen der duivelen. Door geveinsdheid der leugenprekers, hebbende hare eigene consciëntie als met een brandijzer toegeschroeid. *Verbiedende te huwelijken, gebiedende van spijsen te onthouden, die God geschapen heeft tot nutting met dankzegging voor de geloovigen en die de waarheid hebben bekend. Want alle schepsel Gods is goed en daar is niets verwerpelijk met dankzegging genomen zijnde. Want het wordt geheiligt door het Woord Gods en door het gebed.* De Heilige Geest zegt, dat indien een leeraar het volk deze dingen voorstelt, *hij een goed dienaar van Jezus Christus zal zijn opgevoed in de woorden des geloofs en der goede leere.* 1 Thim. 4 : 6. In deze laatste aanhaling ziet gij den naam en eene beschrijving van de leerstellingen van den mensch der zonde. God zegt er van dat het leeringen des duivels zijn, en de wederspreking van God zelven is er aan toegevoegd.

Nu vraag ik u in tegenwoordigheid Gods, of het verbieden van te huwelijken en het gebieden van spijsen te onthouden, die God geschapen heeft tot nutting, geene leerstellingen van den Paus zijn? Zegt gij neen, dan zult gij uwe eigene consciëntie voorliegen en uwen eigenen brief, die hier voor mij ligt, tegenspreken en ook kan ik u uiteen honderd Roomsche schrijvers weerleggen. Het verbieden te huwelijken is in strijd met het geheele Woord Gods. *Zijt vruchtbaar en vermenigvuldigt is Gods gebod. Het huwelijk is eerlijk onder allen en het bed onbevlekt, maar hoereerders en overspelers zal God oordeelen.*

Des buiks vrucht is een belooning en met dezulke zal Hij de hemel planten Jes. 51 : 16.

God zelf is in het huwelijk betrokken en vereert het door zich zelven den naam van eenen Man

clan we?

Wie trouwt doet goed, doch wie niet trouwt doet beter, zegt de Christus bel.

toe te eigenen: *Uw Maker is uw Man; Heere der Heirscharen is Zijn naam.* Jes. 54: 5. Christus is er in betrokken en neemt den naam van eenen Bruidedom aan Matth. 25: 5. Van de kerk wordt gezegd dat ze ondertrouwd is: *Want ik heb ulieden toebereid om u als eene reine maagd eenen Man voor te stellen namelijk Christus.* 2 Cor. II: 2. *Ik wil dan zegt God, dat de jonge weduwen huwelijken, kinderen teelen, het huis regeeren, geene oorzaak van lastering aan de wederpartij geven. Want eenige hebben haar alreeds afgewend achter den Satan* 1 Thim. 5: 14, 15. Gods kerk draagt den naam van *maagden, ondertrouwde maagden, Christus Bruid, het wijf des Lams*, en de hemel wordt door den Heere zelf eenen *bruiloftszaal* genaamd en de vreugde van Christus wordt *de bruiloft des Lams* genoemd. Openb. 19: 7.

Ondanks dit alles hebt gij u toch aan dat hoofd verbonden, dat deze leeringen des duivels voorstaat, n. l. *het verbieden van te huwelijken*, ofschoon het verbond dar genade een huwelijksverbond is. Hosea 2: 19. Te recht wordt gij eene *dochter van de hoere Babylons* genoemd; deze naam geeft Godt uwe moeder, die een drievoudig overspel bedrijft. Eerst: *door het verbieden om te huwelijken*. Ten tweede door het veroorloven van bordelen en ten derde door het verlaten van een verbond der genade, waarin zielen door het geloof aan Christus worden ondertrouwd.

Dit is de hoer, die den leidsman hares jonkheid verlaat en het verbond hares Gods vergeet. Spr. 2: 17.

Door uwen brief hebt gij dit Paapsche beginsel omhelsd en gij waart van plan in een klooster te gaan, opdat gij den hemel verdienen zouat door ongehoorzaamheid aan Gods gebod: *Ik wil dan dat de jonge weduwen huwelijken* zegt God en *zich niet afwenden achter den Satan*. Gij wenscht zielen lichaam geheel zuiver aan Christus te wijden. Hoe durft gij

eene vlek op den eerlijken staat des huwelijks te werpen, dien God zelf ingesteld en grootelijks vereerd heeft? Godt wordt een *Man* genaamd, zijne kerk een *wijf*, en zijne besluiten eene *baarmoeder*. Zeph. 2: 2. Jes. 66: 9. Zijn Woord een *onvergankelijk zaad*. Petr. I: 23. Zijne krachtige werkingen een *baren des Zondaars*. Jac. I: 18. hunne moeiten wordt eene *arbeid* genaamd, hunne vereeniging een *ondertrouwen*, hunne genietingen eene *bruiloft* en hunne verlossing van de wet en zonde een *voortbrengen*. God zelve sloot het huwelijk tusschen Christus en Zijne kerk, en zal voor eeuwig een *Vader* voor zijne verkorene dochter blijken te zijn, terwijl zij zal verschijnen als het *vrije wijf* van Zijnen Zoon, des Konings dochter, de koningin in heerlijke majesteit en de bewondering van engelen tot in alle eeuwigheid.

Deze waarheden hebt gij reeds verlaten en wee uwe ziele als God u laat sterven, zonder dat gij er part of deel aan hebt: dwaze maagden zonder olie zijn voor eeuwig buitengesloten.

Wat uw gaan in een klooster betreft om uit de wereld te zijn en om zoowel ziel en lichaam zuiver voor Christus te houden, zooals gij dat in uwen brief schrijft, is maar zotteklap. Op die manier moet Gij met eenen Roomschen priester spreken, *die het licht duisternis noemt en de duisternis licht*, maar niet tot iemand, die den plaag van zijn eigen hart kent en den Bijbel leest. Ik zal met u handelen gelijk Salomo met de koningin van Scheba deed, door u iets mede te deelen van hetgeen er in uw hart is.

Indien gij in een nonnenklooster gaat, dan zullen eene schuldige conscientie vleeschelijke begeerten, wellustige hartstochten en aanmatigende hoogmoed dat gij Paulus dochter genaamd wordt, terwijl gij een vijand van God en zijne leer zijt, u volgen. Niets

De wijge maagden waren het ook niet getrouwd dat bruyden doch
immer het *Wet* (Maagd) gel veel.

zal u reinigen of zuiver houden dan *het bad der wedergeboorte, en vernieuwing des Heiligen Geestes.* Tit. 3: 5. *Hetgene uit het vleesch geboren is, dat is vleesch en hetgeen uit den Geest geboren is, dat is Geest.* Ik doel hierop, om u te laten weten, dat *de geestelijke mensch wel alle dingen onderscheidt, maar hij zelf wordt van niemand onderscheiden.* 1 Cor. 2: 15.

De paapsche verachting van het huwelijk is eene beleediging van eene der zoetste verborgenheden in den Bijbel; ik bedoel der heiligen vereeniging en één zijn met Christus. Ware het Gods voornemen geweest, dat zulke eene leer verkondigd zou worden, dan zou Hij nimmer tot Joseph gezegd hebben om Maria zijne vrouw tot zich te nemen, opdat hij de vermeende vader zou zijn van hetgeen zij door den Heiligen Geest ontving. Dit zijn *leeringen der duivelen* en dit is *geveinsdheid der leugensprekers.* 1 Thim. 4; 12.

Want het andere reeds tevoren aangehaalde Roomsche leerstelsel betreft, ik bedoel *het gebieden om zich van spijsen te onthouden*, dit is zoo tastbaar, dat iederen vischhandelaar of verkooper van bokkings in Engeland het getuigen zal. Wilt gij dat een vasten voor den Heere noemen? Is dlt een ophouden van de *zonde der begeerlijkheid*? Is dit meedeelen van uwen overvloed om de naakten te kleeden? Is het onthouden van het vleesch der beesten, terwijl men zijnen buik met visch vult een vasten? Is het eene niet evengoed vleesch als het andere? *Is er niet een vleesch der beesten en een ander der visschen en een ander der vogelen?* 1 Cor. 15: 39. Zou het zulk een vasten zijn, dat ik verkiezen zoude, dat de mensch zijnes ziele eenen dag kwelle? dat hij zijn hoofd kromme gelijk een bies en een zak-en assche onder zich spreidde? Zoudt gij dat een vasten heeten en eenen dag den Heere aangenaam? Is niet dit het vasten dat ik verkieze? Dat gij losmaakt de knopen der goddeloosheid,

*Doop en
verhaal
De Katholieke fastenwet is een
hond-het hongers en. Het is de heere
van de geestelijke
van de geestelijke*

Pascha

dat gij ontdoet de banden des juks, en dat gij vrij loslaat de verpletterde en alle juk verscheurt. Is het niet, dat gij den hungerigen uw brood mededeelt en de arme verdrevene in huis brengt? Als gij eenen naakten ziet, dat gij hem dekt en dat gy u voor uw vleesch niet verbergt. Dan zal uw licht voortbreken als de dageraad en uwe genezing zal snellijk uitspruiten Jes. 58: 5-8.

De volgende afbeelding van de leer des Antichrists is, dat hij de leeringe Balaäms houdt, die Balaak leerde den kinderen Israëls eenen aanstoot voorwerpen, opdat ze zouden afgodenoffer eeten en hoereeren. Openb. 8: 14. En wat zijn het voor leerstellingen? dan die welke uwen brief in het bijzonder bevat en die u geleerd zijn, namelijk om Gods heiligen als ketters te vervloeken en hunne leerstellingen als ketterijen. Als dezulken hebt gij ze verband en wat was het werk Balaäms? dan om Israël te vervloeken en de goddeloozen voor geld te zegenen en het volk Israëls vervolgens tot afgodendienst te verzoeken, opdat God hen verderven zou en welke goddelooze list ook gelukte. Num. 15: 1, 2, 3. Dit is de aanstoot die hij den kinderen Israëls voorwierp en dit is de aanstoot die de mijstieke Balaam in uwen weg geworpen heeft, waaruit niemand dan God u ooit zal kunnen verlossen.

Eene andere afbeelding van zijne leer is, dat de mijstieke hoer Jezabel, die haar zelven zegt eene profetes te zijn, toegestaan wordt Gods dienstknechten te leeren en te verleiden om te hoereeren. Openb. 2: 20.

En waarom wordt de kerk van Rome bij Jezabel vergeleken?

Ten eerste omdat ze eene heiden was, dat Rome ook eens was. Ten tweede omdat ze al Gods profeeten behalve Elia doodde, hetwelk Rome ook ge-

Maar wordt stellig het Romeinse heiden, om bedocht te worden kerk van Jezus Christus.

Zeg niet van anderen.

tracht heeft te doen en zij hield vier honderd vijftig valsche profeeten op hare eigen kosten, evenals Rome nu, welke leer gij reeds aangenomen hebt. Zij wordt gezegd *Gods dienstknechten te verleiden* en gij zijt er eene, die verleid zijt, maar God zal die bekeerlingen, die in haren schoot sterven, doden. *Ziet ik werp haar te bedde en die met haar overspel bedrijven in groote verdrukking, zoo zij haar niet bekeeren van hare werken.* Openb. 2: 22. *En hare kinderen zal ik door den dood ombrengen* vers 23 a. Gij gevoeld reeds iets van deze verdrukkingen in uwe eigene consciëntie, hetwelk *slechts een begin der smarten is.*

Ten laatste, van den Paus en zijne kerk wordt gezegd, dat ze over de koningen der aarde regeeren. *De hoornen van de hoer zijn tien koningen.* Openb. 17: 12. hetwelk op geen ander hoofd of lichaam in de wereld dan op den paus, alsmede op de kerk van Rome toegepast kan worden: ook is het der wereld wel bekend, welke deze tien koningen geweest zijn. Eenigen zijn afgevallen en eenige niet en deze zullen haar haten en zullen ze met vuur verbranden. Openb. 17: 16.

Welke dan?

Deze goddelooze dwalingen zullen door het licht van Christus evangelie openbaar gemaakt worden en verteerd worden door den Geest Zijnesmonds of door de kracht des Heiligen Geestes en te niet gemaakt worden door de verschijning zijner toekomst 2 Thess. 2: 8.

Ik ga nu over om u aan te toonen wat gij gedaan hebt door u met eedzwering aan die kerk te verbinden.

Eene eed is een plechtig beroep op God ter bevestiging; het is God tot de eenige getuige nemen in de gezworene zaak en datgene waartoe een mensch zich met eede verbindt is voor eeuwig vast met zijne

eigene toestemming en in den naam en tegenwoordigheid van God zelven. Dit kan men zien in die onheilige goddelooze Ezau, *die voor eenen schotel linzenmoes zijn eerstgeboorterecht aan zijnen broeder Jacob verkocht* en bij den verkoop er van in Gods naam zwoer en naderhand de zegeningen willende *beërven werd hij verworpen. Want hij vond geen plaats des berouws, hoewel hij dezelve met tranen zocht.* Hebr. 12: 17.

Een eed is een verpanden van alle aanspraak op God en een verbeuren van alle recht op eene evangelie belofte of eenige beloofde zegening (ingeval het niet waar is). Dit is het gevolg van het zweeren bij Gods naam en is ook de reden, waarom de Bijbel bij eenen eed gebruikt wordt om ons aan te toonen, dat wij al de zegeningen van Gods Woord verbeuren als wij valschelijk zweeren. Dit wordt gedaan door de hand er op te leggen of denzelve te kussen. God zegt: *gij zult den Heere uwe eeden houden.*" Houdt gij de uwe, dan moet gij in denzelfden weg voortgaan, dat is, gij moet de leerstellingen, welke gij als ketterijen verworpen hebt verlaten, de oppermacht van Christus als het eenige Hoofd der kerk verwerpen en de oppermacht van den antichrist als het algemeene hoofd van die kerk, waar gij bij gezworen hebt, aankleven. Indien gij uwen eed houdt en het koninkrijk Gods op die wijze verkrijgt, dan zijn al de heiligen in den Bijbel misleid en gij zijt in den rechten weg, ofschoon gij belijdt, dat gij nog zijt in uwe zonden, in de vreeze des doods en angsten der hel en ook dat gij eene benauwdheid des harten hebt, waarvan God zegt: *Uwen vloek zij over haar.* Het is daarom niet waarschijnlijk, dat gij het onfeilbare pad gevonden zoudt hebben, aan wie zooveel is gedaan door menschen maar die nochtans zonder God handelt en zonder

hoop in de wereld zijt. Ik zeg u, dat gij door deze uwe leerstellingen de helsche verdoemenis nimmer ontvlieden zult.

Voor deze bewering heb ik meer dan honderd Roomsche schrijvers aan mijne zijde, die bekennen, dat hunne beste volgelingen naar het vagevuur gaan, en in Gods naam zeg ik u, dat indien dat zoo is, zij er in alle eeuwigheid niet uit zullen komen.

Gij beweert, dat zij de engelen niet aanbidden, maar God zegt het tegendeel. Hij, die in zijn gebed eenen engel aanspreekt, die aanbidt eenen engel, en die zich voor een beeld nederbuigt, aanbidt dat beeld. Knielt gij niet neder voor hetgeen van eenen boom gekomen is? Jes. 44: 19, 20. Degene, die in zijn gebed den bijstand van eenen heilige aanroept aanbidt dien heilige; degene, die een beeld heeft om daardoor het voorwerp van aanbidding in zijne gedachte te hebben, richt iets op dat God een gruwel is, en God heeft beloofd, *dien man na zichzelven te antwoorden*. Ezech. 14: 1—4. Kan een afgod u tot God opleiden? *Bij wien dan zult gij God vergelijken? of wat gelijkenis zult gij hem toepassen? De werkmeester giet een beeld en de goudsmid overtrekt het met goud en giet er zilvere ketenen toe. Die verarmt is, dat hij niet te offeren en heeft, die kiest een hout uit, dat niet verrot; hij zoekt zich eenen wijzen werkmeester om een beeld te bereiden, dat niet wankelt.* Jes. 40: 89, 19, 20. Welke lage bevattingen moet gij hebben van de eeuwige kracht en **Godheid**, meenende dat Hij goud of zilver of steen gelijk zij, welke door menschen kunst en bedenkingen gesneden zijn. God dan de tijden der onwetendheid (onder de heidenen) overgezien hebbende, verkondigt nu alle menschen alom dat zij zich bekeeren. Hand. 17; 29, 30. Ik veronderstel echter, dat gij uw antwoord gereed hebt,

*Ik kan niet
maar
niet van
de hel
g*

dat ofschoon er van de Godheid geene gelijkenis genomen kan worden, de afbeelding van een mensch ons nochtans aan des Zaligmakers menschelijke natuur doet denken. *Zoo dan wij kennen van nu aan niemand na den vleesche, en indien wij ook Christus na den vleesche gekend hebben, nochtans en kennen wij hem nu niet meer na den vleesche.* 2 Cor. 5: 16.

Gij zijt evenmin te verschoonen als gij Hem met het beeld van een zondig mensch vergelijkt, als de Israëlitén, die Hem bij het beeld van een kalf vergeleken, want Christus wordt zoowel het *gemeste kalf* als een *Man van smarten* genaamd *Israel veranderde hare eere in de gedaante van eenen os, die gras eet* (wanneer zij zich voor het gegoten beeld bogen). Zij vergaten God haren Heiland, die groote dingen gedaan had in Egypten. *Wonderdaden in het land Cham.* Ps. 106: 19—22. En gij doet niet beter wanneer gij u verderft en maakt u iets gesnedens, de gelijkenis van eenig beeld, de gedaante van man of vrouw. Deutr. 4: 16. Het maakt geen verschil of gij eenen zilveren Jezus of de kalveren van Bethel kust. Hosea 13: 2; beide is het helsche afgoderij. Noemt gij dit een merkteeken van de ware kerk, hetwelk God als het kenmerk van zoovele duizenden verworpelingen voorgesteld heeft? *Ook hebbe ik in Israel doen overblijven zeven duizend, alle knieën die haar niet gebogen hebben voor Baäl, en alle mond die hem niet gekust heeft* 1 Koningen 19: 18.

Dat u dan niemand oordeele in spijs of in drank (zijn dit geene paapsche leerstellingen?) of in het stuk der Nieuwe Maan of der sabbathen. Ziet men niet honderden van deze dagen opiedere muur van uwe kapellen aangeteekend? Ik weet dat dit zoo is. God zegt: *De Sabbathdag is eene schaduw van de toekomstige dingen, dat wil zeggen, zij is een teeken van eeuwige rust, opdat de heiligen*

Ik heb wel een
prophetische platen
afgemaakt
gijzen,
waarin
zich bevindt
afgemaakt?

God schep den mensch
naar zijn beeld en gelijkenis.

van hunne werken mogen rusten, gelijk God van de zijne. Hebr. 4: 10. Maar het lichaam is van Christus, niet van den Paus en bestaat slechts uit geloovigen, in geestelijke vereeniging met Christus door den band der liefde, en niet in het toestemmen van de leugenen eener hoer. *Wel wat er plaet gezegd. neem me*

gries kwalijk
Dat dan niemand u overheersche zegt God, na zijnen wille in nederigheid zooals gij van plan waart vrijwillig te doen, door voor uw leven in een klooster te gaan, om eene valsche gerechtigheid op te richten en eene geveinsde nederigheid en dienst der engelen, intredende in hetgeen [de mensch der zonde] niet gezien heeft; tevergeefs opgeblazen zijnde door het verstand zijnes vleesches. Coll. 2: 17—23.

In het 19de vers wordt gij beschuldigd, dat gij het hoofd niet behoudt, hetwelk Christus alleen is. Dit Hoofd hebt gij door uwen eed overgegeven, toen gij den Paus erkendet en bij hem zwoer, die de Antichrist is. Christus laat niet toe, dat een zijner dienstknechten heerschappij over zijn erfdeel voert 1 Petr. 5: 8 maar om aller dienstknecht te zijn. Maar gij zijt van Christus, het eenige invloederijke Hoofd, vervallen, uit hetwelk het geheele lichaam door tesamenvoegselen en tesamenbindingen voorzien en te zamen gevoegd zijnde, op wast met goddelijken wasdom.

De Heilige Geest gaat voort met de beschrijving van het Pausdom en waarschuwt er de heiligen tegen. Indien gij dan met Christus de eerste beginselen der wereld zijt afgestorven, hetwelk gij beweest te zijn, door uw verlangen naar een kloosterleven; waarom geeft gij het eenekwaad open hangt een ander aan? Wat wordt gij, gelijk of gij in de wereld leeftet, met inzettingen belast? Een kloosterleven is eene menschelijke instelling, het vasten in de Vasten en op Vrijdag is dit insgelijks, en het

geven van eene ouwel in plaats van brood en wijn is dit ook. Daarom zegt God: *Raakt niet, noch smaakt niet, noch roert niet aan. Welke dingen allen verderven door het gebruik, ingevoerd na de geboden en leeringen der menschen. Dewelke wel hebben eene schijnreden van wijsheid in eigenwilligen godsdienst en nederigheid en in het lichaam niet te sparen, of de kerk van Christus, doch zijn niet in eenige waarde maar tot verzadiging des vleesches. Eene geveinsde nederigheid en eene eigenwillige godsdienst in alles waar gij in dezen uwen brief voor strijdt.*

Door het afleggen van den eed hebt gij ontvangen het geen God *het merkteeken van het beest* noemt Openb. 13: 16, gelijk geschreven is: *En het maakt dat het aan alle kleine en groote en rijke en arme en vrije en dienstknechten, een merkteeken geve aan hare rechterhand of aan hare voorhoofden* Door het voorhoofd wordt eene openbare belijdenis van het Pausdom bedoeld en een stalen voorhoofd ter zijner verdediging, overeenkomstig met hetgeen God van de openbare prophetie van zijnen oprechten en getrouwen propheet Ezechiël zegt: *Ziet ik heb uw aangezicht stijf gemaakt tegen hare aangezichten en uw voorhoofd stijf tegen haar voorhoofd. Uw voorhoofd heb ik gemaakt als een diamant, harder dan eene rots en vreest hen niet.* Ezech. 3: 8, 9.

Ik kan de uitwerkingen van het merkteeken des beests op uw voorhoofd door dezen brief gewaarworden, want dezelve is reeds aangedaan met eene verharde stoutmoedigheid in de verdediging van leugenen. Elke schriftuurplaats, die gij aangehaald hebt, hebt gij verdraaid, hetwelk een bewijs is, dat gij hetgeen God een geestelijk *hoeren voorhoofd* noemt, gekregen hebt. Jer. 3: 3. *Waarlijk gelijk eene vrouw trouwelooslijk scheidt van haren vriend, alzoo hebt gijlieden trouwelooslijk tegen mij gehandeld, en zijt van de*

belijdenis, die gij van het verbond der genade maakte, afgeweken. Een waar Christen heeft *Gods naam aan zijn voorhoofd. God is de menigvuldige verlossing zijns aangezichts* en hij is onverschrokken ter wille der waarheid Openb. 9 : 4. Openb. 14 : 1, terwijl eene ziel, die in de paapsche beginselen verhart is, het merk des beests draagt en God en het woord zijner genade tegenstaat.

In weerwil van uwe verdediging van den vrijen wil, kan ik toch zien, dat gij Gods wil vervuld hebt, zelfs in dezen uwen afval, want God zegt. *„En alle, die op de aarde wonen, zullen hetzelfde aanbidden, welker namen niet zijn geschreven in het boek des levens des Lams, dat geslacht is van de grondlegging der wereld.* Openb. 13 : 8. Ook verwonder ik mij niet over de tegenwoordige benauwdheid uws gemoeds, want het is slechts hetgeen God verklaard heeft. Hij bedreigt al zulke afvalligen met ondergang en verderf, tenzij zij zich bekeeren: *En zij hebben geene rust dag en nacht, die het beest aanbidden en zijn beelden zoo iemand het merkteeken zijnes naams ontvangt.* Openb. 14 : 11. Gij eigent u zijn merkteeken en het merkteeken zynes naams toe, door u zelven „een streng Katholiek” te noemen. *Want van deze zijn het die in de huizen insluipen en nemen de vrouwkens gevangen, die met zonden geladen zijn en door menigerlei begeerlijkheden gedreven worden. Vrouwkens die leeren en nimmermeer tot kennis der waarheid kunnen komen?* 2 Thim. 3 : 6, 7. Door hunne middelen worden de arme misleide zielen tot geestelijke losbandigheid vervoerd en stooten zich aan Christus, terwijl zij hunne arme zielen onteeren door de zaak van den antichrist aan te hangen, *hebbende haar oordeel, omdat zij haar eerste geloof hebben te niet gedaan.* 1 Thim. 5 : 11.

Ik ga nu over om u aan te toonen wat het merk-

geen den vorst der aarde.

teeken des beests aan de hand is. Het merkteeken aan het voorhoofd is eene met eede bevestigde stoutheid voor zijne zaak en eene openlijke belijdenis van zijne godsdienst maar zijn merkteeken aan de hand is eene bezworene kracht, aangewend tot de verdediging des Pausdoms, zoowel door het zwaard des oorlogs als door sluwe argumenten. Door de hand wordt hier kracht te kennen gegeven. Wanneer gezegd wordt dat God zijn volk door Mozes rechterhand verlost, beteekent dit, dat Mozes de rechterhand van Gods kracht uitstrekke, hetwelk in zijne wonderen gezien werd. Jes. 63 : 12. Toen God Farao omkeerde en Israël verlost werd dit aan zijne rechterhand toegeschreven. Exodus 15 : 6. Om kort te zijn het merkteeken des beest aan het voorhoofd is een zweeren om eene opentlijke belijdenis van de Roomsche godsdienst te doen en alle andere opentlijk te verwerpen. Het ontvangen van het merkteeken aan zijne rechterhand wil zeggen, dat men den eed aflegt, waarbij men den Paus als oppermachtigerkent en belooft alle zijne kracht aan te wenden ter verdediging van den antichrist, om hem op zijnen stoel te beschermen. Ik geloof dat dit de ware bedoeling Gods in Zijn Woord is en uwe conscientie zal nimmer zoolang gij in het Pausdom leeft van de kracht dezer uitlegging verlost worden. Vraagt gij wat God zegt van degenen, die het merkteeken des beests ontvangen, dan verwijs ik u naar zijn eigen Woord; lees Openb. 13 : 16, 17 — 15 : 9, 11. 15 : 2. — 16. 2 — 19 : 20 — 20 : 4.

Nu zal ik u twee deuren der hoop in de Schrift wijzen, maar de hope is eene gave Gods en ontvangt gij hetgeen Paulus *eene goede hope door genade* noemt dan kunnen u deze deuren nog tot nut zijn. De eerste is: Indien gij eene uitverkorene ziel zijt, dan is God uw Verbonds vader en Christus uw Man

door des Vaders verkiezing en gifte en dan kan uw Vader of uw Man uwe beloften en eeden nog te niet doen, maar buiten Hem ook niemand. Indien geen van Beide tot uwe conscientie sprak, (hetwelk ik geloof, dat het geval was) ik zeg, als geen van beide tot uwe conscientie sprak, toen gij uwe beloften deed en uwe zieler door bondt, dan heeft hunne stilzwijgendheid uwe beloften bevestigd en God zegt: *alle hare geloften zullen bestaan, en alle verbintenissen, waarmede zij hare ziel verbonden heeft zal bestaan.*" Het zwijgen van dezen Vader of van dezen Man, zullen hen voor immer bevestigen; slechts hunne afkeuring en hunne kracht kunnen hen nietig maken. Lees het 30ste kapittel van Numeri.

De andere deur der hoop is Gods roeping van zijne uitverkorenen, die in dat goddelooze lichaam, hetwelk God de *moeder der hoererijen* noemt, ingelijfd zijn. In Gods roeping van hen geeft Hij hen te kennen, dat voor diegenen, die in haren schoot sterven, geene zaligheid is. *En ik hoorde een andere stem uit den hemel zeggende: Gaat uit van haar mijn volk, opdat gij aan hare zonden geen gemeenschap hebt en omdat gij van hare plagen niet ontvangt.* Openb. 18: 4. Hetwelk klaar bewijst dat al degenen, die in hare zonden sterven, ook hare plagen zullen ontvangen.

Aldus heb ik u door Gods Woord aangetoond, wat gij gedaan hebt, welke uitleggingen ik geloof, dat de waarheid zijn en naar ik vrees, zult gij dat aan het einde alzo bevinden, indien gij in uwen tegenwoordigen staat leeft en sterft. Noch zullen de monnikachtige eischen eener non, noch de absolutie eens priesters, noch al de bullen van eenen paus, u ooit kunnen verlossen. Onder den hemel is geene andere zaligheid gegeven dan den naam van Jezus Christus, en als Hij u ooit van de hel zal verlossen, dan zal Hij u ook van de misleidingen

van het Pausdom redden, alsmede van de valstrikken des priesters.

Ik zal nu overgaan u uit Gods Woord aan te toonen, wat gij over uwe ziel gehaald hebt door eene proseliet dier ware kerk te worden. Ten eerste: Juda was in de dagen van Christus eene provincie van het Romeinsche rijk. hetwelk de Joden erkenden, toen zij zeiden; *Wij hebben geen koning dan den keizer*. Jozeph en Maria gingen dezen keizer schatting brengen toen Christus geboren werd; door eenen Romeinschen stadhouder werd de Zaligmaker veroordeeld en onder Keizer Tiberius werd Hij gekruist. De Joden behoorden tot het Romeinsche keizerrijk, toen Christus tot hen zeide, *dat op hen zou komen al het rechtvaardige bloed, dat vergoten is op der aarden van het bloed des rechtvaardigen Abels af tot op het bloed Zacharias* Matth. 23: 35. Dat bloed is nu op den antichrist en de hoere Babylons overgegaan, en al het onschuldige bloed, dat ooit op der aarde vergoten wordt zal ten laatste in dezelve gevonden worden. *En in dezelve is gevonden het bloed der profeten en der heiligen en aller dergene, die gedood zijn op de aarde*. Openb. 18: 24.

De Paus opende zijnen mond tot lastering tegen God om zijnen naam te lasteren en zijnen tabernakel en die in den hemel wonen. Openb. 13: 6. en {dit doet hij als hij de maagd Maria de moeder Gods noemt. Moeder Gods gebiedt uwen Zoon: Hij lastert zijnen tabernakel door de heiligen als ketters te vloeken en de Schriftuur te vernietigen. Jezus zegt: *Wie is mijne moeder en wie zijne mijne broeders?* zij die het Woord Gods houden en dat doen (*niet die het verbranden*) dezelve is mijn broeder en zuster en moeder.

„Er is maar eene heilige Katholieke kerk,” zegt gij. *De gemeente des levenden Gods is een pilaar en*

De protestantische kerk lastert Gods tabernakel door de Katholieken als Pappen te vervloeken.

Deze misbruiken van het woord van de eenigheidskerk is de Katholieke kerk gebleekt. H. M. G. het vermen, vermenigvuldigen en.

vastigheid der waarheid 1 Thim. 3: 15. in wier harten Gods waarheid ingeschreven is, en door wier leven en openbaar getuigenis ze in de wereld bewaard wordt tegen *de leeringen van duivels*.

Wat de „heilige Katholieke kerk betreft, van zulk eene kerk lees ik niets in den Bijbel, en ook gij niet. Het is een naam waarmede de discipelen van Christus niets te maken hebben. De genade des geloofs, het woord des geloofs en Christus, het voorwerp des geloofs moeten allen in eens menschen hart zijn, zal hij immer zalig worden. Het woord Katholiek is in het algemeen gebeden boek gezet, maar wat hebben Gods heiligen hier mede te doen?

God zegt nooit tot mij, Hem met de eene of andere geloofsbelijdenis noch met eenig formulier door menschen op gesteld te naderen, maar een ieder mensch moet zijne eigene plagen en zijne eigene smarte erkennen. 2 Cron. 6: 29 en door den Geest bidden, zal hij bij God vermogen. De heilige Katholieke kerk, daar gij voor strijdt, is nationaal, hetwelk Gods kerk niet is noch ooit was, want ofschoon geheel Israël Gods volk genaamd werd, zoo werden de beloftenissen nochtans alleen aan het overblijfsel van zijne erfenis toegepast. De geheele wereld kan zoo zij wil tot uwe kerk behooren. Christus koninkrijk is niet van deze wereld; Hij neemt hen er uit evenals de uitverkorene joden: *één uit eene stad en twee uit een geslacht*.

Van de geheele wereld wordt gezegd, dat ze zich achter het beest verwonderde, maar niet Gods uitverkorenen, want zij zijn niet van dezelve, maar zijn uit haar uitverkoren, gelijk geschreven is: *Mijn koninkrijk is niet van deze wereld. Ik bid niet voor de wereld maar voor degenen, die gij mij gegeven hebt*. Uwe Katholieke kerk bestaat echter uit

geheele volken; dieven, roovers, moordenaars, vervolgers, haters van God, hoereerders, Sodomiten, bespotters van God, verbranders van den Bijbel en makers van afgoden: deze allen zijn leden van de Katholieke kerk. Eilieve, wat werd van Gods kerk van voor vier duizend jaar geleden eer de draak den Paus *zyne kracht en zynen troon en groote macht* gaf? Openb. 13: 2.

Is het beschuldigen van Gods Woord van dwalingen een teeken van eene heilige kerk? terwijl Christus zegt dat Zijn woord *recht is voor degene die verstandig is* en dat *het nooit zal te niet gedaan worden noch voorbijgaan*.

Is het uitlaten van het tweede gebod en vele andere gedeelten der Schrift, terwijl men er zijne eigene fabelen voor in de plaats stelt, een teeken van de ware kerk? terwijl God een ieder die dit doet met al de plagen, die in dit boek geschreven zijn, bedreigt en die er van af doet zal God zijn deel afdoen uit het boek des levens. Openb. 22: 18, 19. Deut. 4: 2. en 12: 32. Indien diegene, die er één woord bij doet of er één woord afdoet door God bedreigd wordt, welke verdoemenis zal hun waardig gerekend worden, die het geheel verbranden? Werd niet de koning van Juda, zijne dienstknechten en geheel Israël in gevangenschap gevoerd, omdat zij Jeremiah's rol verbrand hadden?

Zijn deze niet de lieden die *den sleutel der kennis wegnemen? die zelve niet ingaan en die anderen verhinderen?* Is dit niet *het eeuwige leven om God te kennen en Jezus Christus dien Hij gezonden heeft en kunnen wij Hem buiten den Bijbel kennen? Komt het geloof niet door het gehoor en het gehoor door het Woord Gods?* Is het verbranden der heiligen, het ophangen van hen, hen met paarden van een te scheuren, hen door wilde beesten te laten ver-

Geen enkel gebod wordt weg gelaten.

*Dat doet de
protestantische
kerk even goed.*

slinden, hen door buskruit in de lucht te doen vliegen en hen in den ban te doen eenig waarmerk van de kerk van Christus? Is eene bloedige inquisitie, een radbraken op het wiel, een vervolgen te vuur en te zwaard, een afpersen van bekentenissen, die geen verstand bevatten kan en die zij zelven nimmer verklaren kunnen, ik zeg, zijn dit de wapenen, waarvan Christus zijne discipelen voorzag om zielen tot het geloof des Evangeliums te bekeeren.

Indien het gansche Woord Gods verklaart, dat er maar één Middelaar, één Voorspraak, één Voorbidder is, en God Koran. Dathan en Abiram levend ter helle zond met hun geheele gezelschap, omdat zij middelaars wenschten te vermenigvuldigen en indien God Aäron bestrafte en Mirjam met melaatsheid sloeg, omdat zij zich tegen den eenigen Middelaar verzetten, wat zullen wij dan van deze zeggen, die heiligen van Gods maaksel en heiligen van hunne eigene heiligverklaring, engelen, mannen en vrouwen tot voorbidders, middelaars en voorspraken gemaakt hebben. God heeft Zijnen Zoon Jezus Christus gezalfd over Sion, den berg zijner heiligheid, maar wie heeft alle deze gezalfd?

Als Christus in Johannes 6: 53 zegt: *tenzij dat gij het vleesch des Zoons des Menschen eet en Zijn bloed drinkt zoo hebt gij geen leven in u zelven*, beteekent dit dan dat de Zone Gods in eenen ouwel veranderd moet worden? En wanneer Christus in Johannes 6: 63 zegt: *„de Geest is het die levendig maakt, het vleesch is niet nut; de woorden die ik tot u spreek zijn geest en leven,”* bedoelt de Zaligmaker dan, dat het prevelen van een paar woorden door eenen blinden priester, de ouwel zal veranderen in hetgeen Christus *Geest en leven* noemt? De Geest is het die *levendig maakt*; de woorden, die ik tot u

spreek zijn *Geest* en zijn *leven*. Zal een priester eenen ouwel in onsterfelijkheid en eeuwig leven omgoochelen? Indien de uitdrukkingen van Christus van *Zijn vleesch te eten en Zijn bloed te drinken geest en leven zijn*," bedoelt Hij dan dat zulk eene gemeene zelfstandigheid in de Godheid veranderd zou worden? Indien het vleesch en bloed des Zaligmakers diende om het lichaam te onderhouden in plaats van de geest en conscientie, dan zou een lichaam aldus gevoed nimmer sterven. *Dit is het brood dat uit den hemel nederdaalt, opdat de mensch daarvan ete en niet sterve.* Joh. 6 : 50. Maar door het eten van *Zijn vleesch en het drinken van Zijn bloed* worden vergeving, vrede en het eeuwige leven beteekend; welke door Zijnen dood verworven en door Zijnen Geest aan de zielen toegepast worden. Dit is de spijs, die gij nu noodig hebt en de ziel die aldus gezegend en gevoed is zal nimmer den tweeden dood sterven en ook zal tusschen God en zulk een gelukkige ziel nooit eene volkomene scheiding plaats hebben.

Zijn zulke reliquien als de staart eens ezels, de splinters van een kruis, de melk eener vrouw, een stuk van een stok op het hart gedragen, de beenderen van doode heiligen en de streken van levende; ik zeg zijn dit de versierselen van Christus kerk? Gebiedt God ons niet om de levenden niet onder de dooden te zoeken? Wierp Christus het legioen duivels niet uit den krankzinnigen Gadarener, opdat hij niet meer tusschen de graven zou dwalen? en deed hij het ooit eer de duivel in hem was? Bestraften de engelen de godvruchtige vrouwen niet toen zij in des Zaligmakers graf keken? hun meededeelende, dat Hij opgestaan was, opdat zij mochten worden wedergeboren tot eene levende hope door de opstanding Jezu Christi uit den dooden en hunne hoop niet in een graf stellen.

Kan de uitvinding van een vagevunr of eene denkbeeldige hel, als eene bedreiging gebruikt om zielen van de waarheid af te drijven en als een middel om de beursen van de overlevenden te berooven, opdat men de verdoemden uit de gevangenis zou kunnen bevrijden, eenig gedeelte van Christus evangelie zijn? Is het verkoopen van vier of vijf soorten van bullen, het vergeven van zonden voor zulke vergankelijke zaken als zilver en goud, het vertellen aan zondaars, dat zij in hun leven meer werken doen dan hun plicht eischt, en hen dan nog naar de hel te zenden en hen er daarna voor een weinig contante munt weder uit te halen, is dit eenig gedeelte van het geloof den heiligen overgeleverd? De Zaligmaker weigerde in zijn leven de geheele wereld met hare heerlijkheid, toen de Satan ze Hem aanbood, maar wij hooren van den Paus hier niets van, want hij verkoopt den hemel, de aarde en hel voor geld. Hij heeft duizenden verdiend, door heiligverklaringen en door gelijk hij voorgeeft de zielen in den hemel te brengen. Duizenden heeft hij gewonnen door het toelaten van bordeelen en het verkoopen van aflaten op aarde en millioenen door de zielen uit de hel te halen. Is dit het gebruiken van een evangelietalent? Zijn dit de vruchten daar de Heere naar zoeken zal als Hij komt om met Zijne dienstknechten af te rekenen, om te weten wat elk met handelen gewonnen heeft?

Indien hij de opvolger van Petrus is, waarom zegt hij dan niet tot iederen verkooper van bullen, even als zijn voorganger tot Simon den Toovenaar zeide, toen hij den Heiligen Geest voor geld wilde koopen: „*Uw geld zij met u ten verderve, omdat gij gemeend hebt, dat de gave Gods door geld verkregen wordt?*” Indien hij eene gansch bittere gal en te zamenknooping der ongerechtigheid was door zijne aanbieding om

te koopen, zoo kan hij, die aanbiedt om te verkoopen niet beter zijn.

Indien er zulke orden van menschen als Pausen, Christus stedehouder, Petrus opvolger, zijne Heilichheid, onze Heere God de Paus, Kardinaals, Rectors, Vicarissen, Priesters, Jezuiten, monniken, biechtvaders en broeders zijn, dan zou ik gaarne vernemen, waar deze plaatsbekleeders in de Schrift vermeld zijn, alsmede de beschrijving van hun ambt en gezag. Indien dit niet gevonden kan worden, dan vraag ik: wie gaf hun deze waardigheid?

Indien er in Gods Woord eenig gebod voor hoofdkerken, nonnenkloosters, abdeijen en monnikenkloosters is, waar staat dan het gebod? En indien er eenig gebod is voor zooveel legioenen van nonnen van verschillende orden en kloosters, waar is dat te vinden? God zond zijne dienaars om een openbaar getuigenis af te leggen: Hij zond Henoch om tot de wereld te propheteeren en Noach eveneens; Abraham om de zeven volkeren van Canaän te doorreizen; Jacob naar Mesopotanie; Josef in Egypte, Lot in Sodom, Jonah in Nineveh, David in Gath en de apostelen in de geheele wereld. Hij noemt hen *eene stad op eenen berg; een kaars op eene kandelaar gezet en zij schijnt allen die in het huis zijn; om hun licht voor de menschen te laten schijnen, opdat zij hunne goede werken mochten zien; en eene vrouw die den Heere vreest, die zal geprezen worden en zij zal van de vrucht harer handen ontvangen: maar het zijn hare eigene werken, die haar in de poorten moeten prijzen, niet in de cellen van een klooster Spr. 31: 31.*

Men zou zoo meenen, dat het lijden van dien huichelaar Franciscus Spira, na zijne herroeping, voldoende geweest zou zijn om de geheele wereld van de zonde van het Pausdom te overtuigen, be-

halve het onfeilbare beeld dat God er in Zijn Woord van geeft. Maar helaas! de God dezer wereld heeft hunne oogen verblind; daarom heeft God hun *eene kracht der dwaling gezonden, dat zij de leugen zouden gelooven.*"

Ik zal nu overgaan om de teksten, die gij aangehaald hebt, te beschouwen. Mijn oogmerk is echter niet om u tot mijne leerstellingen over te halen, want al hadt gij ze allen in uw hoofd en vóór in uwen mond, dan zou het toch slechts een ten onderhouden der waarheid in ongerechtigheid zijn, tenzij God u in het hof van uwe eigene conscientie rechtvaardigt. Dit kan slechts geschieden door de toerekening van de gerechtigheid des Middelaars, en deed Hij dat, dan zoudt gij inderdaad een gezond geloovige, zijn want hij *die gelooft heeft het getuigenis in zichzelf. Indien wij het getuigenis der menschen aannemen, het getuigenis Gods is meerder.*

Gij zegt, dat gij in de offerhande der mis gelooft. Dan zeg ik dat God u *overgegeven heeft om de leugen te gelooven* 2 Thess. 2: 11 *Wie een lam offert breekt eenen hond den hals* Jez. 66: 3, en degene, die eene ouwel offert is niets beter. *Uw geloof is in wijsheid der menschen, maar niet in de kracht Gods.* 1 Corth. 2: 5. Ook staat in het gansche Woord Gods geene enkele tekst, waar gij zulk eene ongerijmdheid op zoudt kunnen bouwen.

Als Hij zegt: *„Dit is mijn lichaam,”* dan bedoelt Hij dit niet figuurlijk zegt gij. Maar ik zeg, dat Hij het in eene figuurlijke en geestelijke zin bedoelt; want eene zaak sprak Hij en eene andere bedoelde Hij. De uitgesproken zaken waren *vleesch en bloed*; de bedoelde zaken waren *geest en leven*; zoo ook als Hij zegt *„Ik kom als een dief,”* wil dit dan zeggen, dat Hij een inbreker is? Als Hij zegt: *„Ik ben een Leeuw,”* wil dit dan zeggen, dat Hij een beest is?

Als Hij een *Lam* genaamd wordt is Hij dan in schapenvleesch veranderd? Als Hij zegt: *Ik ben de morgenster*," sluit dit dan in, dat Hij een planeet is? Ook als Hij zegt: *Ik ben het brood des levens*," beteekent dit dan, dat Hij in een brood of in een ouwel veranderd is? Gij neemt zijne woorden in eene lage vleeschelijke zin, daarom oogst gij er geen geestelijk leven of vertroosting van, hetwelk de somma en inhoud des bijbels is. *Onderzoek de Schriften, want gij meent in dezelve het eeuwige leven te hebben en die zijn het die van mij getuigen.* Hij zelf zegt tot u: *Het vleesch is niet nut. De woorden, die ik tot u spreek zijn geest en zijn leven.*"

Wanneer Hij een *Lam* genaamd wordt worden daardoor zijne onschuld, zachtmoedigheid en geduldig lijden aangeduid. Noemt Hij zichzelf een Leeuw, dan stelt dit Zijne kracht en vreeselijke majesteit voor. Als Hij zich eene Ster noemt worden zijne heerlijke stralen beteekend. En als Hij zichzelf het brood Gods noemt worden geestelijk en eeuwig leven bedoeld.

Is het volgens uwe verklaring de waarheid dan had Judas Christus in zich, zelfs toen de Satan in hem voer. Niettegenstaande de bete ging hij echter naar de hel, zooals anderen, niettegenstaande de ouwel, naar het vagevuur gegaan zijn.

Als Christus zegt: *Ik zal mijn vleesch geven voor het leven der wereld.*" bedoelt Hij, dat Hij zichzelf tot eene offerande zal geven, om de beleedigde gerechtigheid te stillen en als eene schede voor zijn vlammend zwaard, opdat den zondaars vrede verkondigd en hun het leven door den Heiligen Geest medegedeeld moge worden. *De Geest is het die levend maakt.*"

De belofte Gods is het eeuwige leven. *Dit leven is in den Zoon.*" Hij die den zoon in zijn hart heeft

(niet in zijne ingewanden) heeft het leven; maar *die den Zone ongehoorzaam is, die zal het leven niet zien, maar de toorn Gods blijft op hem. Die gelooft komt niet in de verdoemenis maar is uit den dood overgegaan in het leven.*

Nu, juffrouw, indien de offerhande der mis werkelijk hetgeen is, dat de Zaligmaker bedoeld, en indien uw geloof er in, het geloof van Gods uitverkorenen is, welk leven en welke vrede hebt gij dan ontvangen? Gij bekent, dat gij naar de mis geweest zijt; hoe komt het dan, dat gij nog een twijfelend leven leidt? Schuld drukt u terneder en gij zijt geketend onder de vreeze des doods en den toorn Gods; eene vreemdeling van de vrede en vervreemd van goddelijk leven. Daadzaken, mejuffrouw zijn meedoogenloos. Het is klaar, dat het geloof, hetwelk, gij ontvangen hebt, en de mis in welke gij gelooft niet met Gods goedkeuring of getuigenis vergezeld geweest zijn. *Nadat gij geloofd hebt* zegt Paulus tot zijne discipelen, *zijt gij verzegeld geworden met den Heiligen Geest der belofte.* Maar dit is met u het geval niet! God heeft op uw geloof geen zegel gezet, want gij hebt Christus beeld niet ontvangen, dat in *gerechtigheid en ware heiligheid* bestaat. Integendeel wordt gij terneder gedrukt door de verschrikkingen van een misdadige, de prikkel der schuld en de vreezen des doods; welke God *een verachtelijk beeld* noemt. Ps. 73: 20.

De leer van Gods verkiezing is eene waarheid, door elken schrijver in de Heilige Schrift bevestigd. Al de engelen in den hemel waren uitverkoren; Christus is eene uitverkorene en dierbare steen; al de zielen die in den hemel zijn, zijn *geroepen, uitverkoren en geloovig.* Openb. 17: 14. *Zijne engelen zullen zijne uitverkorenen bijeen vergaderen uit de vier winden* Matth. 34: 31. *En zoo iemand niet gevonden werd geschreven*

in het boek des levens, die werd geworpen in den poel des vuurs. Openb. 20: 15. Dit zijn de besluiten van de souvereine Majesteit des hemels en zoolang gij hier tegen strijdt zijt gij een opstandeling. Uwe onderdanigheid moet hierin bestaan, dat gij u aan den souvereinen wil van uwen Schepper onderwerpt, en ook zult gij nimmer met Hem verzoend of bevredigd worden, noch rust voor uwe ziel vinden, tenzij uw wil aan den Zijnen onderworpen wordt. In zijne grootste zieleangsten onderwierp de Zaligmaker Zich aan Zijns Vaders wil en in Zijn kort gebed leert Hij u hetzelfde te doen.

Indien hij evenals Paulus uwe roeping en verkiezing vastgemaakt hadt, dan zoudt gij met Hem ondervonden hebben, dat deze leer een vast fundament in tijden van benauwtheid is. *Evenwel het vaste fundament Gods staat hebbende dezen zegel: De Heere kent degene, die zijne zijn.* Indien dit fundament weggenomen kon worden, wat zou de rechtvaardige doen? Deze leer is een groote troost voor den oprechten onderdaan: *Verheug u dat uwe namen geschreven zijn in de hemelen.* Maar voor den opstandeling is het een struikelblok: *Het zal geschieden,* zegt God, *dat het gerucht te verstaan enkel beroering wezen zal.*

„Het goede en het kwade worden voor ons gesteld, zegt gij, en wij hebben zekerlijk eenen wil en macht om te kiezen of te verwerpen. Indien gij het verwerpt, dan is uw verderf uit u, o Israël!”

In waarheid, maar indien gij het goede kiest, dan is uwe zaligheid geheel uit God, o vrouw! *want gij hebt Hem niet uitverkoren, maar Hij heeft u uitverkoren.* Joh 15: 16. Het is klaar, dat gij tot hertoe uwen vrijen wil gevolgd hebt en even klaar is het, dat gij dat goede deel niet verkoren hebt, dat nimmer van u genomen zal worden.

De zaligheid moet of uit den souverainen wil Gods of uit den vrijen wil des menschen voortvloeien. God zegt, dat zij door Zijnen souverainen wil is: *Ik zal mij ontfermen, diens ik mij ontferme, en zal barmhartig zijn, dien ik barmhartig ben.* Paulus zegt; *Zoo is het dan niet diegenen die wil noch des genen die loopt, maar des ontfermenden Gods.* Salomo zegt: *De loop is niet der snellen, noch de strijd der helden, noch ook de spijs der wijzen, noch ook de rijkdom der verstandigen, noch ook de gunst der welwillenden.* Johannis zegt: *Daet onze nieuwe geboorte niet uit den wil des vleesches, noch uit den wil des mans, noch uit den bloede, maar uit God is.* En Christus zegt: *Vele eersten zullen de laatsten zijn en velen laatsten de eersten; want velen zijn geroepen maar weinigen uitverkoren.*

God werkt alle dingen naar den raad Zijns willens. God heeft zijnen heiligen de verborgenheid zijns willens bekend gemaakt. Na Zijnen wille heeft Hij ons gebaard door het woord der waarheid. En dit is de wil desgenen, die mij gezonden heeft, dat een iegelijk, die den Zone aanschouwt en in Hem gelooft, het eeuwige leven hebbe. En dit is de wille mijns hemelschen Vaders, dat al wat Hij mij gegeven heeft ik daaruit niets verlieze, maar hetzelfde opwekken ten uitersten dage. Alzoo is de wille niet uwer Vader die in de hemelen is, dat een van deze kleinen verloren ga. Hier zie ik geene plaats voor dien vrijen wil en kracht, waarvoor gij strijdt, en welke gij meent te bezitten. Het is mij zeer duidelijk, dat gij eene ongelukkige keuze gedaan hebt, en gij gevoelt er de vreeselijke gevolgen van en niettegenstaande al uwe kracht zijt gij nog steeds onder de heerschappij der zonde en des Satans en zonder de geringste hoop in deze wereld. Het past een schuldig bij zichzelven veroordeeld misdadiger, die onder het vonnis des

doods ligt, niet om te strijden voor eigen souvereiniteit.

„Werk uw zelfs zaligheid uit met vreezen en beven,” zegt gij. Waarom liet gij er het verband uit? Waarom wilt gij de souvereiniteit en kracht Gods in Zijne werken verduisteren en waarom hebt gij een oogmerk uzelfen te vergoden? Niemand is goed dan één, *namelijk God*. Nooit werd er eenig goed werk op de aarde verricht, dan door God: *Hij schept de vrucht der lippen; bereidt het hart; en werkt in ons beide het willen en werken na Zijn welbehagen*. Waarom werd dit weggelaten? *Ananias waarom heeft de Satan uw hart vervuld, om te onttrekken van den prijs en wel dat gedeelte, dat God het meeste verheerlijkt? Het is God die in u werkt beiden het willen en werken*. Heere gij zult ons vrede bestellen, want gij hebt ons ook al onze zaken uitgericht. ¹⁾ Jes. 26: 12. *Maar gij broedt baziliskus eieren uit, en weeft spinnewebben maar God zegt dat uwe webben niet deugen tot kleederen en gij uzelfen niet zult kunnen dekken met uwe werken*.

„Zekerlijk, Christus stierf voor ons allen,” zegt gij „en niet voor een zeker getal: was Hij niet een „rantsoen voor allen?” Het geheele menschelijke geslacht wordt niet bedoeld; eenigen zijn reeds in de hel en in den grooten dag zullen er meer bokken dan schapen zijn. De poorten des verderfs ontvangen meer dan de poorten des levens. *En (Eng.) is de weg, die ten leven leidt en weinigen zijn er die denzelve vinden*.

Door het woord **allen** worden slechts de leden bedoeld, niet alle menschen der wereld. *Gij dwaalt, niet wetende de Schriften, noch de kracht Gods*. Gij moogt het voor het menschedom opnemen zoolang

1) (Eng.) „Maar gij hebt al onze werken in ons gewrocht.”

als gij wilt. doch dit zeg ik, dat vleesch en bloed het Koninkrijk Gods niet beërven kunnen noch de verderfelijckheid beërft de onverderfelijckheid niet.

„Stierf hij niet als een rantsoen voor allen,” zegt gij? Uitverkoren leden worden door het woord allen bedoeld. *Er is een geslacht dat rein in zijne oogen is en ik las nooit, dat Hij voor dezen stierf. Er is een geslacht van adders; voor hen stierf Hij niet. Duizenden zijn er rechtvaardig in hunne eigene oogen; Hij kwam niet om te roepen rechtvaardigen. Er is eene wereld van bokken; ook voor deze stierf Hij niet. Hij stelde zijn leven voor zijne schapen* maar tot de slangen zegt Hij, *gij zijt niet van mijne schapen. Zijne eigene uitverkorenen noemt Hij schapen eer zij door genade geroepen zijn. „Ik heb nog andere schapen die van dezen stal niet zijn; deze moet ik ook toebrengen: en zij zullen mijne stemme hooren en het zal worden eene kudde en eenen herder. Ik bid niet voor de wereld, maar voor degenen die gij mij gegeven hebt. Gij zult mij zoeken en gij zult mij niet vinden.*

Indien gij voor het woord **allen** de geheele wereld neemt, dan maakt gij, dat de eene helft des Bijbels de andere helft weerspreekt. En eilieve, wat zaler van de ketters worden, die vervloekt en verbrand zijn, indien Christus zich tot een rantsoen voor allen gaf? De vloek der verbanning is dan niet van kracht, want indien algemeene verlossing eene waarheid des bijbels is, dan zullen de arme ketters in den hemel zijn, in spijt van al de vervloeking en verbanningen tegen hen gebruikt. En ofschoon uwe kerk een rantsoen voor alle menschen stelt; zoo zendt gij toch de besten van hen naar het vagevuur; maar dezen, daar Christus zich tot een rantsoen voor gaf zullen daar nimmer komen, want God zegt; *Verlost hem, dat Hij in het verderf niet*

nederdale; Ik heb verzoening gevonden. Job 33: 24.

Arme ziel! gij zijt inderdaad vreeselijk verstrikt. Dit is ontegenzeggelijk het tasten in de duisternis; *dit is inderdaad stooten aan de schemerende bergen; Jer. 13: 16. Daar is geen recht in uwe gangen* zooals Jesajah spreekt: *hare paden maken zij verkeerd voor haar zelve; al wie daarop gaat, die kent den vrede niet.*

Maar gij gaat verder en ik achter u.

„Wat de biecht betreft, zegt gij: „Het is duidelijk „dat Christus op aarde eene macht aan zijne discipelen nagelaten heeft om de zonden van den boetvaardige te vergeven: „Zoo gij iemands zonden vergeeft, zegt hij dien worden zij vergeven; zoo gij iemands zonden houdt die worden ze gehouden. Hoe konden zij ze nu vergeven of doen houden, dan door de kennis er van? en hoe konden zij tot de kennis er van komen, dan door de biecht? want „wie kan het hart eens zondaars doorgronden?” „Inderdaad gezonde logikamer *Zult gij niet ophouden te verkeerden de rechte wegen des Heeren?* De geheele strekking van uwen brief is om God van Zijne macht en heerlijkheid te berooven en aan het werktuig toe te schrijven, wat God nimmer aan een ander zal geven. Heb acht op uzelve, hoe gij deze zaak behandelt, want God zegt: *Die mij eeren, zal ik eeren, maar die mij versmaden zullen licht geacht worden.*

Toen Christus zijne dienstknechten uitzond gaf Hij hun de sleutelen van het Koninkrijk der Hemelen. Deze sleutelen waren Zijn Geest en Zijn Woord. *den sleutel der kennis* genaamd. Van deze sleutel van het huis Davids wordt gezegd, dat ze op Christus gelegd zal worden. Jes. 22: 22. vergeleken met Openb. 3: 7. hetwelk Jesaia noemt een leggen van de woorden Gods in den mond des Zaligmaker en

het geven van Zijnen Geest in Hem, welk *Woord en Geest*, sleutels genaamd, niet van Christus, noch van zijn zaad zou wijken tot in eeuwigheid. Hij zelf verklaart deze sleutels aldus: *Want de woorden die gij mij gegeven hebt heb ik hun gegeven*. En wederom *Ziet Ik zende de belofte mijns Vaders*, namelijk den Heiligen Geest, *om u in al de waarheid te leiden en van mij te getuigen*. Aldus gaf Christus hun zijn Woord en vervulde hen met zijnen Geest en belooft om tot het einde der wereld altijd bij hen te zijn en met al degenen die Zijn Woord en Geest hebben zal Hij ook tot aan het einde der wereld zijn.

Merk nu op, dat het door het Woord, den Geest en de tegenwoordigheid van Christus was, dat zij de zonden moesten vergeven of houden. Ontvang de waarheid en *de waarheid zal u vrij maken*, dit wil zeggen, zij zal u van uwe schuld en dienstbaarheid door vergeving, bevrijden.

Ten tweede: Waar de *Geest des Heeren is*, daar is *vrijheid*, dat is vrijheid van den schuld der zonde en de dienstbaarheid der wet. *Indien dan de Zone u zal vrijgemaakt hebben, zoo zult gij waarlijk vrij zijn*. De wegneming der zonde ligt dus middelijkerwijze in het Woord, hetwelk haar belooft, en daadwerkelijk in den Geest, welke ze toepast en beiden komen van den Zaligmaker, die het Woord tot eens zondaars hart zendt *met kracht door den Heiligen Geest en met verzekerdheid*. Aldus hadden zij *dezen schat in aarden vaten, opdat de uitnemendheid der kracht* (in het vergeven der zonden en het bekeeren van zondaars) *zij Godes en niet in ons*.

Indien deze kracht in eenen Roomschen priester huisvest dan zijn uwe zonden zonder twijfel weggenomen, want gij zijt dikwijls genoeg ter biecht geweest, maar volgens uwen brief hebben God en uwe conscientie uwe zonden nog gehouden. Ik twij-

fel of gij te zuinig met het *wijwater* geweest zijt, of anders hebt gij in de biecht eenig geheim verzwegen, want Paulus zegt: *dat degenen die den dienst pleegden, geen conscientie meer zouden hebben der zonde eenmaal gereinigd geweest zijnde*, Hebr. 10: 2.

Onder de oude wet geschiedt elk jaar weder gedachtenis der zonden en ik denk tweemaal per dag in het klooster, en toch zijt gij na dit alles nog in de ketenen der schuld gebonden, hetwelk duidelijk bewijst dat deze kracht niet in hen is, ook omdat al uwen arbeid tot hiertoe als *het stooten van den dwaas in een mortier* geweest is. Spr. 27: 22. of als *het wasschen van den Moorman* Jer. 13: 23. Indien de Zaligmaker hen aangesteld had en zij dat geloof bezaten dat *des Heeren hand uitgestrekt tot genezing*, dan zouden zonder twijfel *teekenen en wonderen* aan uwe ziel *geschieden door den naam van het heilige Kind Jezus*. Niets hiervan is echter gebeurd en gebeurt het dan is het nog tijd genoeg om er voor te strijden. Tegen God en tegen Hem alleen hebben wij gezondigd, en daarom komt God zoowel *de wrake* als genade en vergeving toe, en aan Hem moeten wij belijdenis doen. Ps. 32: 5. Rom. 14: 11. Rom. 15: 9. Dan. 9: 20. Ezra 10: 11. Dan. 9: 4.

Maar heb ik mijnen naaste verongelijkt of beleedigd, dan moet ik hem mijn schuld belijden; heb ik eene openbare schande op de kerk van Christus daar ik toe behoer, gebracht, dan moet ik, nadat ik opentlijk bestraft ben en God mij vernieuwende genade geeft, voor hen mijne beleediging in het openbaar belijden, opdat de leden voldaan mogen zijn wat mijne oprecht berouw betreft en mij weer van harte in gunst aannemen. Toon ik geen berouw, dan moet ik als een zondaar buiten gesloten worden.

De woorden van Jacobus staan er niet zoo als gij ze aangehaald hebt, Zijne bedoeling is deze:

Hebt gij een goed man beleedigd, belijdt hem dan uwen misslag en verlies uw aandeel in zijne gebeden niet, of als gij zwak in den geloove zijt, of als gij in het verborgen onder eenige verzoeking of onder de schuld van eenige zware zonde zucht en om die reden verontrust zijt, zinspeel er dan voor zoover de zedigheid het zal toelaten tegen den een of anderen heilige, die bekwaam is de zwakken te versterken, op; verlicht uw gemoed bij hem, laat u door hem onderrichten en smeeke om zijne gebeden ten uwen gunste. Maar hoofdzakelijk is zijne bedoeling als gij eenen broeder beleedigd hebt, belijdt hem dan uwen misslag. Neem er zijne eigene woorden voor. *Is iemand onder u in lijden? dat hij bidde. Is iemand goedsmoeds? dat hij psalm zinge. Is iemand krank onder u? dat hij tot hem roepe de ouderlingen der gemeente (welk woord leeraars of diaken beteekent) en dat zij over hem bidden, hem zalvende met olie in den naam des Heeren.* Het woord olie beteekent hier niet de olie van olijven, of de olie van walvisschen maar het beteekent toegediende geestelijke vertroosting, door vermaning, onderrichting en geestelijk gebed voor hem. *Wij hebben de zalving ontvangen* zegt Johannis. *Maar die ons gezalfd heeft is God*” zegt Paulus en in het volgende vers verklaart Jacobus de olie, welke een troostelijke verhooring des gebeds is: *En het gebed des geloofs zal den zieke behouden en de Heere zal hem oprechten, en zoo hij zonden gedaan zal hebben, het zal hem vergeven worden. Belijdt malkanderen de misdaden en bidt voor malkanderen, opdat gij gezond wordet. Een krachtig gebed des rechtvaardigen vermag veel.* Op aarde zijn er geen rechtvaardige menschen, dan die welke begrepen zijn in Christus toegerekende gerechtigheit, welke de Papisten ontkennen. Hunne gebeden vermogen

daarom slechts weinig en gij zijt een levendige getuigen dezer waarheid.

Het boven aangestipte is de biecht welke God bedoelt. Maar om de zielen te bezweeren, dat zij al de geheimen hunnes harten, al de geheimen hunner families en iedere verkeerde gedachte zullen ontboezemen, is een weg, die God nooit bedoelde, noch ook in Zijn Woord beval. Ik heb nooit verlangd de geheimen van menschen, van hunne vrouwen of gezinnen te kennen; dit is *zich bemoeien met een anders doen* en voldoende om iemand van den godsdienst afkeerig te maken en tot jaloersheid en verontwaardiging te brengen. Ook kan die priester, die het geheele hart van personen en gezinnen zou wenschen te kennen, nooit rein in zijn eigen gemoed zijn. Zulke lieden, die u laten zweeren, dat gij alles zult biechten, maken u tot een meenedige, want ik zeg u, dat de zedigheid u nooit zou voorloven alles te belijden, tenzij gij *een hoeren voorhoofd* had. Jer. 3: 3. En biecht gij niet alles, dan zijt gij eene meenedige door datgene achter te houden wat gij met eede beloofd hebt te zullen belijden. Zoo drijft men zielen in de zonde, zaait men tweedracht in gezinnen, en krijgen zij de zielen onder hunne macht om ze aan te klagen. Dit is het eenige middel, om de overtuigingen tegen te gaan, die in de conscientie van eenen Papist mochten verrijzen, omtrent de waarheid van die godsdienst; dat elke knop intijds ingedrukt mag worden, iedere tong door den biechtvader gebonden worde en zoowel de conscientie als het eigendom ter beschikking van den priester zijn.

„Hoe,” zegt gij, „kan de priester de zonden ver-
 „geven zonder dat hij ze weet”? en hoe kan hij ze
 „weten, dan door de biecht? Kan hij het hart door-
 „gronden?” O vervloekte onwetendheid! Het lijkt

wel, dat gij den Bijbel nimmer gelezen hebt. Een dienaar van Christus is eene kaars op eene kandelaaar geplaatst, opdat allen, die in het huis komen het licht mogen zien. *Want al dat openbaar maakt is licht* zegt Paulus en daar is niets dat in het verborgene gedaan is, dat van het licht bestraft zijnde, niet openbaar wordt. Hij zegt u hoe dit geschiedt. *Maar indien zij alle profeteerden, en een ongeloovige of ongeleerde inkwame, die wordt van allen overtuigd en hij wordt van allen geoordeeld. En alzoo worden de verborgene dingen zijns harten openbaar, en alzoo vallende op zijn aangezicht zal hij God aanbidden en verkondigen, dat God waarlijk onder u is.* 1 Cor. 14: 24, 25. Dit geeft getuigenis van de kracht Gods in Zijne dienaars en de kracht hunner boodschap toont wie hen zond. Maar die van deze kracht vreemd zijn hebben geene geloofsbriefven van God, en ook vergezelt Zijn zegel hunne pogingen niet, noch zullen ze ook iets op de conscientie eens zondaars vermogen, omdat zij door het breede zegel des hemels niet bekrachtigd worden. Gij bevindt, dat God zooveel van uw hart onder mij ontdekt heeft, en meer dan gij ooit aan eenen priester biechten kondet. En mocht God aan u onder mijne bediening of van een ander vergeving en vrede toepassen, dan zult gij evenals Paulus zeggen, dat zulk een leeraar *in uwe conscientie openbaar geworden is.* Het is 't ondervinden van eene hartsverandering, en die alleen, welke het onderscheid tusschen eenen waren leeraar en eenen valschen kan doen kennen. De dienaars van Christus laten de uitwerking aan Hem over en stellen de waarheid in hare ongekunstelde eenvoud voor, terwijl ze zelve getuigenis moet geven: ook laten zij het aan de hoorders over om te oordeelen wie hen zond door de kracht, die de woorden vergezelt. Christus onderwierp Zichzelven en Zijne

bediening hieraan. *De wijsheid* zegt Hij, is gerechtvaardigd geworden van hare kinderen. Indien ik niet doe de werken mijns Vaders, zoo gelooft mij niet. En weder En zoo gij Mij niet gelooft, gelooft de werken. Maar welke bewijzen kunt gij toonen? welke werken zijn aan u verricht? welk getuigenis hebt gij om u te verstouten om het Pausdom te rechtvaardigen? Niets dan eene geopenbaarde vijandschap tegen de waarheid; valschelijk zweeren, en het bezitten van eene verschrikkelijke getuigenis van eene schuldige conscientie en den toorn Gods. Eene schuldige conscientie is eene voorsmaak van de hel en de worm die nimmer sterft.

Gij zegt, dat onze godsdienst niet voor den tijd der Reformatie beleden werd. De leerstellingen, bevinding en iedere vorm van godsdienst, die ik houd werd door den Geest Gods op de uitverkorenen voortgeplant en door hen beoefend sedert Abel God offerde en Henoch begon te profeteeren, dit slechts uitgezonderd, dat de wettische offerhanden afgehouden zijn, omdat Christus de ware offerande opgeofferd is. Ik daag u uit mij te weerleggen door het Woord van Christus in eenige leerstelling of vorm van godsdienst, die ik houd. En verder wil ik het op mij nemen u te bewijzen, dat er geene enkel gedeelte van de Paapschen godsdienst schriftuurlijk is, noch ook dat eene leerstelling, welke zij preeken of schrijven, met den Bijbel in overeenstemming is. Wilt gij het voor eenige leerstelling of vorm van vereering, zoo zij die gebruiken, opnemen dan neem ik op mij u met Gods Woord te antwoorden.

Christus zegt, dat zijn volk vervolgd, gesteenigd, gekruisigd, ter dood gebracht en van alle menschen gehaat zal worden om Zijns naams wille. Toon mij éenen man, die ooit het Pausdom met zijn bloed

verzegelde. Ik daag u uit. Hét waren geestelijke aanbidders, die immer geleden hebben, en zulke vleeschelijke ijveraars als gij zijn er immer de verraders en moordenaars van geweest.

„Christus heeft beloofd met Zijne kerk te zijn tot het einde der wereld” vertelt gij mij. God zij geloofd; dit weet ik bij ondervinding, en als het niet zoo was dan zoudt gij de kracht mijner bediening niet ondervonden hebben als nu het geval is, en indien Hij met u was, dan zoudt gij de kracht van uwten tegenwoordigen schuld niet gevoelen, noch ooit rusten eer gij vergiffenis gekregen hadt voor dien verschrikkelijken stap, die gij gedaan hebt en voor de schandvlek, die gij op Zijne rechtvaardige zaak gebracht hebt door het verbranden van het getuigenis Zijner knechten en *Het ontvangen van den schoot der onbekende*. Hoe klaar zie ik de meening van God in Zijn Woord betreffende u, namelijk dat *de hoere Babylons alle volkeren dronken gemaakt heeft met de wijn harer hoererij*. Geen persoon kon in dronkenschap in een gewoon gesprek groter onzin uitspreken, dan gij over den godsdienst doet. Zoo waarachtig zijn de woorden van Paulus, dat indien iemands ooren van de waarheid afgewend zijn, hij zich dan tot fabelen begeeft.

Van harte zou ik verheugd zijn als ik een middel mocht zijn om uwe arme misleide ziel tot Christus te brengen. maar ik vrees, dat gij er reeds te ver voor gegaan zijt. God alleen weet of gij eenige Schriftuurlijke grond ter bekeering kunt vinden of niet. Schriftuurlijke grond zeg ik, want indien niet daar dan zal dezelve ook nergens gevonden worden.

Nog veel meer heb ik te zeggen, maar daar ik plotseling geroepen wordt London voor eene maand te verlaten, zoo moet ik nu afbreken, maar indien gij verkiest met mij te correspondeeren, en God

zou u hiertoe neigen, zoo kunt gij mij schrijven in het [Tabernacle House, Bristol; en indien God wil, zal ik u beantwoorden.

Ik zal mijnen brief met mijne gebeden volgen, en hoop dat God beide met Zijnen zegen zal vergezellen. Hier kunt gij staat op maken, dat indien er in God waarheid is, of in zijn Woord, gij nooit in den staat waarin gij nu zijt gezaligd kunt worden. noch in de leerstellingen die gij belijdt. Vaarwel! Overweeg de zaken goed. Onderzoek zoowel den Bijbel als uwe conscientie, en smee om de onder-richting des Heiligen Geestes. Geloof mij, dat ik zoowel het goede voor uwe ziel wensch, als dat ik uwe rechtvaardige bestraffer ben en uwe dienstwil-lige dienaar in het evangeli Christi.

WILLIAM HUNTINGTON.

Aan den Weleerwaarden Heer HUN-
TINGTON.

TABERNACLE HOUSE.
BRISTOL

Mijnheer.

Met veel aandacht heb ik uwen grooten brief gelezen, en daar ik hem tot een onderwerp van overpeinzing en gebed gemaakt heb, zoo vind ik mijzelf door de inspraak mijner consciensie gedwongen dezelve te beantwoorden. Voor Kerstmis zal dit echter ondoenlijk zijn, daar mijne tegenwoordige betrekking (op een kostschool) te bindend is om dit nu te doen. Ik zond u echter een paar lettertjes om u te overtuigen, dat ik door niets in denzelve beleedigd ben, want ik veronderstel, dat u schreef zooals de Heere u onderrichtte; slechts beklag ik dat u mij in eenige gedeelten niet verstond en zal ik in mijn volgende brief duidelijker zijn.

Ik berisp u niet, dat gij den wortel tracht te raken; slechts Godt kent mijn tegenwoordig lijden. Ik ben grootelijks verontrust, in den grond ellendig, en in waarheid vol droefheid over het kwaad, dat ik gedaan heb. Mijn staat is nu wanhopiger dan ze ooit was. Gij geeft mij twee deuren der hope, maar ik zie geene, want het gedrag van mijn afgelegd leven is mij een bewijs, dat ik nooit uit God geboren werd. En in het doen van die beloften, in plaats dat ik het verwijt mijner conscientie gevoelde, dat

nu het geval is, zoo herinner ik mij zeer wel, dat ik mij in de overwinning beroemde. Ach wat heb ik toch gedaan! en hoe heb ik tegen den God mijns levens gerebelleerd! Helaas! in welke moeilijkheden heb ik mijzelven gestort, waaruit ik geen en weg van ontkoming zie, maar besluit, dat ik er in om zal moeten komen! Ik vind veele dierbare beloften in Gods Woord, maar kan ze niet als mijn eigendom aangrijpen. *Heere, help mij, of ik verga!*"

Mijn plicht roept; daarom kan ik niet verder uitweiden. Inderdaad, indien ik op het oogenblik veel tijd, tot nagedachte had, dan zou ik tenzij de onmiddellijke hulp van een barmhartig God het verhoedde, onvermijdelijk onder den last verzinken. God zij mij genadig in en door de verdiensten van des verlossers bloed. Ik smeeke u, mijnheer, in den naam des Heeren, mij in uwe gebeden te gedenken, en moge eenen zegen geschonken worden, door Christus onzen Zaligmaker.

De uwe

Nov. 24. 1786.

Elizabeth Morton.

P.S. Ik hoop dat niets mij zal verhinderen uwen brief op Kerstmis te beantwoorden overeenkomstig mijn tegenwoordig voornemen.

Aan Mejuffrouw ELIZABETH MORTON, ten huize van den Weleerwaarden Heer MORTON.

HOLYWELL MOUNT. London.

Mejuffrouw!

Den uwen ontvangen. Ik ben gevoelig aangedaan met medelijden voor u in uwen gevaarlijken goedstoestand, daar ik door lange ondervinding de verschrikkingen des Heeren ken. *Het zij verre van mij, dat ik tegen den Heere zou zondigen, dat ik zou aflaten voor u te bidden.* 1 Sam. 12:28. Ik hoop, dat Hij mij tot eenen getrouwen bestraffer voor u zal maken, als ook tot eenen overwinnaar in het gebed ten uwen gunste. Zijnen naam zij gezegend, dat ik tot hiertoe met eene goede mate van vrijheid aan den troon der genade ben begunstigd geworden. Dit zal echter voor zichzelve spreken, als God u een antwoord des vredes zal geven. Hij geeft mij echter eenigen grond van hoop, dat de Heere mij in uwe ellende zal verhooren.

Ik ben niet onbekend, mejuffrouw, met uwe tegenwoordige gevoelens, want God heeft mijne ziele in vele benauwdheden gekend en overeenkomstig zijne belofte heeft Hij mij door het vuur en het water gebracht, waarvoor ik Hem voor eeuwig hoop te prijzen.

Indien God zijn werk in uw hart mocht doen voortgaan, dan zal Hij mij bekwamen ook een gedeelte van uwe moeite te dragen.

Er is zoo iets als *het dragen van malkanders lasten en het alzoovervullen van de wet Christi* Gal. 6 : 2. *O dat ik mogen arbeiden te baren, totdat Christus een gestalte in u krijg*e. Gal. 4 : 19. Zekerlijk zou ik mij in uwe zaligheid verheugen en u beschouwen als *een wonder van den Heere der Heirscharen, die op den berg Zions woont*. Jez. 8 : 18.

De Heere heeft beloofd, dat alle zijne kinderen van Hem geleerd zouden worden; smeeek dan om zijn goddelijk onderwijs, leg uwe conscientie bloot voor het licht en de kracht van Zijn Woord, zonder er tegen te redeneeren. De schrift zal zich niet aan eens menschen nukken onderwerpen; zij eischt onderwerping. Roep des Heeren naam aan; belijdt uwe misslagen; pleit op de verdiensten van den Zaligmaker, de belofte van Zijne genade, uwe eigene goddeloosheid en ware behoefte aan barmhartigheid; maar bovenal smeeek God u de kennis der zaligheid te geven door eene gevoelige wegneming uwer zonden, hetwelk niets meer is dan Hij beloofd heeft en door het gemis waarvan menig uitverkoren vat kreupel gegaan is, zonder eenige troostelijke verzekering van hun leven.

Indien de Almachtige u uit mocht voeren, dan zal ik denken, dat gij inderdaad Paulus dochter zijt en dan zal ik ééne beteekenis uwe geboorte een ware afbeelding van zijne zijn, namelijk ten opzichte van het vervolgen der kerk en het tegenstaan van den Zaligmaker, waarom hij zich *een ontijdig geborene* noemt. 1 Corr. 15 : 8.

Sedert ik hier aangekomen ben, werd ik uitgenoodigd eenen zieken man te bezoeken. De vrouw des huizes deelde mij toen mede, dat zij vroeger onder zulke benauwdheid des harten verkeerd had, dat haar verstand er door verzwakte. In de meeste der hier gevestigde kerken zocht zij verlichting, maar

te vergeefs, tot er eindelijk een papist bij haar kwam, die beloofde haar bij eenen man te brengen, die haar verlichting zou schenken. En daar eene verlagene geest alles aan zal grijpen, zoo stemde zij er in toe er den volgenden avond heen te gaan, hetwelk zij deed. Toen zij er kwam, beval de priester haar neder te knielen; zij begon te beven en knielde neder; hij plaatste eenen Bijbel bij haaren zeide tot haar dat zij hare hand er op zou leggen, hetwelk zij deed. Hij sprak eenige woorden in eene onbekende taal en gebod haar het Boek te kussen, waarop zij, nadat zij het gedaan had, oprees, terwijl zij uitriep: „Heere, wat heb ik gedaan? Eilieve, mijnheer, wat heb ik gedaan? Die godsdienst, welke met eenen eed begint, kan zekerlijk geen deel van het geloof van Hem zijn, die zegt: *En zweert ganschelijk niet.*” De arme vrouw ging naar huis een weinig bedwelmd door des priesters gesprek, die tot haar zeide, dat zij niet vreezen moest; daar zij spoedig van haren last verlost zou worden en dan zou alles wel zijn. Maar eenige weinige dagen later bezocht haar een Katholiek, die in den loop des gespreks aanmerkte, dat er buiten de Roomsche kerk geene zaligheid was. De arme vrouw vroeg den papist toen, wat er al van degenen zou worden, die buiten hunnen kring stierven, en medegedeeld zijnde, dat allen als ketters verdoemd zouden worden, zoo ging zij naar den priester om te weten of deze bewering waarheid was.

De priester was niet ingenomen met de onbezonnene gevolgtrekking van haren onderrichter, maar kon niet toestaan, dat er eenige zaligheid was voor degenen, die zij ketters noemen. Dit zond de vrouw naar huis met een groote walging van het pausdom en in korten tijd bracht het al haar wettisch werk weder op haar, hetwelk haar in den loop des tijds

aandreef het evangelie in den Tabernakel te gaan hooren. Hier vond zij door Gods rijke barmhartigheid Jezus Christus *den Apostel en Hoogepriester onzer belijdenis* en ontving eenen zegen zonder te zweeren dat zij verrichten zou wat zij nooit verstond. Hebr. 3: 1.

Dit voorval gaf mij eenige bemoediging, mejuffrouw, om voor u te hopen en te bidden, en inderdaad dacht ik dat de Heere het voor dit doel ter mijner kennis bracht.

O, Heere! hoe vele wegen zijn er die naar de *wijde poort* leiden en hoevelen liggen op de loer om de eenvoudige zielen te bedriegen! Maar hoe weinigen zijn er, vergelijkender wijze gesproken, die de gebrokenen van harten op *den grooten Medicijnmeester* wijzen en de schuldige conscientie op zijn *verzoevend bloed en eeuwige gerechtigheid*! De Heere verminderde het aantal van de eerste en vermeerderde dat der laatste.

Ik zie geene reden, dat gij zulk een langen brief zoudt schrijven, als gij van doel zijt. Met Kerstmis zal ik in de stad zijn, indien God wil, waar ik meer tijd over zal hebben en de brieven hunne bestemming eerder bereiken.

Ik zal slechts strijden voor hetgeen ik geloof, dat de waarheid is, en indien er eenige tekst in den Bijbel is ten gunste van het Pausdom, dan zal zij u zeer wel te pas komen, maar ik geloof niet dat dezelve te vinden is. Want indien het fundament verkeerd is, zoo kan het gebouw niet volmaakt zijn. In uwen eersten brief geeft gij mij te verstaan, dat Petrus het fundament van de Roomsche kerk is hetwelk ik niet van plan ben te ontkennen, maar ik weet dat hij niet het fundament van Gods kerk is. En het is mij klaar, dat hij nog zoo ongestadig is als ooit, want hij heeft u niet getrouw behandeld, die zooveel vertrouwen in hem gesteld hebt, omdat

gij nu in de diepe wateren der wanhoop verzinkt, waar men niet kan staan, Ware hij, zooals gij gelooft, de rots van Israël geweest, dan zouden eenige schriftuurteksten uit den mond van eenen kolen-drager uwen grond niet weggenomen hebben. Maar helaas! helaas! gij moet *dieper graven* en eene betere rots dan Petrus vinden, want indien eenedienstmaagd zijn geloof deed wankelen, zoo kan hij nooit de sterkte van een ander zijn. Ook is het niet waarschijnlijk dat een man, die in weerwil van al zijne besluiten, geloften en beloften zijne eigene ziel niet uit *de zeef des Satans* kon houden, de kerke Gods ooit *tegen de poorten der hel* zou bewaren. Indien Petrus het eenige fundament is, eilieve wat werd dan van Gods kerk voor den zondvloed en in de tijden der patriarchen en profeeten? Indien Petrus het fundament is, dan hadden de oude heiligen er in het geheel geen, want Petrus was toen nog niet in wezen.

Ik moest bekennen, dat ik verbaasd sta, over zulk eene ongerijmdheid om Petrus het fundament van de kerk te maken, daar wij allen weten, dat hij zoo vele misslagen deed in het leggen van het fundament, dat hij zelfs *weerstaan* werd en beschuldigd van veinzen en het te niet doen van de genade Gods door eenen die zich *de allerminste van alle de heiligen* noemt.

Gij dwaalt daarom zeer, de schrift niet wetende noch de kracht Gods. Het was de Rots, die Petrus beleed, niet Petrus de belijder zou het fundament van Zion zijn. „*Wie zeggen de menschen, dat ik de Zone des Menschen ben. En zij zeiden: sommige Johannes de Dooper en anderen Elias en anderen Jeremia of een van de profeten. En hij zeide tot haar: Maar gij, wie zegt gij dat ik ben? En Simón Petrus antwoordende zeide: Gij zijt de Christus, de Zone des*

levendigen Gods. En Jezus antwoordende zeide tot hem: *Zalig zijt gij Simon Bar Jonah, want vleesch en bloed heeft u dat niet geopenbaard (namelijk deze verborgenheid) maar mynen Vader, die in de hemelen is (heeft het u geopenbaard). En ik zeg u ook dat gij zijt Petrus,* en op deze Petra (niet op u Petrus maar op dezen Christus, die gij beleden hebt, ja op dezen Zoon des levendigen Gods, die mijnen Vader aan u geopenbaard heeft) *zal ik mijne kerk bouwen en de poorten der hel zullen dezelve niet overweldigen.* Matth. 16 : 13, 18. Er is slechts een fundament voor Gods kerk en ook las ik nooit van een ander. *Want niemand kan een ander fundament leggen dan hetgeene gelegd is, hetwelk is Christus Jezus.* 1 Cor. 3 : 11. Wel is waar begon Paulus een weinig op Mozes te bouwen, toen hij *het evangelie der besnijdenisse* Gal. 2 : 7 predikte, maar Paulus werd gezonden om hem in het aangezicht te wederstaan in het midden van de geheele gemeente Gal. 2 : 11—14 en wij hebben reden om te gelooven, dat Petrus zich daarna nauw aan het eenige fundament hield. hetwelk God zelf gelegd had, zelfs voor den armen gevallen Adam *Tot welken komende als tot eene levende steen van de menschen wel verworpen maar bij God uitverkoren en dierbaar.* Daarom is ook vervat in de schrift: *Ziet ik legge in Zion eenen uitersten Hoeksteen, die uitverkoren en dierbaar is.* 1 Petrus 2 : 4, 6. Petrus vermeldt dezen steen in het enkelvoudig getal en draagt goede zorg om zichzelven als een fundament er buiten te houden, en hij zal nooit *Petrus opvolger* zijn, die zooveel moeite doet er hem in te brengen. Echter daar Petrus u heeft laten vallen, zoo hoop ik, dat gij acht zult geven hoe gij u weder op hem verlaat en mijn gebed zal zijn, dat de Heere u moge leiden op eenen rotsteen, die u te hoog zoude zijn. Dan kunt gij met den Psalmist zeg-

gen: „*Mijn hart is vast, betrouwende op den Heere, welk gezegend voorwerp van vertrouwen u nimmer zal behandelen als de arme, wankelende schouder van Petrus gedaan heeft. Waarde mejuffrouw vaarwel; terwijl ik verblijf in de oprechtheid en eenvoudigheid des evangeliums*

Uwe dienstwillige

WILLIAM HUNTINGTON.

Tabernacle House Bristol.

Nov. 28. 1776.

Aan den Heer HUNTINGTON.

Mijnheer!

Ongesteldheid des lichaams en gebrek aan tijd zijn de oorzaken geweest, dat ik uwen laatsten brief niet overeenkomstig uw verzoek heb beantwoord. Daar ik nu te huis terug gekomen ben, zoo grijp ik het eerste vrije oogenblik aan.

Vele dankzeggingen voor uwe belangstelling en zorg ten mijnen behoeve. Moge uwe gebeden op klimmen voor den Allerhoogsten God als een welriekende reuk en eenen zegen op mijne ziele doen nederdalen!

Gij deelt mij mede, dat ik mij zelven niet behoef te vermoeien u zulk een langen brief te schrijven, als ik van plan was. De moeite, mijnheer, beteekent voor mij niets, mits God de nu aangewende middelen zegene, om mij van de dwaling mijns wegs te overtuigen en mij tot eene volle en zaligmakende kennis van de waarheid te brengen. Ik beken dat om het geheel te beantwoorden op het oogenblik eene te omslachtige taak voor mij zou zijn; ook kan het niet noodzakelijk zijn, zooals de zaken nu staan, want uit Gods allerheiligst Woord en mijne eigene conscientie word ik meer en meer overtuigd, dat ik door het omhelzen van de Roomsche godsdienst in groote dwalingen geleid werd. Het is daarom mijne oprechte wensch, *dat ik na dien weg, welke zij secte 1) noemen den God der vaderen alzoo diene,*

1) Eng. ketterij.

geloovende alles dat in de wet en in de Profeten gescreven is." Gode zij dank, dat ik ook ten volle overtuigd ben, dat er *geenen anderen naam onder den hemel gegeven is, waardoor wij kunnen zalig worden dan den naam Jezus*, en dat ik van mij zelve geen goed doen kan. Genade zij de eere, dat *daar ik eens blind was, ik nu zie*, dat het dierbare bloed van Christus voldoende is om de zonden van zijn volk te verzoenen; dat het *geene* werken van boetedoening zijn, die de zonden kunnen wegnemen, noch werken van gerechtigheid, die eene ziele voor God kunnen rechtvaardigen. Zoo waarachtig als God leeft, geloof ik vast, dat Christus het werk volkomenlijk volbracht heeft, en dat degenen, die uit God geboren zijn reeds gerechtvaardigd zijn door zijn bloed en de eeuwige verlossing verkregen hebben.

Aan het slot van dezen brief zal ik meer in het bijzonder over de oorzaak van de tegenwoordige droefheid mijns gemoeds handelen maar wensch nu slechts een paar punten te beantwoorden, waarin ik denk, dat u mijne bedoeling misvatte, alsmede eenige bijzonderheden, waarvan ik beken, dat ik ze onmogelijk kan begrijpen.

Uwen brief" zegt gij is niet zonder partijdigheid noch „zonder huichelarij." Wat deze beschuldigingen betreft, dan kan ik niet zeggen, dat mijne conscientie hierin tegen mij getuigt, want in waarheid kan ik zeggen, dat ik slechts schreef, het geene mijn hart mij ingaf, uitgenomen het laatste gedeelte, waar ik van de leerstellingen handelde. Ten dien tijde was mijn oordeel eenigermate weifelend; ik bezat geen ijver om het onderwerp te behandelen, zoodat het meer datgene was, dat ik zoo streng beleden had, dan hetgeen ik vast geloofde.

Het volgende punt, dat ik wensch aan te halen, is hetgeen u uit mijnen brief over een klooster

schrijft. Ik merkte op, dat mijne bedoeling met daar heen te gaan was, om zoowel ziel als lichaam rein voor Christus te houden. Uit deze uitdrukking oordeelt gij dat ik er op zinspeelde: *dat het huwelijk onrein is.*" Ik moet echter zeggen, dat dit in het geheel mijne bedoeling niet was, maar mijne bedoeling is, dat van de twee staten de ongehuwde de reinste is; *Alzoo dan, die haar ten huwelijk uitgeeft, doen wel, en die ze ten huwelijk niet uitgeeft, die doet beter,* 1 Cor. 7: 38 en wederom vers 40. *Maar zij is gelukkiger indien zij alzoo blijft naar mijn gevoelen,*" en hij voegt er bij: *En ik meen ook den Geest Gods te hebben.*" Waarom, mijnheer, gaf de Apostel Paulus de voorkeur aan den ongehuwden staat? Mijn gevoelen is, opdat hij zoo veel mogelijk bevrijdt mocht zijn van al de zorgvuldige beslommeringen en vermoeiende zorgvuldigheden dezertegenwoordige wereld; opdat hij zich met minder vermindering en aftrekking aan God mocht weiden. Zie vers 35. Desniettemin is mijne gedachte, dat het beter is om te trouwen, dan zich of een ander aan verzoeking bloot te stellen, vers 9. Ook denk ik, dat ieder persoon moet handelen naar de gaven en gesteldheid, waarvan God hem voorzien heeft.

Indien er aardsche genietingen zijn, dan zou ik oprecht wenschen er geheel los van te zijn omdat er geene voldoening in is en er slechts zoover rekening mee te houden als zij gaven Gods zijn en ter zijner eer gebruikt worden. In één woord, dit is het beste voor ons hetwelk voor onze zielen het beste is en daarom getrouwd of ongetrouwd behoorde ons hoofd-doel te zijn den Heere te behagen en beide in geest en lichaam heilig te zijn. Zie vers 34. *Doch gelijk de Heere een iegelijk geroepen heeft dat hij alzoo wande* 17, 18.

Wat de biecht betreft moet ik toestaan dat ze vol-

maakte dienstbaarheid was en de uitwerking die ze vooral in het begin op mij had is niet uit te drukken. Ik hield niets terug van datgene hetwelk ik *dacht* dat God van mij eischte om te verklaren. De oorzaak was niet, dat ik een hoerenvoorhoofd had of dat mijne conscientie met een brandijzer was toegeschroeid, maar eerder het tegendeel. Het was teederheid van conscientie ofschoon in blindheid welke mij dwong zoo te handelen. Maar wat zeg ik? Zekerlijk houd ik mijnheer Huntington niet ten onrechte voor mijnen biechtvader. Om ernstig in deze zaken te zijn: dat God nog eens gawe, dat hij middelijker wijze van meer *wezentlijk* nut voor mij zijn mocht dan al die blinde leidlieden, waar ik eens in vertrouwde.

Er is nog eene zaak, die ik niet kan nalaten, om er acht op te slaan, door de zeer diepe indruk welke zij op mijn gemoed gemaakt heeft. „Van harte zou „ik verheugd zijn” zegt gij, als ik een middel mocht „zijn om uwe arme misleide ziel tot Christus te „brengen, niet als een proseliet van eigen maaksel „maar van Gods maaksel, maar ik vrees dat gij er „reeds te ver voor gegaan zijt.” Veronderstelt gij dan door deze bewering, dat ik mij buiten het bereik der genade gezondigd heb? Nochtans kan ik hier niets tegen zeggen, daar ze zoo geheel overeenkomt met het gezicht dat ik van mijnen tegenwoordigen staat heb. Dit is mijne benauwdheid des harten. Bij herinnering van hetgeen ik gedaan heb ben ik als het ware met schuld en verbijstering overdekt; met mijne hand op Gods allerheiligst Woord gezworen te hebben in de tegenwoordigheid van vele toeschouwers dat ik mijn leven lang geen ander geloof, dan dat van de Roomsche kerk zou belijden; hierop mijnen naam geteekend te hebben in de tegenwoordigheid van vier getuigen en anderen. Ik ben waarlijk ter-

neergeslagen als ik bedenken, dat mijne eigene handteekening, als eene snelle getuige in dien grooten dag tegen mij zal opstaan, wanneer de verborgenheden van elks hart geopenbaard zullen worden. Ik zou wenschen, dat het ten dezen ure uit het boek uitgewischt werd; maar wat zou dat baten, als het niet voor eeuwig uitgedaan werd door het bloed des eeuwigen verbonds, hetwelk haar alleen te niet kan doen?

O! mijnheer, ik sta verbaasd, dat ik mijne oogen nog niet opsla in de pijniging, waar allen ellendigen zonder hoop zijn. Welk een barmhartigheid, dat God niet tot mij zeide, evenals tot Ephraim: *Zij is vergezeld van de goden laat haar varen*" O had ik die onberouwelijke bekeering, want ik ben nu goddeloozer in mijn eigen oogen dan ooit. God verlosse mij van het lichaam dezes doods en neme dezen last der zonde weg, welke mij nu zoo zwaar drukt.

Ik moet u verklaren, dat ik niet weet of ik een kind Gods dan wel een kind des duivels ben, want daar een boom aan zijne vrucht gekend wordt, zoo heb ik reden om geschokt te worden bij de gedachte aan mijnen toekomenden staat; want het was in dit klooster dat ik voor het eerst zeer diepe indrukken had. Hier werd mij in zekere mate te zien gegeven de uitermate zondigheid der zonde; ik *gevoelde krachtig* hetwelk nimmer eerder het geval was, dat de wereld met al hare ijdele vermaken vijanden Gods waren; dat ik in het aankleven van de eene, hetwelk ik vroeger gedaan had, ik natuurlijk de andere verlaten moest. Ik bad God vurig, dat Hij mij meer en meer mocht dooden aan alles wat in strijd was met zijnen Goddelijken wil en mij in dat pad wilde geleiden, dat meest tot Zijne eere was. Vele uren bracht ik alleen door, en zooals ik te dien tijde dacht, in zoete gemeenschap met God.

Nu schijnt het mij zeer vreemd, dat het omhelzen van zulk een dwaalleer zulk eene groote verandering in mijne ziel kon uitwerken. God werkt in eenen verborgen weg en ik moet bekennen, dat ik te midden van al mijn ellende, eenige troost in deze woorden vond: *„En ik zal de blinde leiden door den weg, dien zij niet geweten hebben; Ik zal ze doen treden door de paden, die ze niet geweten hebben. Ik zal de duisternis voor haar aangezicht en licht maken en het kromme tot recht: deze dingen zal ik haar doen en ik zal ze niet verlaten.*

Op het oogenblik heb ik er niets meer bij te voegen; maar uit eene diep gevoelde bevinding kan ik in waarheid beweren, dat ik meer en meer verlang om alleen Jezus Christus en de kracht Zijner opstanding te kennen.

Wat uwe bediening aangaat; gij behoeft niet de geringste vrees te hebben, dat ik u verder volg, dan gij dit Christus doet; noch zal ik ook één leerstelsel, waar ik nu aan vasthoud, loslaten, tenzij het mij door het licht en de kracht der waarheid ont-nomen wordt.

Ik ben, mijnheer

Uwe onderdanigste dienaress.
ELIZABETH MORTON.

Aan Mejuffrouw ELIZABETH MORTON, ten huize van den Weleerwaarden Heer MORTON,
HOLYWEL MOUNT.

Geachte Mejuffrouw!

Gij behoeft geene verontschuldigungen in te brengen; dankbaarheid wordt niet geëischt; wat ik uit genade ontvangen heb, schenk ik u met mijn geheele hart. Tot hiertoe hebt gij uw deel in mijne getrouwe bediening en vurige gebeden gehad; en ik vertrouw te kunnen zeggen, dat mijn zielsverlangen is, dat ik uw hart nog eens onbewegelijk moge vastgesteld zien op de rotse Israëls. Dan zult gij God loven, dat Hij het middel zond, en uwe gebeden gaarne vereenigen met de mijne in mijne wederwaardigheden.

Of ik uwe bedoeling volgens uw oordeel goed of verkeerd uitlegde, weet ik niet, maar duidelijk is het mij, dat God er zijn zegel aanhechtten en het zegende, door de overtuigende kzacht, die er mede gepaard ging.

Uw eerste brief was niet zonder partijdigheid of huichelarij, want ten gunste van wettische werken zegt gij: „Werkt uws zelfs zaligheid met vreezen en beven, terwijl gij de kracht Gods welke aan deze volzin verbonden is uitsluit, en welke aldus uitgedrukt wordt: *Want het is God die in u werkt beiden het willen en het werken na zijn welbehagen.*”

Om eene goddelijke volzin van een daarop betrekking hebbend werkwoord af te scheiden en er God, de groote Werkmeester, uit te laten is eene listige, en huichelachtige vervalsching van Gods Woord. Elke schriftuurplaats dient om den ontwaakten zondaar tot God te leiden; de gansche Schrift kwam van God en moet in Hem opgelost worden. Om er Hem daarom uit te laten waar Hij hoofdzakelijk bedoeld wordt is een vergoden van zichzelf en een onteeren van God.

Gij zijt in dezen brief weer op de oude wijze aan het werk geweest; ik kan u wat ik ook doe met de Schrift niet eerlijk doen handelen; gij wilt uwe handen niet thuis houden van rooven en stelen: gij draait en kronkelt u als de slang en maakt alles vergiftig. Nochtans ben ik besloten u te volgen en als ik u door Gods genade in de *kloove der steenvrots* Hoogl. 2: 14 kan jagen, dan zal ik u niet langer vermoeien.

Uw gaan in een klooster „om zoowel, ziel als lichaam rein voor Christus te bewaren” begreep ik zeer wel en ook misvatte ik uwe bedoeling niet. Gij noemt uzelf „een streng katholiek” en gij weet, dat het verbieden van te huwelijken eene Roomsche leerstelling is. Indien gij nu niet een klooster leven wildet leiden met het doel het huwelijk te ontgaan en met het leerstelsel van den ongehuwden staat in uw oordeel als een wezentlijk geloofsartikel, zoo kunt gij in geen geval een wezentlijk of *streng Katholiek* zijn; en indien de ongehuwde staat het lichaam zuiver houdt, zooals gij beweert, dan is het natuurlijk gevolg, dat het huwelijk onzuiver is. Deze gevolgtrekking dunkt mij, dat goed uit uwen brief opgemaakt kan worden, want gij zegt dat van de twee staten de ongehuwde de zuiverste is.

Wat mij betreft, ik denk dat zedeloze hartstochten

wulpsche gedachten en *eene natuurlijke* neiging, waarmede zich iemands gemoed bezig houdt, tienmaal erger zijn dan een wettig huwelijk : in het bijzonder daar waar de vreeze Gods, wederzijdsche genegenheden, een onbevlekt bed en huis Godsdienst onderhouden worden.

Het is niet zeer waarschijnlijk, dat een gezelschap van lichtzinnige, ijdele en vleeschelijke meisjes, vreemd van de genade Gods, opgeblazen door hoogmoed en ijdele verbeelding, bevestigd in de leerstellingen des duivels, zonder werk en zich beroemende op verdienste, die denken dat ze den hemel zullen verdienen, door een weinig doode vleeschelijke werken *na de overlevering der menschen, na de eerste beginselen der wereld en niet na Christus*. Col. 2 : 8. ik zeg, dat het niet zeer waarschijnlijk is, dat er eenige reinheid in hen zou zijn Paulus zegt : *Den bevleekten en ongeloovigen is geen ding rein, maar beide haar verstand en consientie zijn bevleekt*. Tit. 1 ; 25. Als de Apostel zegt ; *Indien wij met hem eene plante geworden zijn in de gelijkmaking zijns doods zoo zullen wij het ook zijn in de gelijkmaking zijner opstanding*. Rom. 6 : 5 sluit dit dan in dat jonge vrouwen met hunne lichamen en handen op eenen steenen vloer *uitgestrekt* moeten liggen, en met een *fluweelen doodskleed* bedekt worden ; dat zij hunne hoofden moeten laten scheren *eenen sluier* moeten aannemen ; dat zij eenen eed moeten afleggen voor hun leven in een klooster te gaan, *gehoorzaam* moeten zijn aan eene oude vrouw of abdis, dat zij onder eede moeten beloven van harte bekeerd te zijn als mede *arm* en ongehuwd te blijven ; wilt gij zulk een monniksbegrafenis *eene kruisiging* aan de wereld noemen. Gal. 6 : 14. Is dit *het kruisigen van den ouden mensch* ? Rom. 6 : 6. Is het binden van uwe ziel door vijf van deze goddelooze beloften eenig deel van *het evangelie*

der Genade Gods? Of beveelt Jezus Christus iets dat hierop gelijkt? Als de Apostel ons zegt: „indien gij door den Geest de werkingen des lichaams doot zoo zult gij leven” bedoelt hij dan, dat wij ons allen in eene gevangenis moeten laten opsluiten? Gebiedt God arme geloovige vrouwen in eene donkere cel op eenen aarden vloer te gaan wonen en op strooien bedden met flanellen lakens te slapen? Waar vindt gij een zeker gebod voor dat alles? Indien Christus kwam om den gebondenen uit te voeren uit de gevangenis en uit het gevangenhuis die in duisternis zitten Jes. 43: 7. dan kan dit geen deel van zijne godsdienst zijn. Hij die verklaart dat zijn juk zacht is en zijn last licht Matth. 11: 30. gebod nimmer aan arme onnoozele vrouwen hunne naakte lendenen te kwellen met eenen gordel van paardenhaar en een flanellen hemd of hun vleesch met eenen geesel te kastijden. Dat is Christus inderdaad tot een harde meester maken Want niemand heeft ooit zijn eigen vleesch gehaat, maar hij voedt het en onderhoudt het; gelijkerwijs ook de Heere de gemeente. Eph. 5: 29.

Mejuffrouw, gij weet dat de bovenstaande beschrijving van het pausdom geheel waar is en ik daag u uit het te ontkennen. Zijn dit de vruchten des Geestes? Zijn dit de werken des geloofs of arbeid der liefde? Helaas mejuffrouw, dit is het wasschen van den moorman. Jer. 12: 23. alles te vergeefsche arbeid. Gij moogt honderd geeselslagen verdragen en uwen borst slaan tot ze bont en blauw is, het geheele jaar boete doen en nog juist zooveel goddeloosheid achter u houden als Salomons dwaas nadat hij in een mortier gestooten was. Spr. 27: 22. Deze bewering kunt gij niet ontkennen, daar gij verplicht zijt gedurig naar uwen biechtvader te gaan met een: „Zegen mij mijn vader, want ik heb gezondigd.” Ik belijd aan God en aan de maagd Maria, aan Johannis den doo-

per, aan den heiligen Petrus en den heiligen Paulus en aan al de heiligen en aan u mijn Vader, dat ik in gedachten, woorden en werken gezondigd heb. Voor al deze zonden en die welke ik mij niet herinner, vraag ik God vergiffenis en van u mijn vader vergeving en kwijtschelding. Maar helaas! wij kunnen hier van zeggen gelijk Paulus van eene ceremonieele reiniging zegt:

Die degenen die de dienst pleegden niet konden heiligen naar de conscientie, Bestaande alleen in spijzen en dranken en verscheidene wasschingen en rechtvaardigmakingen des vleesches Hebr. 9: 9, 10.

Mejuffrouw, de sterk gewapende zal zijn hof bewaren. Luk. 11: 21, in spijt van eenen geesel. De geest welke nu werkt in de kinderen der ongehoorzaamheid Eph. 2: 2 zal zijne sterkte nooit verlaten voor eene slag op de borst noch ook zijne woonplaats verlaten uit vreeze van een weinig wijwater. Hiertoe is de Zone Gods geopenbaard, opdat Hij de werken des duivels verbreken zou, 1 Joh. 3: 8. Hij alleen kan den sterk gewapende uitwerpen Luk. 11; 22 en de conscientie van doode werken reinigen om den levenden God te dienen. Hebr. 9: 14.

Slechts in deze zielen, welke onder den gezegenden invloed des Heiligen Geestes zijn wordt reinheid en heiligheid gevonden. Christus heeft ons zalig gemaakt zegt Paulus door het bad der wedergeboorten en vernieuwing des Heiligen Geestes. Tit. 3: 5.

Ofschoon gij niet gaarne eene afgodendienares genaamd wilt worden, zoo zijt gij nochtans iederen Goeden Vrijdag verplicht u voor een zilver kruis te buigen en het zelve te vereeren, ja hetzelve te kussen en te aanbidden, want als gij uwe knieën buigt begint uw gebed aldus: Wij aanbidden u o kruis! onze eenige hoop. enz." Was niet de koperen slang in de woestijn eene afbeelding van den zaligmaker? maar

werd den Israëlitzen geboden voor hetzelfde te buigen of het te aanbidden? Werd hen niet alleen bevolen er op te zien en te leven? En toen Israël verviel om het zelve te rooken, werd het vernield, als geschreven is: *Hizaki deed dat recht was in de oogen des Heeren. Hij nam de hoogten weg en brak de opgerichte beelden en roeide de bosschen uit en verbrijzelde de koperen slang, omdat de kinderen Israël tot die dagen toe haar gerookt hadden en hij noemde ze Nehustan,*" in verachting 2 koningen 19: 4. Indien dit afgodendienaars waren, wat moet gij dan wel zijn, die God uwen rug toekeert, van zijn evangelie afvallig wordt en het afbeeldsel van een vervloekt hout aanbidt: Wij aanbidden u o kruis! onze eenige hoop?" Indien dit gebed en deze belijdenis waar zijn, dan zijt gij zonder God en zonder Christus in de wereld want de Heere is de hoope zijns volks en de sterkte der kinderen Israëls Joël 3: 16. Maar gij hoopt op een zilver kruis. *Alzoo zijn de paden aller die God vergeten en de verwachting der huichelaars zal vergaan. Van den welken zijne hope walgen zal en zijn vertrouwen zal zijn een huis der spinnekoppen* Job 1: 13, 14.

Van het pausdom kunnen wij zeggen als Petrus van het wettisch verbond zegt. *het is een juk het welk noch onze vaders noch wij hebben kunnen dragen.*" En ik ben er zeker van dat het geen gedeelte van de bediening des Geestes is, omdat het volgens de leeringen en geboden van menschen is en niet na Christus.

Vergeving en vrede door den Heiligen Geest aan het harte toegepast, zal de conscientie reinigen, de zonde ten onder brengen, het harte zuiveren en het gemoed geestelijk en hemelsch maken; dan zullen voor God de knieën zich buigen, de handen werken, de voeten zich bewegen, de oogen zien, de ooren

hooren en de mond spreken. Alle reinheid, waarin dit gemist wordt is slechts de naam, niet de zaak. Wat het huwelijk en den ongehuwden staat betreft, mejuffrouw, dit zijn zaken, welke ik in mijne bediening zelden of nooit aanraak. De een heeft de gave van onthouding, terwijl een ander die niet heeft. Jacob kan een honderd vier en veertig duizend van zijne nakomelingen met hem in den hemel zien, terwijl God van een ander zegt; *Schrijft dezen man zelf kinderloos.* Jer. 22: 30. Indien de ongehuwde staat in uwe oogen de reinste is, volhardt daar dan in; maar zie toe dat gij in het verborgen niets doet, waarover gij u zult moeten schamen als het op de daken der huizen verkond zal worden. *De groote dag zal alle verborgen en dingen aan het licht brengen. Want daar is niets verborgen, dat niet geopenbaard zal worden noch daar is niets geschied om verborgen te zijn maar opdat het in het openbaar zoude komen.* Dan zal het onderscheid bekend worden tusschen wat uwe reinheid in waarheid is, en wat het slechts schijnt.

Ik zou het huwelijk nimmer aangehaald hebben, als gij het den ongehuwden staat niet gedaan had, en daar gij het voor die Paapsche stelling opneemt zoo bewees ik uit Gods woord, dat het een van de leeringen des duivels is. 1 Tim. 4: 1, 2, 3,

Nu zal ik u iets van uwe partijdigheid en huichelarij in dezen brief onder het oog brengen: *alzo dan die haar ten huwelijk uitgeeft, die doet wel; zegt gy, en die ze ten huwelijk niet uitgeeft, doet beter.*" 1 Corr. 7: 38, en weder vers 40. *Maar zij is gelukkiger indien zij alzo blijft, na mijn gevoelen en hij voegt er bij: „En ik meen ook den geest Gods te hebben.* Door deze wijze van redeneeren uit de Schrift kondt gij zeggen, dat Adam Gods Zoon was Luk. 3: 38 en Eva Gods dochter Hand. 17: 29 en dat God goed deedt toen Hij ze tot Adam bracht; maar had Hij haar

hem onthouden, dan zou Hij beter gedaan hebben. Ook toen Hij tot Jozef zeide Maria zijne vrouw tot zich te nemen, deed Hij goed, maar had Hij haar hem onthouden hij zou beter gedaan hebben. Even eens als God zielen trekt om met den gezegenden Bruidegom der kerk vereenigd te worden, doet Hij goed; maar het zou beter zijn indien Hij het niet deed. Mejuffrouw, het huwelijk sluit al deze zaken in, en zij zijn alle van God verordineerd. Door eene smet of eenige gedachte van onreinheid er op te werpen, veracht men den raad der Allerhoogsten; *want de Heere God hadde gesproken: Het is niet goed dat de mensch alleen zij; ik zal hem eene hulpe maken.* Gen. 2: 11. En van de vrouwen zegt God: *Ik wil dan dat de jonge vrouwen huwelijken, kinderen teelen, het huis regeeren, geen oorzaak van lastering aan de wederpartij geven. Want eenige hebben haar alreeds afgewend achter den Satan.* 1 Tim. 5: 14, 15. Gij zult toesaan, dat het goed is dit te doen, maar dat het beter is dat de jonge vrouwen ongehuwd blijven, de vruchtbaarheid verachten, de regeering van het huis versmaden, de wederpartij oorzaak geven de godsdienst te lasteren, zich achter den Satan af te wenden en de leeringen van duivels aan te kleven, welke zijn *verbiedende te huwelijken, gebiedende van spijzen te onthouden, die God geschapen heeft tot nutting met dankzegging voor de geloovigen en die de waarheid hebben bekend.*"

Door zulke redeneeringen zoudt gij den Apostel de Goddelijke instelling en het stellige gebod Gods doen tegenspreken en hem tot den auteur van den ongehuwden staat maken, welken hij zelven verklaart eene leering des duivels te zijn. *Gij dwaalt grootelijk, niet wetende de Schriften, noch de kracht Gods.*

Men merke op, dat de Apostel verklaart dat zijne

leer geene der ordinantiën, geboden of voorafgegane beloften Gods weersprak, gelijk geschreven is: *Dan hulpe van God verkregen hebbende, sta ik tot op dezen dag, betuigende beiden klein en groot, niets zeggende buiten hetgeen Mozes en de profeten gesproken hebben dat geschieden zouden.* Hand. 26: 22. Gij ziet dat de bediening van Paulus hierin bestond om geene andere dingen te zeggen, dan hetgeen voor zijnen tijd bevolen en voorzegd was. Daarom kon hij niet, zooals gij veronderstelt, een voorstander of handhaver van des duivels leering, de ongehuwde staat zijn.

De Korintheërs hadden tot Paulus geschreven omtrent het ongehuwd houden van hunne maagden, waar de Bijbel het stilzwijgen over bewaarde. Daarom schrijft Paulus: *Aangaande nu de maagden heb ik geen bevel des Heeren, maar ik zeg mijn gevoelen als die barmhartigheid van den Heere gekregen heb getrouw te zijn* 1 Corr. 7: 25. De kerke Gods was te dien tijde in eenen lijdenden staat; velen leden of stierven dagelijks voor de zaak Gods en der waarheid, in welke tijden zij gelijk waren aan Jeruzalem in hare ellende die gewoon waren te zeggen: *Zalig zijn de onvruchtbaren en de buiken die niet gebaard hebben en de borsten die niet gezoogd hebben.*" Luk. 23: 29.

In zulke lijdentijden is eene vrouw en gezin een zware last. Hierom vestigt de Apostel zijne veronderstelling op dien benauwden tijd. *Ik houde dan dit (onderricht) goed te zijn om de aanstaanden nood, dat het [zegge ik] goed is den mensch alzo te zijn.* 1 Corr. 7: 26. Hierdoor weerspreekt de Apostel niet wat hij van den ongehuwden staat beweert; als hij het eene leer der duivels noemt en eene valstrik, maar hij gaf zijnen raad ten hunnen beste, en niet met eenige bedoeling om Gods instelling van het huwelijk tegen te staan: *En dit zegge ik tot uw eigen*

voordeel, niet opdat ik eenen strik over u zou werpen maar om u te leiden tot hetgeen wel voegt en bekwaam is om den Heere wel aan te hangen. 1 Corr. 7: 35.

Ik ben besloten om u uit iedere schuilplaats der leugenen, waarin gij u zoudt willen verschuilen, uit te jagen, ofschoon ik in mijne vervolging en *eender ergste stormen* te doorworstelen heb, want *eene gedurige druiping ten dage des slagregens en eene kijfachtige vrouw zijn even gelijk. Elk een die ze verbergt zoude den wind verbergen*, want in *dwalingen* is zij even onvast. Degene die haar niet getrouw behandelt, bedroeft den Heiligen Geest en *de olie zijner rechterhand die roept* door een zichtbaar verval van de kracht zijner bediening Spr. 27: 15, 16.

Al mijne pogingen zullen te vergeefs zijn, tenzij God mijne brieven met zijne eigene kracht en zegen vergezelt, want ofschoon gij eene van het zwakkere geslacht zijt, of gelijk Petrus zegt *het zwakste vat*, nochtans kan dit slechts op lichamelijke en verstandelijke zwakheid toegepast worden, want in het *hoofd* zijt gij even sterk, indien niet sterker, dan het mannelijk geslacht, gelijk een van de best doorgeleide rechters goed opgemerkt heeft: *Het is beter te wonen in een woest land dan bij eene zeer kijfachtige en toernige huisvrouw.* Spr. 21: 19. Ja hij voegt er bij: *Het is beter te wonen op eenen hoek des daks dan met eene kijfachtige huisvrouw en dat in een huis van gezelschap.* Spr. 21: 9. Echter ben ik besloten er alles aan te wagen, zelfs al zou ik onder den *geesel der tong* vallen, want *de verlossing eener ziel is kostelijk* en ik zou gaarne eene der hevigste stormen doormaken, indien ik u maar tot Hem kon voeren, die *eene verberging tegen den wind* is liever dan u op te geven, ofschoon ik mij blootstel aan de *kijvagiën eener vrouw* (welk zijn) *als een gestadig druipen* Sp. 19: 13.

Ik kon er meer bijvoegen, maar in werkelijkheid heb ik medelijden met u en wil ik u sparen. God de Almachtige vergeve en zegene u; belijdt al uwe misdaden aan Hem tegen wien gij alleen gezondigd hebt en ik hoop, dat Hij u beide zal hooren en genezen. Hij heeft zichzelven geopenbaard als rijk zijnde in barmhartigheid en overvloedig in goedheid en in waarheid. Houdt daarom aan in ootmoedige belijdenis en in den gebede en verwacht meer dan overvloedige genade van Hem. Intusschen waarde juffrouw, verblijf ik uw getrouwe dienaar, liefhebbende vriend en zou ook gaarne wezen uw teedere verzorger.

Laat mij weten hoe het verder met u gaat en verwacht een deel in de arme gebeden van hem die in de banden des Evangeliums de eere van Christus zoekt alsmede het goede uwer ziel,

WILLIAM HUNTINGTON.

Aan den WelEerwaarden Heer
HUNTINGTON.

Mijnheer !

Uw laatste brief kwam in mijn bezit, en het spijt mij dat ik zeggen moet, dat het in geen en deele voor mijne ziel een woord ter rechter tijd was. Door het lezen er van werd ik ten zeerste ontroerd. Echter eer ik mijne pen op het papier zette om dezelve te beantwoorden ging mijn hart uit in den gebede tot God om zijne leiding.

Ik ben van meening, dat deze brief te veel in uw eigen geest geschreven is. Op het oogenblik is mijn gemoed zeer ongeschikt voor tegenspraak. Maar zegt gij, gij hebt het zelf gezocht. Nu dan, indien u het punt niet wilt los laten dan zal ik het doen en laten wij het onderwerp des huwelijks dan laten vallen, want ik zie er niet veel voordeel in over dat onderwerp te disputeeren. Wat het klooster betreft, ik zal nog een ding zeggen, welke is : Mijne gedachten over dat punt zijn dermate gewijzigd, dat was ik onder mijne tegenwoordige gevoelens eene non, ik in der waarheid ellendig zou zijn. Het heeft God op eene wonderlijke wijze bebaagd mij van die dienstbaarheid te verlossen. Hij die de binnenste schuilhoeken des harten goed kent is mijn getuige dat ik in waarheid begeer, in welke betrekking ik mij ook bevind, aan Zijnen wil onderworpen te zijn.

In het bijzonder ben ik geslagen met uwe gedurige beschuldigingen, dat ik het Woord Gods ver-

draai. Bidt dan voor mij (zooals God weet, dat ik voor mijzelfen doe), dat de sluier van onwetendheid van mijn verdorven gemoed weggenomen moge worden, dat de oogen mijns verstands ten volle verlicht mogen worden om het Woord te begripen; om de kracht der waarheid zooals ze in Christus zijn niet alleen te kennen maar ook te gevoelen.

Gij zijt welkom, mijnheer, om mijnen brief zoo- veel te ontleden als u behaagt, mits het tot welzijn mijner ziele en niet tot eindelooze twistredenen strekt. Ik beschouw u als iemand, die van God geleerd zijt, waarom ik besloten ben, om door de hulp van Zijne genade mij niet beleedigd te gevoelen door eenige zaak, welke gij moogt beweren, ofschoon ik, geloof mij, niet geheel ontbloot ben van de gevoelens der menschelijke natuur. Inderdaad heb ik ondervonden, dat ik wonderlijk ondersteund werd onder de gestrengheid van uwe eerste en laatste brieven. Ik denk dat gij mij in het geheel niet spaart, ofschoon gij het tegendeel beweert. Wel! omdat ik opmerkte, dat de geloovigen reeds gerechtvaardigd waren door Zijn bloed, sloot dit dan in, dat ik de dadelijke gehoorzaamheid van Christus wenschte buiten te sluiten? Dat verhoede God! Het was Rom. 5: 9, dat mij voorkwam, toen ik bezig was, dat te schrijven, want ik herinner mij, dat het op mijne denkwijzen toepasselijk was; was ik nauwkeurig tot het onderwerp doorgedrongen, dan zou ik het niet onvolledig gelaten hebben. Hier handelde ik verkeerd in, hoewel ik moet bekennen, dat ik zeer verbaasd was, dat u het in zulk een licht beschouwde. Ik belijd dat er immer een onderscheid behoort gemaakt te worden tusschen de dadelijke en lijdelijke gehoorzaamheid van Christus.

Ik ben in waarheid overtuigd, dat de eerste voor

de zonde verzoening doet en de laatste een recht op den hemel geeft. Echter indien ik dwaal, zoo wensch ik onderricht te worden wat recht is, maar zou gaarne willen, dat u voor dat doel de terechtwijzing van mijnen vader Paulus in 2 Thim. 2:24, en 26 wildet aannemen.

Gij verlangt te weten hoe het met mij gaat. Nog steeds bedroefd en zeer ternedergeslagen, ofschoon ik eene zwakke hoop in mij ontwaar, dat God voornemens is mij barmhartig te zijn uit zijne zonderlinge en wonderlijke handelingen met mij. Wist ik maar dat Christus na mijnen verschrikkelijken afval mij inderdaad wilde ontvangen, en deze beloften, welke mij tot eene aanhoudende kweeling zijn, te niet maken, dan zou het eenige verlichting aan mijne ontroerde conscientie geven. „*O Heere, ik word onderdrukt, weest gij mijn borg.*”

O, mijnheer, gij kunt u geen oordeel vormen over mijne tegenwoordige ingewikkelde beproevingen, niet alleen met betrekking tot hetgeen ik zooeven verhaald heb, maar ook wat betreft eene netelige omstandigheid welke zich onlangs opgedaan heeft aangaande mijne toekomstige staat in dit leven. Onlangs ontving ik eene uitnoodiging om naar Rusland weder te keeren, met een van de eerste schepen in de lente, om mij in een milder klimaat, dan waar ik voorheen in was, te vestigen en heb elke reden te gelooven, dat ik daar eene goede gezondheid zou genieten. Groote tijdelijke voordeelen zijn mij aangeboden, maar ik kan in waarheid zeggen, dat mijn hart ze niet verder begeert, dan als een middel (indien God wil) om mij in korten tijd in staat te stellen mij onafhankelijk van de wereld terug te kunnen trekken en mijzelven aan den dienst Gods over te kunnen geven; want welke hoop heb ik, indien ik in London woonde om de middelen der genade

beter waar te nemen dan in een vreemd land. Ook heb ik veel minder tijd, ik weet het door ondervinding, om mijne eigene eenzamen meditatieën te genieten. Smeek om des Heeren leiding ten mijnen behoeve.

Hierbij heb ik eenen brief ingesloten, die ik onlangs ontving van eene jonge dame, welke mijne zuster in het Roomsche geloof was. Ik had haar uwen eersten brief gezonden ter lezing; hieruit zult gij zien welke hare denkwijze er over is. Ik kan niet nalaten Gods goedheid te bewonderen, dat ik niet overgegeven werd om er dezelfde opmerkingen over te maken. Zij heeft inderdaad eene opmerkelijke levensloop gehad, die in sommige opzichten met de mijne overeenkomt.

Welgelukzalig is die mensch, die bekwaam wordt gemaakt zijnen weg op de onmiddellijke zorg Gods te wentelen. Ps. 37: 5. Dit moet zekerlijk het beste redmiddel zijn in alle verbijsterde smarten Ps. 16: 4. En ofschoon ik overtuigd ben, dat het Woord Gods het groote middel van vertroosting ten dage der beproeving is Ps. 119: 92. Rom. 15: 4. zoo kan ik u nochtans verzekeren, dat mijn gemoed nu zeer tenedergeslagen is, vreezende of ik de Schrift ook mocht verdraaien of verkeerd uitleggen. Desniettemin staande moet ik dit verklaren, dat ik vurig verlang dat Christus voor mijne ziel alles in allen moge zijn, en ik aan alles waarin Hij gemist wordt gedood moge worden.

Sta mij toe dat ik nog over ééne bijzonderheid in uwen brief eene opmerking maak. Gij zegt: In de taal der schrift zijt gij eene hoer. Pas op, mijnheer, ik daag u niet voor de rechtbank om schadevergoeding. Nochtans door *mij*, aldus te beschuldigen, loopt gij later zelf in den val door uzelf, mijn teedere verzorger te noemen. Volgens de regels der

rede zijt gij nu beslist de teedere verzorger eener
hoer. Van ganscher harte wensch ik u een beter
ambt. Verontschuldigt deze scherts. Geloof mij dat ik
steeds verblijf

Uwe verplichte vriendin en getrouwe

HOLYWEL MOUNT.
29 Dec. 1787.

ELIZABETH MORTON.

Aan Mejuffrouw ELIZABETH MORTON.

Mejuffrouw.

De uwe kwam zooeven in mijn bezit, en zijn gewichtige inhoud heb ik overwogen. Wat het vleesche-lijk huwelijk betreft, ik zou er niet over gesproken hebben, daar het niet tot de bediening behoort, indien gij het in uwen brief niet zoo sterk voor den ongehuwden staat opgenomen had. Daar dat leerstelsel in uw oordeel gevestigd scheen, zoo deelde ik u uit Gods Woord mede, dat het een gevoelens des *antichrists* en *eene leer des duivels* was. Of gij in den ongehuwden staat blijft of huwt, dat is mij hetzelfde, maar zijt gij eenmaal *aan Christus ondertrouwd*, dan zult gij deze leugenen en leeringen der duivelen, die gij ingezogen hebt, op moeten geven, en zult gij niet veroordeelen hetgeen God verordineerd heeft, noch die *staat welke Hij eerlijk verklaart te zijn*, als onrein beschouwen.

„Daag mij voor de rechtbank” en welkom indien het voor de rechtbank Gods is, waar ik zeker ben eenen bekwamen voorspraak te vinden, en waar ik niets zal hebben te betalen om het pleidooi te winnen. Gij hebt mij niet in den val gekregen. Elk afgodendienaar is *een overspelig zaad en die hoererij bedrijft*. Jes. 57 : 3, en degenen die van hunne belijdenis van Christus afvallen, zijne bruid en zijn Woord verlaten, zich bij eene dwalende gemeente aansluiten en dwalingen omhelzen, worden gezegd *den Heere te verlaten; hittig te zijn in de eikenbosschen; een ander leger lief te hebben in elke plaats die zij*

zien; en zich aan een ander te ontdekken, Jes. 57: 5, 9. Een afkeerig hart draagt den naam, dien ik u gegeven heb. Omdat ik verbroken ben door haar hoerachtig hart dat van mij afgeweken is en door hare oogen, die hare dreggoden nahoereeren en zij zullen een walging aan zichzelf hebben over de boosheden, die zij in alle hare gruwelen gedaan hebben. Ezechiël 6: 9. Daarom is mijne beschuldiging tegen u recht. en daar gij mij naar Paulus teedere zorg ter navolging verwijst? 2 Thim. 2: 24, 25 en 26, zoo houd ik het voor toegestaan, dat gij verlangt, dat ik vriendelijk zij voor u, gelijk als eene voedster hare kinderen koestert 1 Thess. 2: Indien dit zoo is dan is uwe strik gebroken en ben ik ontkomen, Ps. 124: 7.

Of ik u in een slechten of goeden geest geschreven heb, het is mij duidelijk, dat God het zoowel toegepast als bekrachtigd heeft, door de kracht die het vergezelde. Ik weet, dat een dienstknecht des Heeren niet moet twisten, maar vriendelijk zijn tegen alle. 2 Thim. 2: 24. inzonderheid tegen eene gewonde geest, maar tegen dwalingen en ter verdediging van Gods waarheid moet hij een ijzeren pilaar en koperen muur zijn. Jes. 1: 18. Gemeenlijk roepen zulken als gij uit: *Spreekt tot ons zachte dingen; schouwt ons bedriegerijen.* Jes. 13: 10. En mijn volk zegt God heeft het gaarne alzoo, maar wat zult gij ten einde van dien maken? Jer. 5: 31. De een bouwt eenen leemen wand, en ziet de andere pleistert denzelve met looze kalk. Ezech. 13: 83. een ander naait kussens voor alle okselen der armen om den verschrikten huichelaar te stutten Ezech. 13: 18, uit vreeze dat hij naar zijn God zou zoeken; weer anderen bijten met hare tanden en roepen vrede uit Micha 3: 5 maar de godloozen hebben geen vrede zegt de Heere Jes. 48: 22.

De uitnemendheid en de kracht der godsdienst is van God, want Hij doet smarte aan en Hij verbindt Job

5: 18 en daar Hij mij gebruikt heeft om u te verwonden, zoo zal Hij mij ook naar alle waarschijnlijkheid gebruiken om u te helen. Wanneer dit gedaan is en gij tot het licht gebracht zult zijn, zult gij beter in staat zijn te beoordeelen of het door mijn dan wel door des Heeren Geest gewerkt werd,

Dat gij naar Rusland wilt gaan haat mijne ziel, maar daar de duivel bang is u te zullen verliezen, zoo vindt hij, dat het de beste politiek is u het land uit te drijven, indien het hem wordt toegelaten, opdat hij zijne hof moge bewaren en al wat hij heeft in vrede houden, dewelke tegenwoordig zeer geschudt wordt, en naar hij denkt ook in groot gevaar is.

Uw beoogen van eene onafhankelijkheid is niets dan de ellendige uitwerkselen van wantrouwen en ongeloof en is een goddeloos verwijt geworpen op de teedere zorg, vriendelijke voorzienigheid en beloofde ondersteuning van den Almachtige.

In uwe reis naar Rusland zult gij geen beter succes hebben om eene onafhankelijkheid te verwerven dan Naomi had toen zij naar Moab ging om wat zij had te bewaren. *Wee den kinderen die afvallen spreekt de Heere, om eenen raadslag te maken, maar niet uit mij en om haar met eene bedekking te bedekken, maar niet uit mijnen Geest om zonde tot zonde te doen. Die gaan om aftrekken in Egypten; daarom heb ik hier overgeroepen stil zitten zal hare sterkte zijn.* Jes. 30: 1—7. Blijft in dit land. Voor eenigen tijd waart gij verplicht hier voor uwe gezondheid heen te vluchten, en neem uzelf in acht omtrent eene tweede vlucht, opdat de Heere niet tot u zegge, evenals tot de goddelooze Israëlieten van ouds, toen zij zoowel van hunnen God als hun land verjaagd waren: *En weent niet over den dooden en beklaagt hem niet: Weent vrij over dien die*

weggegaan is, want hij zal nimmermeer wederkomen dat hij het land zijner geboorte zie Jer. 22: 10.

Indien een onafhankelijke staat de beste voor u geweest ware dan zou God ze u gegeven hebben; want *de Heere maakt arm en maakt rijk: Hij vernederd ook verhoogt Hij* 1 Sam. 2: 6.¹

Onafhankelijkheid was eene der drie zaken waar ik door gebed ernstig om smeekte; ik heb echter nimmer vermoegd deze te verkrijgen. De andere zaak was een afgescheiden leven van de wereld. Ik dacht dat onafhankelijk te zijn mij in staat zou stellen God alle mijne dagen te loven en dat een eenzaam leven in een bosch mij uit den weg van alle verzoeken tot zonde zou brengen, maar *ik sprak als een kind, was gezind als een kind en overlegde als een kind* 1 Cor. 14: 11. want beide waren de gevolgen van onwetendheid, kinderlijkheid en ongeloof. Het was niets minder dan een wantrouwen aan de weldadigheden van Gods voorzienigheid en de toegezegde bescherming Zijner hand, die verklaard heeft dat *Hij het goede niet onthouden zal dengenen die in oprechtheid wandelen.* Ps. 84: 11. Hij noemt zichzelf een beproefde steen en gij moogt hem wettig beproeven. Als een vader heeft hij ons deze noodzakelijke dingen beloofd, en u geboden *hem te beproeven* door een verlaten op zijn woord. Mal. 3: 10. *De raad des Heeren bestaat in eeuwigheid; de gedachten zyns harten van geslachte tot geslachte* Ps. 33: 11 daarom is Hij waardig vertrouwd te worden Hij gebiedt u *Hem aan te roepen in den dag der benauwdheid* en zegt: *ik zal er u uit helpen.* Ps. 50: 15. Geloofst zijn woord en *gij zult niet beschaamd worden.* 1 Petr. 2: 6. *Vertrouwt op den Heere en gij zult zijn als den berg Zions die niet wankelt* Ps. 125: 1.

Eene vlucht naar Rusland is door den duivel verzonnen. *Waar zou ik henengaan voor uwen geest en*

waar zou ik henen vlieden voor uw aangezicht? Name ik vleugelen des dageraads, woonde ik aan het uiterste der zee, dan zou die sterke hand Gods waar gij nu onder zijt u toch vinden, ofschoon hij van zijne hand snellijk zou vlieden. Job. 27: 22.

Deze schuwe vrouwen worden in hunne belijdenis terecht vergeleken bij eenen woudezel, gewend aan de woestijn; na den lust harer ziel schept zij den wind; wie zoude hare ontmoeting afkeeren? Jer. 2: 24. De Heere bekrachtige en zegene mijne openhartige handelingen met u en geve u *genade tot gehoorzaamheid des geloofs* Rom. 1: 5.

Vanwege uw tegenwoordige droefheid des gemoeds, de last eener schuldige conscientie, een verward verstand en een gebroken oordeel, hebben een gezelschap van omdwalende, verstrooide gedachten, en een aantal verdorde vermogens, u zoo ongeschikt gemaakt om de zorg over kinderen op u te nemen als een krankzinnige voor het ambt van gezant ongeschikt is. Wacht op God, totdat Hij *uwen verbroken geest verbindt* en dan zal Hij u geven *den geest der kracht en der liefde en van een gezond verstand*, welke u voor dit werk beter bekwamen zal, dan gij nog ooit geweest zijt. Gehoorzaam mijne stem; en indien gij hierin verkeerd handelt, dan zij dat ongelijk op mij. *Vertrouw op den Heere en doet het goede; bewoon de aarde en voedt u met getrouwigheid. En verlust u in den Heere, zoo zal Hij u geven de begeerten uwes harten. Wentelt uwen weg op den Heere en vertrouw op Hem, Hij zal het maken.* Ps. 37: 3, 4, 5. Door de kracht, die gij nu gevoelt, moet het u openbaar worden, dat gij in Gods hand zijt en Hij beveelt u *uittegaan op de voetstappen der schapen en uwe geiten te weiden bij de woningen der herderen* Hoogl. 1: 8 hetwelk gij in Rusland niet kunt doen. Daarom raad ik u te blijven waar gij

zijt en te zien *wat dit toch worden zal* Hand. 5 : 24.

Gij kunt gemakkelijk buiten het bereik van mijne tonge en pen komen, maar van God, van de conscientie, van het woord Zijner genade, van mijne getrouwe getuigenis tegen het pausdom of van mijnen raad kunt gij nimmer vlieden.

Gij zijt vrij met de briefwisseling op te houden als het u lust. Ik heb besloten dat mijn evangelie niet als een bedelaar tot u zal komen. Er zijn genoeg gehoorzame kinderen mijns meesters, die blijde zouden zijn al de olie welke in mijn kruik opwelt, te ontvangen zoodat ik dezelve niet zal zenden waar ze verworpen wordt. Gij zult niet meer van mij krijgen, dan hetgeen gij er door brieven uithaalt. *Mij is geboden niet over te gaan van het eene huis in het andere huis. En indien aldaar een zoon des vredes is, zoo zal ik in dat zelve huis blijven.* Luk. 10 : 5, 6, 7.

De brief van de dame las ik met medelijden en verontwaardiging; met medelijden als ik bedenk in welk een gevaarlijke staat zulk eene ziel zich moet bevinden, die naar het graf reist met niets dan *eene leugen in hare rechterhand* Jes. 44 : 20, met verontwaardiging, als ik bedenk hoe goddelooze lieden voor geld, een lui leven of toejuiching van menschen zoo vele zielen blindelings in de gracht leiden Matth. 15 : 14. Het is nogal waarschijnlijk dat goddelijke wonderen verricht zouden worden aan een relequiën kastje en Gods goedkeuring zou verschijnen in eenen weg, dien Hij zelven vervloekt heeft: *Vervloekt zij de man, die een gesneden of gegoten beeld, eenen gruwel des Heeren, een werk van des werkmeesters handen zal maken en zetten in het verborgen, en al het volk zal antwoorden en zeggen: Amen.* Deutr. 17 : 15. Maar gij kunt geen tak van het pausdom voortbrengen, die ik niet in de oude profetie kan vinden.

Deze mirakelen zijn duidelijk voorspeld; en de beschrijving der personen, die er in verstrikt zullen worden, ja zoowel de *verleider* als de *verleide*: Hem zeg ik, *wiens toekomst is naar de werking des satans in alle kracht en teekenen en wonderen der leugen. En in alle verleiding der onrechtvaardigheid, indegenen die verloren gaan, daarvoor dat zij de liefde der waarheid niet aangenomen hebben om zalig te worden. En daarom zal haar God zenden eene kracht der dwaling, dat zij de leugen zouden gelooven. Opdat zij allen veroordeeld worden, die de waarheid niet geloofd hebben, maar een welbehagen hebben gehad in de ongerechtigheid.* Tess. 2: 9—12.

In de hier boven aangehaalde profetie wordt de eerste verschijning van den paus in de kerk vergeleken bij des duivels eerste verschijning in Eden; zij wordt genaamd *een toekomst naar de werking des Satans*. Zijne wonderen der leugen worden vergeleken bij leugenen des Satans, en de wonderen die zij in Eva zouden werken, als zij ergeloof aangaf. *Gij zult niet sterven, maar gij zult als God zijn kennende het goed en het kwaad. Gelijk de slang Eva door hare arglistigheid bedrogen heeft* 3 Corr. II: 3. zoo bedroog de paus eerst de kerk. Dat de duivel Gods Woord, in zijnen mond nam. (*Is het ook, dat God gezegd heeft gij zult niet eten van allen boom dezes hofs* Gen. 3: 1) was eene afschaduwing van de beweerde onfeilbaarheid des pausen in de Schriften des duivels tegenspreking van Gods Woord en het inbrengen zijner eigene leugenen was eene afbeelding van des Pausen tegenspreken van den Bijbel en het inbrengen van eigene overleveringen, waarvoor gij in uwen vorigen brief opkwaamt.

Om kort te zijn: de komst des duivels in Eden was om de vrouw te verleiden en Adam in hare schande en oneer mede te slepen, en *hij wiens toe-*

komst is naar de werking des Satans beoogt de verwoesting van de kerke Gods. Door zijne beweringen dat hij Christus plaatsbekleeder en het hoofd der kerk is, onteert hij Christus, kruisigt Hem wederom en maakt Hem openlijk te schande Hebr. 6 : 6. Daar des pausen *toekomst naar de werking des Satans* was, zoo hebben wij grond om te gelooven, dat zijn uitgang op dezelfde wijze zijn zal. Al wat de duivel voor zijne leugenen kreeg, was dat hij *vervloekt werd boven al het vee* Gen. 3 : 14. En hij die de schrift verbrandt, verdraait, er afdoet of er bijvoegt zal boven alle zondaars vervloekt worden : want hij is erfgenaam *van al de plagen die in dit boek geschreven zijn.* Openb. 22 : 18, 19. En daar zij gelijk begonnen, zoo zullen zij ook gelijk eindigen : „*En de duivel die haar verleidde wordt geworpen in den poel des vuurs en sulfers alwaar het Beest en de valsche profeet is en zij zullen gepijnigd worden dag en nacht in alle eeuwigheid.* Openb. 20 : 10.

De verborgenheid der transsubstantiatie is een van deze *wonderen der leugen* te voren genoemd en slechts zulk eene ziel welke door God overgegeven wordt tot eene kracht der dwaling zal ooit zulk een leugen gelooven, om te meenen dat een zondaar door het mompelen van eenige woorden eenen ouwel in de Godheid veranderen kan. Ik wenschte, dat gij mij eenen geheiligden ouwel wildet brengen, nadat hij in het lichaam van Christus verandert is, en dan zou ik eens trachten of ik er ook eenen brief mede verzegelen kon. En indien hij door een vel papier vast gehouden worden kan dan kan hij geen Zaligmaker zijn en bijgevolg geen voorwerp van aanbidding, want ofschoon hij hostie genaamd wordt zoo weten wij toch dat het de Heere der Heirscharen 1) niet is,

1) In het Eng. host is gelijk heierschaar.

want wij moeten niet meenen, dat de Godheid goud of zilver of steen gelijk zij. Hand. 17 : 29. Daarom hebben wij geen reden om te denken, dat hij aan zulke onbeduidende zaken als deeg of bijenwas gelijk zou zijn.

Ik maakte deze weinige opmerkingen om u te doen weten, dat ik u wat verder kon doorkijken, dan gij uzelfen door woorden bloot gaaft. Ik doorzie u even goed als of gij van glas waart, *want de geestelijke mensch onderscheidt wel alle dingen, maar hij zelve wordt van niemand onderscheiden* 1 Cor. 2 : 15.

Uwe beweringen omtrent een klooster, om lichamelijk, zuiverheid te bewaren zijn niets beter dan van de Joodsche fariseën: *Reinigende het buitenste des drinkbekers en des schotels maar van binnen zijn ze vol van roef en onmatigheid.*" Geen lui leven in eene cel zal de geest reinigen of ze rein houden; het hart moet door het geloof gereinigd worden en de geest door de liefde Gods rein gehouden worden. Indien er ooit eenige reinheid in u gevonden zal worden, dan moet ze uit dezen bron voortvloeien.

Gij hebt eenen broeder in de bediening en gij kunt hem mijne brieven gerust voorleggen. Ik heb geen oorzaak om bevreesd of beschaamd te zijn over iets dat ik aan u geschreven heb.

Wat uw tegenwoordige beproevingen betreft, zij zijn niet meer dan hetgeen gij verwachten moet: *En zij hebben geene rust dag en nacht die het beest aanbidden en zijn beeld en zoo iemand het merkteeken zijnes naams ontvangt* Openb. 14 : 11. Indien God u zaligt, zal Hij uwe overtredingen met de roede bezoeken en uwe ongerechtigheid met plagen; daarom verwerpt de tucht des Heeren niet en weest niet verdrietig over zijne kastijding. Wat klaagt dan een levendig mensch? Een ieder klage van wege zijne zonden. Draag des Heeren gramschap want gij hebt tegen Hem gezondigd, Wie weet of hij

u niet zal uitbrengen aan het licht; en u uwe lust doen zien aan zijne gerechtigheid.

Nooit zag ik de schriftuurlijke meening van de drinkenschap der hoere Babijlons of de uitwerkse-
len van *den wijn harer hoererij* openb. 17:2 in mijn
geheele leven zoo duidelijk als ik ze in deze uwe
brieven gezien heb, want zij zijn zoo vol van onbestaan-
baarheid, en verwarring als de taal van een dron-
ken man. In uwen vorigen brief deelt gij mij mede,
dat gij in de offerhande der mis gelooft, maar aan
de absolutie en het vagevuur twijfelt, hetwelk bij
mij onbestaanbaar is, want gelooft gij aan de offer-
hande des mis, dan hebt gij geene reden om aan
uw deel in het vagevuur te twijfelen. Sterft gij in
het geloof van eene leugen, dan is uwe verdoeme-
nis zoo zeker als of gij er al in waart. Want in-
dien degenen die leugen spreken het hemelsch Jeruza-
lem nimmer binnen zullen komen Openb. 21: 27
zooals de Schrift getuigt, dan behoeven wij niet te
vreezen, dat de leugenaars buiten de hel zullen blij-
ven gelijk geschreven is: *Maar den vreesachtigen en
ongeloovigen en gruwelijken en doodslagers en hoereer-
ders en toovenaars en afgodendienaars en alle den leu-
genaars is haar deel in den poel, die daar brandt
van vuur en sulfer, hetwelk is de tweede dood* Openb.
21: 8. Daar dit het geval is mejuffrouw en uw ge-
loof in de offerhande der mis vaststaat, zoo hebt
gij geene reden aan het vagevuur te twijfelen, want
dezelfde rechtvaardige God, die een oproerling over-
geeft *eene leugen te gelooven* heeft de verschrikke-
lijke verdoemenis van den leugenaar even vast ge-
steld.

Ik neem aan dat deze brief naar gewoonte te-
veel in mijn eigen geest geschreven is, maar gij moet
mijnen geest buiten dispuut laten en zien of hetgeen
ik schreef Gods waarheid al of niet is. Het is vol-

gens de woorden, welke God gesproken heeft, dat wij in dien grooten dag geoordeeld zullen worden, en niet volgens mijnen geest.

Wat mij betreft, dan geloof ik niet, dat er in den Bijbel eene tekst is, indien ze in hare geestelijke beteekenis nauwkeurig bezien wordt, die ééne tak van het Pausdom begunstigt. Want ofschoon in hunne geloofsbelijdenis eenige gezonde uitdrukkingen zijn, zoo maken hunne dwalingen en gedrag nochtans al deze zaken tot leugenen. In het kort, ofschoon *zij belijden dat ze God kennen, nochtans verloochenen zij Hem met de werken, alzo zij gruwelijk zijn en ongehoorzaam en tot alle goed werk ondeugende.* Tit. 1: 16.

Inderdaad, mejuffrouw, ik heb u even openhartig behandeld als God mij deed, maar ik weet dat niemand dan God aan *het woord zijner genade getuigenis kan geven* Hand. 14: 3, *het woord zijnes knechts kan bevestigen en den raad zijner boden volbrengen* Jes. 44: 26.

Ik verzoek geene gunst, dan dat gij uwe conscientie aan het licht en de kracht der waarheid wilt blootstellen. Handel overeenkomstig uwe belofte uit overtuiging en dan zal ik op Gods hand letten en zijne hulp afsmeeken. Zoolang God u besloten houdt of gij *op twee gedachten hinkt*, zeg ik u vaarwel. Keert de waarheid u echter om, dan ben ik uw bereidwillige dienaar in het evangelie Christi en om zijnent wille.

WILLIAM HUNTINGTON.

Aan den Heer HUNTINGTON.

Mijnheer!

Het waren kostelijke oogenblikken, die ik dezen avond met u in de consistorie kamer doorbracht, ofschoon ik u terzelfder tijd in waarheid verzeke- ren kan, dat zoo waarachtig als er een God in den hemel is ik zoo zeker eene hel in mijn hart heb. Ach! dat ik mijne conscientie kon ontvlieden! Ach dat ik mij zelven kon ontloopen! want het is zeker, dat ik nimmer de oordeelen van een vertoornd God kan ontgaan. Hoe kan ik veronderstellen, dat de Heere ooit zijne liefde op mij vestigde, die de god- delooste der goddeloozen ben! Ik weet niet wat ik doen moet; nacht noch dag houd ik op met bid- den, en nochtans neemt mijne zielsbenauwdheid zoo snel toe, dat ik in waarheid denk spoedig op het ziekbed te zullen liggen. Denkt gij waarlijk dat Chris- tus ook voor mij stierf?

Hier heb ik geene verzekering van. O ellendige staat! mijne zonden zijn een zware last, bijna te zwaar voor mij om te dragen.

Verbazende omkeer! Nooit voorheen had ik ge- voeld hetgeen God behaagd heeft onlangs op mij te leggen. Ik denk elk oogenblik te sterven. Ik gevoel dat de plaag van mijn goddeloos hart zoodanig is dat dezelve bijna onverdragelijk is voordit mijn zwakgestel Het leven is mij geen genot noch vind ik vermaak in iets hier op aarde. In het kort, in dezen toestand kan ik niet lang meer leven. Wat mijn laatste oor- deel zijn zal, dat weet God alleen. Mijn aanhoudend

gebed is, dat het den Heere behage mij voor dood en oordeel voor te bereiden. In Gods heilige naam smee ik u voor mij te willen bidden.

O dat ik zeggen kon, dat God in waarheid *mijn* hemelsche Vader, Christus *mijn* Verlosser en de Heilige Geest *mijn* Inwoonder is! dan, ja dan! zou ik al de schatten, rijkdommen, vermaken en genoe-gens dezer tegenwoordige booze wereld als schade en drek achten. Inderdaad ik acht ze zoo, want meer en meer zie ik eene verbazende ijdelheid in alles aan deze zijde des grafs.

Dikwijls gevoel ik krachtdadig hetgeen u den vorigen Sabbath opmerkte, te weten „dat het gezelschap van den geliefdsten vriend een last is wanneer men verlangende is zijne smarten aan den troon der genade uit te storten.” Dikwijls wensch ik alleen te zijn, wanneer ik dit niet kan, want ofschoon ik (tot mijne groote smart) weinig vertroosting in of neiging tot het lezen van Gods Woord vind; zoo ben ik nochtans in de diepste beproeving nimmer zonder een hart gelaten, dat tot God in het gebed uitging.

Ik smee u, waarde heer, het mij niet kwalijk te nemen, dat ik u aanhoudend met mijne vreemde bevinding kwel. God beware mij om vleesch tot mijnen arm te stellen of in het minste van het schepsel een afgod te maken, maar dit weet ik goed, dat de Heere u als een werktuig aangewezen heeft om mij nuttig te zijn; daarom zij Hem alleen de lof.

O, deze verschrikkingen der conscientie! O die goddeloosheid van mijn verdorven hart! zonden en droefheid maken een scheiding tusschen mij en mijnen Zaligmaker, terwijl ik dagelijks diegenen benijd, die nauw met hunnen God wandelen en zulke groote vorderingen op hunnen weg Zionwaarts maken. In het kort, ik ben als iemand zonder hoop, en

ook vind ik geen greintje hoop behalve in twee zaken: Ten eerste wanneer ik bekwaamd word God mijne behoeften voor te dragen en eenige zwakke hoop heb, dat Christus nog eenmaal alles in allen voor mijne ziel zal worden; en ten tweede; wanneer gij, als een man door God gezonden, met mij in mijne ellenden overeenstemt, want geen sterveling kon ooit met mogelijkheid zoo zeer in den geest mijner gevoelens indringen, tenzij God met hem zij, als gij gedaan hebt. God is een wonderwerkend God en heeft vele zonderlinge middelen verordineerd om mij van de dwalingen eener valsche godsdienst te overtuigen. Geloofd zij Zijnen naam voor zulke onderscheidene genade! Als ik dit alles overdenk begint mijne dankbaarheid te vloeien.

Ach! zegt gij wateen vreemde gestalten en gevoelens! Ik verwacht dat uwe slagen hierom weder op mij neder zullen komen. Maar wat kan ik doen? Wel! zegt gij, maak dit alles aan God bekend.

Wel. dit doe ik aanhoudend, en nog veel meer heb ik Hem te klagen. Maar ik wordt in staat gesteld aan Zijnen dienstknecht te schrijven en ben goed overtuigd hier geen kwaad in te doen en dat gij mij zult antwoorden gelijk Zijn Geest u zal geven uit te spreken.

Nu moet ik alleen nog opmerken, dat wanneer de vertroostingën ophouden, ik dit vertrouwen heb, namelijk: *Jezus Christus is gisteren en heden dezelfde en in der eeuwigheid*: bij Hem is geene verandering noch de minste schaduw van omkeering. Maar denkt gij vast, dat ik op Hem als *mijnen* Zaligmaaker en *mijnen* God aanspraak kan maken. Mij dunkt, indien dit het geval ware, dan moest al mijne ellende verdwijnen.

Meer kan ik er u niet bijvoegen, want het is nu een uur in den morgen, maar mijn hart gevoelt te

veel om mijne oogen te kunnen sluiten. Ook heb ik eene verschrikkelijke hoofdpijn. Geloof mij te zijn altijd de uwe enz. in Christus.

ELIZABETH MORTON.

P. S. Eilieve gij moet mij maar niet schrijven voor gij tijd hebt, want ik kan gemakkelijk begrijpen hoe uwe uren bezet zijn.

Aan Mejuffrouw ELIZABETH MORTON.

Waarde Juffrouw !

Genade, barmhartigheid en vrede zij met u door Jezus Christus onzen Heere. De Vader aller barmhartigheden en de God aller vertroosting zal u niet meer opleggen dan Hij u in staat zal stellen te kunnen dragen. Uwen zandgrond heeft hij hevig geschudt en wanneer uwe valsche hoop den geest gegeven zal hebben, dan zal Hij met Zijne sterke hand u uit den ruischenden kuil en het modderig slijk ophalen, en voor gij er om denkt, zult gij bevinden dat de *sterkten der steenrotsen uw hoog vertrek zullen zijn. Uwe oogen zullen den koning zien in zyne schoonheid. Zij zullen een ver gelegen land zien.* Jes. 33 : 16, 17.

Het grootste gedeelte van de nacht is voorbij ; de dag is nabij, de groote Heelmeester *staat achter den muur* en zal binnenkort door de traliën blinken Hoogl. 2 : 9. Het duistere voorhangsel zal spoedig gescheurd worden, de Zonne der gerechtigheid zal binnenkort opgaan, uwe tegenwoordige bezwaardheid zal u met uwe tegenwoordige nacht verlaten en dan zal eene wonderlijke vreugde het aanbreken van den eeuwigen dag aankondigen. Dan zult gij met beving terug denken aan *de schaduwen des doods* en met onuitsprekelijke vreugde *het pad des levens* beschouwen. Ps. 16 : 11. Hij zal u van al uwe Paapsche bedeksel en maken u *geheel verheerlijkt inwendig* Ps. 45 : 13 en heerlijk uitwendig. *Dan zal uw licht voortbreken als de dageraad en uwe genezing zal*

snellijk uitspruiten. Jes. 58: 8. Laat ondertusschen de leidzaamheid haar volmaakt werk hebben; leg lijdelijk onder Gods hand en onderwerp u om er onder vernederd te worden en dan zal Hij u ook zekerlijk verhoogen ter zijner tijd. Hij zal u niet verderven noch verlaten. Als hij u tot onderworpenheid en onderwerping gebracht zal hebben, zal de storm ophouden, eene gezegende kalmte zal er opvolgen en dan zult gij zoo hoog in geestelijken voorspoed rijzen, als gij nu in tegenspoed verzinkt.

De weegschalen des Heiligdoms zullen in uw voordeel veranderen en uitnemende genade zal u toegevoegd worden. Uwe toekomstige vreugde zal uwe tegenwoordige moeite meer dan goedmaken en dan zult gij God voor eeuwig loven, dat Hij u tot zichzelf gebracht heeft *op een verschen en levenden weg, welke Hij ons ingewijd heeft.*

Een *streng Katholiek* heeft eene strenge behandeling noodig. Iemand die meer werk kan doen dan van hem geëischt wordt kan niet gemakkelijk zoo ver gebracht worden, dat hij zich aan de zelfvernederende voorwaarde van eenen Borg onderwerpt. Gij moet een schuldenares van vrije genade worden en leeren om de bewaring uwer ziel aan Christus, als een getrouw Schepper op te dragen en wanneer dit gedaan is, dan zal *Hij in u werken beide het willen en werken naar zijn welbehagen.*

Uwe tegenwoordige beproevingen zullen uw gemoed beter reinigen dan al de *geheiligde asch* die op eenen Aschdag gebruikt wordt. Al de *geheiligde kaarsen van Maria Lichtmis* zullen niet kunnen halen bij de stralen van uw geloof en uwe overwinning over de wereld zal al de kinderachtige overwinningen van eenen *Palm Zondag* te bovengaan. Een dagelijksch kruis zal u gezonden worden om uw gemoed te tuchtigen, in plaats van een Christus

beeld op uwen boezem of eenen geesel. Christus, de hoop der heerlijkheid eene gestalte in u gekregen hebbende zal beter zijn dan tien duizend zilveren Zaligmakers in een kast. Uwe eigene behoeften zullen u beter leeren dan eenig priester hoe en wanneer te bidden. Gij zult meer op uwe eigene gedachten letten dan op *eene streng kralen en uwe moeiten aanzien* in plaats van kraaltjes te tellen. Uw grootste dooding en zwaarste penitentie zal het verlies van des Heeren tegenwoordigheid zijn: *Wanneer de Bruidegom (gevoelig) van haar zal weggenomen zijn zullen zij vasten.* Zoo voorspel ik en zoo moet gij het verwachten en *zalig is zij die geloofd heeft. Want de dingen die haar van den Heere gezegd zijn zullen volbracht worden.* Uwe bereidwillige dienaar in het evangelie Christi

WILLIAM HUNTINGTON.

Aan den Heer HUNTINGTON.

Waarde Heer.

Ik heb reden om God te loven, dat Hij mij voor eenen korten tijd naar deze afgelegene plaats gezonden heeft, welke mijn tegenwoordige gemoedstoestand zoo wel schijnt te passen. Ik bevind dat mijnheer en mejuffrouw C godvruchtige, huiselijke en eerlijke lieden zijn, en zij behandelen mij in waarheid ook met de grootste vriendelijkheid en oplettendheid, welke denkbaar is: de Heere beloone hen er voor. Maar de droefheid mijns gemoed is sedert dat ik hier ben buitengewoon groot geweest en ook ben ik niet in staat geweest het te verbergen. Mijnheer C. is *waarlijk een Israëliet*: zijn gesprekken met mij zijn mij nuttig geweest en hij schijnt het gevaarlijke pad, dat ik nu betreed zeer goed te kennen.

Sedert ik u voor het laatst zag ben ik buitengewoon ongesteld geweest. In deze weinige dagen werd ik door zulk een hevige pijn in mijn hoofd gekweld, dat ik genoodzaakt was een dokter te laten komen. Deze deelde mij mede, dat indien ik iets op mijn gemoed had, hij mij niet helpen kon. Nochtans in het *vermoeden*, dat ik *verliefd ben*, heeft hij mij eene drank gezonden, welke naar zijne gedachte deze pijn in mijn hoofd zal wegnemen. Maar helaas! de ergste pijn zit in mijn hart voor welker genezing hij voor mij een geneesmeester van geene waarde is. Dat God mij helpe om zijnen tijd geduldig afte wachten!

Zeg mij, ik smeeek het u, waarde heer, denkt gij in waarheid dat ik eenig deel of lot in de zaak heb? Indien dit het geval ware, waarom zou ik dan aldus den geheelen dag loopen te treuren en waarom is mijne ziel dan zoo verontrust binnen in mij? Duidelijk is het dat de Heere groote dingen aan mij gedaan heeft: behoor ik mij dan niet te verheugen? Echter vind ik in geene zaak in deze wereld eenige genieting, noch alleen noch in gezelschap van eenig persoon, noch zelf in Gods Woord, eenige weinige kostelijke beloften uitgenomen, welke ik gevoel, dat somtijds krachtig aan mij toegepast worden, wanneer ik buitengewoon in de diepte zit. Nu wat dunkt u van dit alles?

Mijne laatste brieven brengen u smartelijke tijdingen, maar gij weet, dat ik geene vrah mijne tegenwoordige bevinding voor u verborgen houd. God alleen weet hoe lang dit alles nog zal voortduren. Mijne zonden zijn steeds voor mij en mijne aanhoudende moedeloosheid is zeer groot; nochtans ben ik niet zonder hoop.

Mijne tijdelijke genietingen zijn geheel voldoende ja veel meer dan ik verdien, maar wat kan erger zijn dan de inwendige gevoelens van een verbrijzeld wordende conscientie? Zekerlijk is het niets minder dan eene voorsmaak van de hel zelve. O, mijn vader in Christus! houdt niet op om onzen God voor mij te bidden, *want mijne ziel is geheel bedroefd tot der dood toe*, terwijl mijne lichamelijke ongesteldheid zeer groot is. Deze bezoeken zijn mij echter dagelijks tot bewijs, dat het hier geene plaats der ruste voor mij is. O, dat mijne vrede met God gemaakt was! Hoe zou ik dan verlangen heen te gaan en met Christus te zijn!

De heer C. is zeer vriendelijk. Ziende dat ik eenige uren geleden zeer teder gedrukt was, wees hij

mij uit Gods Woord eenige teksten aan, die zeer gepast voor mijnen tegenwoordigen toestand waren.

Die vreeselijke zonde van ongeloof bevind ik echter zoo overheerschend in mij, dat ik zelfs geen geloof heb om hetgeen God verklaard heeft, aan te nemen. Helaas! ik weet niet hoe dit zal eindigen. want ik schijn in deze weinige maanden op een pad gekomen te zijn, hetwelk ik nimmer voorheen betrad. En indien ik maar denken kan, dat er nu een wezenlijk werk der genade aan mijne ziel begonnen was, dan denkt mij, dat ik mij zelfs in de verdrukking zoo verheugen zou, dat ik mijne tegenwoordigen toestand met dien van den grootsten monarch in de wereld niet zou willen verruilen.

Dezen morgen, terwijl ik in den tuin wandelde, overdacht ik Gods nederbuigende liefde tot arme zondaars en die gezegende vereeniging tusschen God en Zijn volk, want van hen wordt gezegd, dat zij *den tempel, des levendigen Gods zijn* en dat Hij *in haar zal wonen en onder haar zal wandelen*. O zalig genot! Zal ik dit ooit leeren kennen? Zekerlijk, indien ik bestemd ben om den goeden strijd te strijden en ten laatste als overwinnaar uit het strijdperk te treden door Hem, welke ons liefgehad heeft, dan zal ik, wanneer ik in den hemel kom meer reden hebben om God te loven dan eenige daar aanwezige ziel.

Eene zaak moet ik u mededeelen, welke mij veel ongemak berokkend heeft. Omtrent drie weken geleden deelde ons iemand mede, dat *uwe eerstelange brief* aan mij volgens de verwachting van verscheidene personen binnenkort uitgegeven zou worden en men er ook zeer naar verlangde. Indien gij dit doet, mijnheer, dan zal ik dit voor *wreed* onvriendelijk houden. Indien dit waar is (hoewel ik hoop, dat het niet zoo is), dan zou ik wel wenschen, indien

er zich eene gelegenheid aanbood eerst een weinig met u over dit onderwerp te spreken. Voor eene groote schare kan ik mijn gemoed niet ontlasten, ofschoon ik er voor uwe vrouw in het geheel niet om gaf. Daar ik omtrent Marie Boodschap onvermijdelijk voor eenige dagen in de stad zijn moet; hoop ik daarom zoo mogelijk gedurende een kwartier of half uur bij u te komen om u te spreken.

Ik ontving een zeer hartelijke brief van eene eerwaardige dame, die veel met mij op heeft; en nu aanhoudende pogingen in het werk stelt om eene betrekking voor mij te krijgen. Binnenkort verwacht ik haar in de stad en zal haar daarom in den loop van drie weken verwachten.

Laatsleden Sabbath predikte de Heer B . . . hier drie maal. Des morgens had hij tot tekst Nem. 9: 20. De goede oude man scheen zoo zeer aangedaan, dat hij veel weende; en in één gedeelte zijner preek kon hij slechts met moeite doorgaan. Wat anderen, die hem hoorden er onder gevoeld mogen hebben, hij zelve scheen de werking, van Gods goede Geest krachtdadig te gevoelen. Des namiddags handelde hij uit Spr. 10: 2. Hieruit toonde hij de ijdelheid en nutteloosheid van den rijkdom aan; hoe dezelve het hart eener verloren ziel verhardde, en hem slechts voor de hel rijp maakte. Veel sprak hij van de gerechtigheid van Christus, welke van den eeuwigen dood bevrijdt. Hij merkte op, dat alles waarin eene bevindelijke kennis van den Zaligmaker gemist wordt, ijdel en van geene waarde is. Des avonds had hij tot tekst Eph. 1: 2. Hier toonde hij de voortreffelijkheid van Gods besluiten aan en drong zeer aan op de leerstellingen van de verkiezing en voorverordineering. Hij merkte aan dat al de leerstellingen des evangeliums overeenkomstig Gods voornemen, raad en verbond zijn en sprak veel tot

bemoediging van Gods volk onder hunne beproevingen en druk.

Ik hoop, dat wij u binnenkort zullen zien. Ik gevoel mij iets beter, dan toen ik dezen brief begon.

Ik dank u voor uw laatste brief. Veel er van is zeer zoet, maar naar gewoonte was dezelve weer niet zonder slagen.

Wees zoo goed mij aan den troon der genade te gedenken. Altijd de uwe in Christus Jezus.

Maart 7, 1787.

ELIZABETH MORTON.

AAN
Mej. ELIZABETH MORTON.

Geachte Juffrouw.

Volgens den inhoud van uwen laatsten brief zijt gij nog met *grafdoeken* gebonden en is uw *aangezicht* nog met eenen *zweetdoek* omwonden, maar eerlang zal Jezus van u zeggen evenals van Lazarus: „*Ontbindt haar en laat haar henen gaan.* Daar uwe overtuigingen nog steeds levendig zijn en met gebed tot God gepaard gaan, zoo is het duidelijk, dat beide door den Geest des Heeren gewerkt worden, *want zal de huichelaar God aanroepen te aller tijd?* Job. 27: 8, 9 en 10. *Zij roepen niet als Hij hen gebonden heeft.* Job. 36: 13.

Ik ben overtuigd, dat uwe tegenwoordige droefheid *eene droefheid tot bekeering, eene goddelijke droefheid* is, welke naar ik vertrouw zal eindigen *in eene onberouwelijke bekeering tot zaligheid* 2 Cor. 7: 10. Indien ik niets van dit alles in u bespeurde, dan kon ik voor u geen grond van hoop hebben, want als God *degenen die Hij liefheeft bestraft en kastijdt en een iegelijken Zoon die Hij aanneemt geeselt*, welke grond van hoop kon ik dan voor u, die eene afvalige zijt, hebben, indien gij zonder kastijding bleeft? Volgens de Schrift zou ik moeten besluiten dat gij *een bastaard en geen zoon zijt.* Want wat zoon is er dien de vader niet kastijdt? Hebr. 12: 7; 8.

Uwe tegenwoordige droefheid is de grond van mijne vreugde voor u, want ofschoon ik gevoelig

aangedaan ben over uwe tegenwoordige ellende, zoo verheug ik mij nochtans in het vooruitzicht van eene toekomstige verlossing. *Zoude ik de baarmoeder opbreken en niet genereeren* Jes. 66 : 9. Daar dit de getrouwe belofte is zeg ik met Paulus : *Want indien ik ulieden bedroef, wie is het doch die mij zal vrolijk maken, dan degene die van mij bedroefd is geworden ?* 1. Cor. 2 : 2. Ik ben ten volle overtuigd, dat God u door een uitgestrekte arm verlossen zal ; maar *alles heeft eenen bestemden tijd en alle voornemen onder den hemel heeft zijnen tijd*. Het is ons genoeg, dat Hij beloofd heeft, dat *zij niet beschaamd zullen worden die hem verwachten*" Jes. 49 : 23. God doet u niet naar uwe zonden en vergeldt u niet naar uwe ongerechtigheden. Ps. 103 : 10. *Wat klaagt dan een levendig mensch ? een ieder klage van wege zijne zonden*. Klaagl. 3 : 39.

Ik werd met eene walging bevangen, toen ik dat muziekinstrument in uwe kamer zag, en daar het open was, oordeelde ik dat gij er op gespeeld had. Het is een van des duivels ratelaars, bestemd om eene schreiende conscientie stil te houden. Hij die eerst deze muzikale strikken uitvond was van *het vervloekte geslacht Kains* en het zaad van veelwijverij. *Jubal was de vader van allen die harpen en orgelen handelen*. Gen. 4 : 21. En Job zegt dat het kinderen der goddeloozen zijn die *opheffen met den trommel en de harp en zich verblijden op het geluid des orgels*. Job 21 : 12. Ik weet dat gij uw antwoord gereed hebt uit de Psalmen : *Looft hem met geklank der bazuin ; looft hem met de luit en met de harp. Looft Hem met de trommel en fluit ; looft Hem met snarenspeel en orgel*. Ps. 140 : 3, 4. Zie eerst *Davids geloof* en *Davids God* te krijgen en spreek dan met Davids vreugde en muziek.

Ik geloof, dat de muziek van koning David eene afschaduwing is van de melodie der evangelietij-

den onder de regeering van Zions eeuwige Koning. *Wanneer vreugde en blijdschap in de kerk zal gevonden worden, dankzegging en een stemme des gezangs.* Jes. 51 : 3.

God gebod het gebruik van *bazuinen, ramshorens en gouden bellen*. De eerste moest het volk in tijden van gevaar oproepen, de militaire macht tot den oorlog bijeen vergaderen, het jubeljaar voor de slaven uitroepen, en de stammen tot hunne feesten roepen. *De gouden schellen* afgezet met granaatappelen moesten aan den zoom van Aarons mantel gehangen worden. Ex. 28 : 34 De granaatappel schaduwde de zoetheid der goddelijke liefde af Hoogl. 3 : 2 en de *gouden schellen* waren een zinnebeeld van de gezangen der verrukte zielen als hunne harten door den Heiligen Geest bewerkt en verwijd werden. Vergelijk Zach. 14 : 20 met Hoogl. 1 : 9.

De Joden waren meer ingenomen met muziek dan met hunnen God; waarom Hij er hun in de vlakte van Dura hunne bekomst van gaf door een koninklijke bende, toen zij bij eene vreemde inwijding uitgenoodigd werden en geboden *ten tijde als gij hooren zult het geluid des hoorn, der pijpen, der cyther; enz. zoo zult gijlieden nedervallen en aanbidden het gouden beeld hetwelk de koning Nebucadnezar heeft opgericht.* Dan. 3 : 5. *Wee den gerusten te Zion. Gij die den boozen dag verre stelt: Die op het geklank der luit kwinkelen en bedenken haarzelven instrumenten der muziek gelijk David, maar bekommeren haar niet over de verbreking Josefs.* Amos 6 : 1—6.

Gij gevoelt mejuffrouw, dat onze geestelijke Josef in zijne zaak en leden door uwen afval gesmaad en bedroefd is. Zijn gebod tot u is: *Doet het getier uwer liederen van mij weg; ook mag ik uw luitenspel niet hooren.* Amos 5 : 23. God heeft u geroepen om uw dwaasheid te beweenen. Gehoorzaam zijne stem

opdat uwe harp niet tot eene rouwklage worde en uw orgel tot eene stem der weenenden Job 30 : 31.

Ik ben verplicht *met de roede tot u te komen* 1 Cor. 4 : 29 of ik er zin in heb of niet, daar gij zoo onvast zijt Gen. 49 : 4. Ik heb scherpelijk geschreven opdat ik mocht weten *of gij in alles gehoorzaam zijt* 2 Cor. 2 : 9.

Vreest niet; de Heere zal u binnenkort met zijne groote zaligheid bezoeken. Dan zult gij een betere klank vinden dan die van orgelsnaren en ook zullen de teedere zorg en vriendelijke voorzienigheid Gods in duizend gedaanten en vormen verschijnen.

De Heere zegene u en behoede u ; De Heere doe zijn aangezicht over u lichten en zij u genadig ; de Heere verheffe zijn aangezichte over u en geve u vrede. Num. 6 : 24, 25 en 26. Mijne gebeden en mijn hartelijk Amen zal ik er slechts bijvoegen, en verwijs u naar eene verukkende tekst, welke bestemd is in de toekomst gezongen te worden : *zoo zal ik nochtans in den Heere van vreugde opspringen ; ik zal mij verheugen in den God mijns heils. De Heere Heere is mijne sterkte en Hij zal mijne voeten maken als der hinde en Hij zal mij doen treden op mijne hoogten.* **Voor den opperzangmeester op mijn Neginoth.** Eng. op mijn snareninstrumenten. Hab. 3 : 18, 19, en teeken mijzelven uw onderdanige dienstwillige dienaar in alle godzaligheid.

WILLIAM HUNTINGTON.

P.S. Vertrouw er op; dat zonder uwe toestemming nooit één brief uitgegeven zal worden, ja zelfs niet zonder uw ernstig verlangen.

AAN
den WelEerw. Heer HUNTINGTON.

Waarde Heer!

Onder het lezen van uwen laatsten brief, werd ik zeer getroffen door de gepastheid van zijnen inhoud. Ik ben blijde, dat God u eene neiging geeft om in mij te berispen hetgeen niet met Zijnen wil bestaan kan. Gij zult er niet meer over verwonderen, dat gij het instrument in mijn vertrek zaagt, als ik u verzeker, dat de muziek altijd eene overheerschende bekoorlijkheid voor mij bezeten heeft.

Er is een tijd geweest (tot mijne schaamte moet ik het schrijven) dat ik vier uren per dag voor het klavier gezeten heb, en ook was geen levend persoon bij machte mij er van daan te krijgen. Nu, mijnheer, kan ik echter uit mijne eigene consciëntie zeggen, dat sedert het Gode behaagde mij zijnen toorn te doen gevoelen, alsmede de goddeloosheid van mijn verdorven hart in nu volkomen van deze, als ook van vele andere ijdelheden gespeend ben. Mijn hart is inderdaad en in waarheid door en door ziek van alle deze ijdele betooveringen. God is getuige dat ik verlang om meer en meer naar het wit tot den prijs van onze hooge roeping te jagen; dat ik ernstig verlang al deze dingen te verlaten, mijn kruis op te nemen en Christus te volgen.

Indien gij mijnen tegenwoordigen toestand slechts kendet; en de ware droefheid mijns gemoeds, waar

ik nu onder zwoeg, slechts gevoeldet, alsmede de verschrikkingen eener verbitterde conscientie, welke ik bijna immer gevoel en te krachtig is om uit te drukken, dan zou u niet veronderstellen, dat ik het minste genoegen er in schepte om mij met eenen ratelaar des duivels te vermaken. De tijd is voor mij te kostbaar om ze zoo onnut te gebruiken. Ik gevoel, dat mijn hart en conscientie te diep met zaken van grooter gewicht vervuld zijn, dan dat ik vermaak in eenig muziekinstrument zou kunnen scheppen.

Ik bemerk, dat gij nog steeds aan mijne oprechtheid twijfelt; maar God weet het en weet ook de waarheid van hetgeen ik u nu schrijf. Inderdaad, als ik hetzelfde gezien had, dan zou ik zeer wel in staat geweest zijn om over deze zaak evenals u te oordeelen. Maar geloof mij, dat dit instrument niet op mijn bevel in dit huis gebracht was. Ik vond het hier en op verzoek van eene vriendin speelde ik er op. God weet, dat mijn hart er in het minst geene neiging toe had; want ik ben overtuigd, dat dit geen verheerlijken van God is, maar geheel het tegendeel en alleen tot dat einde verlang ik te leven. Ik zal u echter mededeeien, welke uitwerking uwen brief over dit onderwerp gehad heeft. God kroont iedere raad, die gij mij geeft met eene goddelijke kracht. Daniel III en Amos VI heb ik met aandacht gelezen en bevindt, dat uw boek der conscientie (in dit opzicht) zoo juist met het mijne overeenstemt, dat ik morgen tot de onmiddellijke verwijdering van den ratelaar des duivels," last zal geven. Gij zult mij wel vergeven, dat ik om deze uitdrukking glimlach.

Mijne vrienden zeggen, dat ik door en door eene Huntingtoniaanse ben en zijn zeer verblijd, dat uwe raad zooveel gewicht bij mij heeft. Ik zeg u

mijnheer, dat ik u als niets meer dan een bloot instrument beschouw (ofschoon God hier voor geloofd zij); en zooals ik te voren aanmerkte ik gevoel dat hetgeen God u ingeeft aan mij te schrijven, Hij dat met eene goddelijke kracht aan mijne ziel brengt. Komt gij dus ooit weder bij mij aan huis, dan zult u dat instrument of een ander daar *nimmer* meer zien.

Ik hoop het voorrecht te hebben aanstaande Zondag in de Providence Chapel te zijn, en als ik mij niet vergis komt u des avonds in de Jewin Street, waar ik ook hoop te komen. Gaarne ontvang ik uw antwoord hierop als het u past en aldus sluit in nederige erkenenis van uwe rechtvaardige berispingen, getrouwe behandeling en teedere zorg uwe gehoorzame onderdanige en toegenegene dochter

ELIZABETH MORTON.

AAN
Mej. ELIZABETH MORTON.

Waarde Juffrouw.

Indien mijne brieven of bediening u van eenig nut zijn, zoo is dit mij tot blijdschap. Indien er eenige kracht mede gepaard gaat dan is die alleen van God. Indien er eenige vrede of vertroosting door wordt medegedeeld, dan hebt gij er al het voordeel van en zijt gij Gode voor dit alles schuldenaar, ja ook voor het middel, voor de kracht en voor de vertroosting.

Wat ik zie dat verkeerd in u is, zal ik berispen en wat ik geloof dat goed in u is zal ik trachten te versterken. Ik zal er mij niet warm over maken of gij er u aan ergert, maar indien gij er door uit uwe dienstbaarheid verlost wordt, zal mijne ziel zich verheugen of gelijk Paulus zegt: *Want nu leven wij, indien gij vaststaat in den Heere.* 1 Thess. 3: 8.

Op het oogenblik ben ik krank, maar niet tot den dood, Joh. 11: 3, 4. en zeer zwak, maar God zegt: *de zwakke zegge, ik ben een held* Joel 3: 10. *Mijn lichaam is verzwakt en uitermate zeer verbrijzeld maar Christus is mijne gerechtigheid en sterkte* Jes. 45: 24. *Hoewel mijne uitwendige mensch verdorven wordt, zoo wordt nochtans de invendige vernieuwd van dag tot dag.* 2. Cor. 4: 16. *Mijn tabernakel bezwijkt maar God feilt niet.* Het vleesch verzwakt, maar de hoop houdt vast. Om kort te zijn: *bezwijkt mijn vleesch en mijn hart zoo is God de rotsteen mijns harten en mijn deel*

in eeuwigheid Ps. 73 : 26. Ik heb eene koude koorts gekregen maar mijne liefde is niet geheel verkoud. Ik heb eene *hevige koorts* ofschoon ik zooveel *koud water op mijne vermoeide ziel* gekregen heb. Spr. 25 : 25 Ik heb eene hevige pijn in mijn hoofd, maar mijn Verbondshoofd is altijd dezelfde Ook verwacht ik niet ooit te zullen leven eer men een zeker bericht heeft dat ik dood ben.

Gedurende drie en twintig jaar ben ik bij tijden met deze ongesteldheid bezocht geworden; zoodat ik er al op reken; dezelve is eenigermate gelijk aan den ouden mensch der zonde die zoo lang zal leven als ik.

Maar het is alles bepaald. Ik heb mijn deel van verschrikkingen gehad, maar die zijn nu voorbij. Nu ben ik onder de andere bepaling, namelijk onder die van de *verteerende koorts* Lev. 26 : 16

Gij weet dat ik u langen tijd leidzaamheid en onderwerping aanbevolen heb, maar ik wordt nu geroepen alle leidzaamheid die ik heb ja meer dan die te beoefenen, zoodat er op het oogenblik niets overschiet. Ik loof God, dat uw mond in dezen brief niet *em slagen roept*. Spr. 18 : 6. waar ik verheugd om ben, daar ik niet in eene gepaste gemoedsgesteldheid ben u te tuchtigen, terwijl de Heere mij tuchtigt. Maar kom ik het weder te boven, dan zal ik het weder doen ingeval het noodig is.

In deze tijden, welke ik vele doorgemaakt heb, gevoel ik de gezegende vruchten van een toeigenend geloof. Mijne vertroosting ligt in het voorwerp van mijn vertrouwen. *Want ik weet wien ik geloofd heb en ik ben verzekerd dat hij machtig is mijn pand bij Hem weggelegd te bewaren tot dien dag.* 2 Thim. 1 : 12. *De bevinding werkt hoop* Rom. 5 : 4, en het is eene goede hope door genade : welke de ziel vertroost en in de ure der beproeving opbeurt. Ik loof God,

dat Hij mij in zekere mate getrouw heeft doen blijven in dat evangelie, hetwelk ik van Hem ontving, maar mijn vertrouwen rust niet in mijn getrouwheid aan Hem, maar in zijne getrouwigheid aan mij.

Ik heb eene aangename verwachting van uwe toekomstige verlossing en kon dezelve bijna met even sterk geloof voorspellen als Josef deed, toen hij meldde *van den uitgang der kinderen Israëls en bevel gaf van zijne gebeenten*," Hebr. 11:22. God geve dat ik in mijne verwachting niet teleurgesteld moge worden.

Op het oogenblik zal ik slechts weinig meer zeggen, daar de bron mijns harten sneller is dan de beweging mijner handen. Misschien legt de Heere zijn heelende hand op mij; doet Hij het dan *zal ik herstellen* en gij kunt verwachten zoo spoedig als *de koorts mij verlaten heeft*. John. 4:52 van mij te zullen hooren. Maar op het oogenblik heb ik meer behoefte aan een verzorger dan aan een correspondent.

De Heere vergelde u uwe daad en uw loon zij volkomen van den Heere den God Israëls onder wiens vleugelen gy gekomen zijt toevlucht te nemen. Ruth. 2:12. *Ja zegt de Geest, opdat zij rusten mogen van hunne arbeid en hunne werken volgen hen na.* Openb. 14:13. Dit is mijne hoop en dat het ook de uwe zijn moge is de oprechte wensch en bede geachte juffrouw van

Uw toegenene
WILLIAM HUNTINGTON.

Aan den Weleerwaarden Heer
HUNTINGTON.

Waarde Heer!

Ik loof God, die het u in het harte gegeven heeft met mij in mijne langdurige bezoeken te deelen, waardoor ik ook een aandeel in uwe gebeden aan den troon der genade heb. Ook hoop ik dat u mijne onvolmaakte smeekingen ten uwen behoeve niet zult verachten, daar uw welzijn, zoo dikwijls ik mijne ziel voor God uitstort, op het harte gebonden is.

Ik moet bekennen, dat Gods genade mij genoeg geweest is, ofschoon ik het niet verwachten kon. Ge loof zij zijnen naam, dat zijne beloften in zijn Woord van hulp en vertroosting voor verslagen zielen in de ure der beproeving, vaststaat. Door gezegende ondervinding heb ik gevoeld, dat Gods almachtige arm mij ondersteunde, wanneer zoowel mijne gezondheid als mijne kracht mij begaven, tengevolge van mijne ongelukkige gemoedsgesteldheid, wanneer ik twijfelend, vreezend, verslagen, ja bijna wanhopende was. Met kracht werd op mijn gemoed gedrukt, dat de Heere nimmer zou toelaten, dat zijne getrouwigheid faalde en dat Hij gewilliger is om te

hooren dan wij zijn om te bidden, want zegt Christus: *En al wat gij zult begeeren in 't gebed gelovende, zult gij ontvangen.*

O dat ik geloof had, mijne hoop meer en meer op het getrouwe woord zijner belofte te bouwen, dat vaster staat dan de pilaren der aarde.

Denk ik eens na over de verschillende voorvallen van mijn afgelegd leven, dan loof ik God van ganscher harte, dat ik ooit bedroefd ben geworden. Ik bid dat ik nimmer moge murmureeren, maar liever onsen hemelschen Vader, voor iedere bedeeling Zijner voorzienigheid jegens mij moge zegenen, Vindt gij ook niet dat geheiligde beproevingen vermomde zegeningen zijn en dat God dikwijls een goedgunstig aangezicht onder donkere en sombere voorzienigheden verbergt? Hierdoor ben ik dikwijls getroffen.

Nu wat mijn tegenwoordige toestand betreft: Wat heb ik te zeggen? Eerst: ik gevoel mij zelf in oprechtheid de godlooste der zondaren; ik ben smartlijk aangedaan over de groote verdorvenheid van mijne verdorven natuur; dat ik mij zoo gemakkelijk liet verleiden, deze leeringen des duivels, waarover God eenen eeuwigdurenden vloek uitgesproken heeft te gelooven. Deze zonde is immer voor mij, terwijl mijn hart terzelfder tijd van liefde en dankbaarheid jegens God gloeit, dat Hij aan mij zulk eene groote en wonderbare verlossing bewezen heeft, dat Hij *mij* bewaard heeft, terwijl dagelijks honderden in hunne zonden en dwalingen afgesneden worden. Het is zeker dat Hij verbondsliefde aan mij geopenbaard heeft, want in waarheid kan ik zeggen, dat mijne ziel naar gerechtigheid dorst en dat mijn hart slechts genoegen smaakt in een verzoend God in Christus. Door diep gevoelde ervaring bevind ik dat ik dagelijks aan den drek dezer tegenwoordige booze

wereld sterf. *Looft de Heere mijne ziel en al wat binnen in mij is zijn heiligen naam.*

Ik stel zeer veel belang in de ongesteldheid uws lichaams, maar *uwe sterkte zal gelijk uwe dagen zijn.* Hij die ternederwerpt richt ook weder op. Vele en groot zijn mijne lichaamsbezoeken geweest, zoodat ik in uwen tegenwoordigen toestand in waarheid met u kan medegevoelen. Het is nu drie maanden geleden, dat ik eene hevige koorts had en had toen eenige hoop, dat de Heere mij weder zou oprichten en ik zag tot Hem op om genezing; want daar had ik meer geloof voor dan voor eenig uitwendig geneesmiddel; ofschoon ik niet stel, dat die middelen veracht moeten worden. Ik spreek echter door ervaring; want het is goed des Heeren tijd te verbeiden; Hij weet wat voor ons het beste is. Het is eene gezegende zaak om hetgeen Hem belijft ons op te leggen met leidzaamheid en onderwerping te dragen en te zeggen: *Uw wil, o Heere geschiede!* In deze zelfde bezoeking, ja in alle mijne geestelijke wederwaardigheden en lichamelijke onvolmaaktheden heb ik bevonden, dat zij mij immer tot het gebed uitdreven. Ik verklaar u, dat ten tijde toen er aan mijn leven gewanhoopt werd, ik meer ware verlichting gevonden heb in het uitstorten van mijne ziel voor God, dan in al de geneesmiddelen, die ik immer gebruikte. Nochtans had ik mijzelven gedurende deze koorts de beste kinabast voorgeschreven en met Gods zegen geloof ik, dat dit mij naar het lichaam goed gedaan heeft, want ik werd door hevige rillingen bevangen en door het driemaal daags te nemen verlieten ze mij. Ook kon niemand mij overreden eenig ander geneesmiddel te gebruiken.

Houdt mij ten goede dat ik u aldus schrijf. Ik weet, dat de Heere al uwe treden zal richten, maar uit de overvloed mijns harten spreekt mijn mond.

Inderdaad smart het mij bijna dat ik op dit oogenblik op uwen tijd moet inbreken, daar u veel te dragen en veel te doen heeft, maar in waarheid kan ik evengoed beproeven om den stroom der Theems te keeren dan mijne pen in het schrijven tot u tegen te houden. De Heere richtte u op en herstelde u weder, is de bede van uwe liefhebbende dochter

ELIZABETH MORTON.

Aan Mej. ELIZABETH MORTON.

Mejuffrouw!

Uwe brieven zijn evenals de *snelle boden*, waarvan de profeet spreekt; zij volgen elkander snel op, maar zijn welkom, want met vergenoeging aanschouw ik de goedheid Gods jegens u. Bedrieg ik mij niet al te zeer, dan geloof ik, dat ik in u eene uitbottende hoop zie ontspringen. Indien dit zoo is, zult gij weldra eene deur van toegang tot den dierbarens. Verlosser vinden; dan zult gij *ingaan en uitgaan en weide vinden*. Overmoogt gij bij den Heere in het verborgene, dan zal Hij het u zekerlijk in het openbaar vergelden. Sta naar gemeenschap met Christus, want dit zal uwe ziel gezond maken en uwe gedaante liefelijk. De Heere geve dat gij een goeden wortel verkrijgen moogt, dan kunnen wij goede vruchten verwachten, want tenzij de boom goed gemaakt zij zal de vrucht niet goed zijn. Wij moeten de wereld laten oordeelen over het licht dat in ons is uit het schijnsel, dat het naar buiten geeft. Indien uw geloof echt is zal uw toekomstig gedrag voorbeeldig zijn en zult gij u niet meer afwenden naar zulke zwakke en armelijke beginselen. Uw pas doorstaan lijden zal eene afschrik achter u zijn, terwijl eene hoop van de heerlijkheid Gods eene krachtige aantrekkingskracht vóór u zal wezen. Ik loof de Heere voor zijne goedheid in zijne voorzienigheid jegens u en vertrouw, dat gij er iederen dag meer van zien zult. En houdt Hij u in genade standvastig en oprecht dan zal ik u aanschouwen als

mijne blijdschap en kroon des roems, daar ik met betrekking tot u zal denken, dat ik niet te vergeefs gearbeid en mijn kracht niet onnut en ijdel toegebracht heb.

Ik ben nu eenigszins beter, de Heere zij geloofd. Maar ik ben haastig. Ik zal u in mijne gebeden niet vergeten en verzoek ook om een aandeel in de uwe en verblijf uwen bereidwilligen dienaar in de banden des Evangeliums

WILLIAM HUNTINGTON.

Aan den Weleerwaarden Heer HUNTINGTON.

Mijn geliefde Vader in Jezus Christus.

Zekerlijk mag ik u aldus noemen. uit hetgeen God door middel van u aan mij gedaan heeft; maar Hem zij alleen de lof.

Wel moogt gij met *genoegen* Gods goedheid jegens de goddelooste der zondaren, zoowel in den weg der voorzienigheid als der genade aanschouwen. Maar wat moet ik doen, die van dit alles een diep gevoel begin te krijgen?

Ik vertrouw, dat ik eene goede hoop door genade, heb, dat het werk in waarheid aan mijne ziel begonnen is. Indien dit het geval is, zal het in spijt van iederen vijand zekerlijk voortgaan en daar de Bijbel zekerlijk waar is, zal God ook zeer zeker het goede werk voleinden. Ook geloof ik niet, dat de Satan met al zijn geschut mij uit het tegenwoordige getuigenis van mijne conscientie kan uitdrijven. Dezer dage heb ik de werkelijkheid ondervonden van hetgeen gij in uwen vriendelijken brief betuigt; namelijk „eene deur van toegang tot den dierbaren Verlosser” In den laatsten tijd gevoel ik eene aangename nabijheid en toenadering in het eenzame gebed tot God en ook een flikkerende hoop, dat Christus Zijn dierbaar bloed voor *mij* gestort en den hemel voor *mij* verworven heeft.

Helaas, gedurende vele maanden is de zonde in waarheid mijn grootste last geweest, Onzen Hemel-

schen Vader heeft het behaagd mij in een doornig pad te leiden, zoodat deze aardsche tabernakel bijna versleten is door zielsdroefheid, maar in Jezus Christus is alleen mijn hulp en vertrouwen. Ik gevoel mijne behoefte aan Hem, en heb geloof (God vermeerder het,) om te gelooven, dat de Heere dezen Zaligmaker van zondaars op eene zaligmakende wijze aan mijne ziel zal openbaren, en mij een bewustzijn van vergiffenis, vrede en vreugde in den Heiligen Geest schenken, door de toepassing van Zijne verzoening aan mijne conscientie.

Tegenwoordig gevoelt mijn verontruste geest iets als eene eersteling er van; de Heere heeft mij een vurig hart gegeven om er om te bidden. Door Zijne genade hoop ik zoolang hard te worstelen tot ik het verkrijg. Echter niet zonder Zijn eigen Woord met mij te nemen, want het pleiten op Zijne eigene beloften en op de verdiensten van Zijnen geliefden Zoon zijn de beste pleitredenen.

O, mijnheer. hoe onuitsprekelijk zoet is het om in tijden van benauwdheid eenen toegang tot den troon der genade te vinden; om iedere klacht voor God uit te storten en Hem onze verzoeken te kennen te geven. Nooit eerder heb ik hier zooveel van ondervonden en zelfs nu gevoel ik mijne buitengewone onwetendheid in goddelijke zaken. Mijn gemoed is nog zeer donker; maar dit gebed kan ik opzenden: Leert mij Heere! wat ik niet weet.

Nog veel moet er ten onder gebracht worden; een oproerig hart, eene weerspannige wil, een trotse geest en booze hartstochten, enz. Dat de Heere alles wat Hem niet behaagt maar uitroeie en mij van al het eigen geheel ontdoe, opdat ik een geheel Zaligmaker aan moge nemen. In een woord, ik zal nimmer gelukkig zijn, tenzij Christus alles in allen voor mijne ziel wordt. Ik ben overtuigd dat

ik hem voor mijzelven zal kennen en niet voor een ander en dit alles is, zooals ik ootmoedig hoop, in antwoord op de gebeden, die ten mijnen behoefte zijn, opgezonden, mijne eigene zwakke smeekingen er onder begrepen.

Ik ben goed overtuigd, dat het niet in de macht des Satans is, om die vurigheid, welke gij in het gebed tot God voor mij vindt weg te nemen. Dit is het ademen van Zijn eigen Geest op uw hart, terwijl ik het antwoord tot een bewijs daarvan in de vreugde mijns gemoeds gevoel.

Ik moet u mededeelen dat die vreeselijke verschrikking en schuld, welke niets minder dan eene hel binnen in mij was, grootelijks van mij weggenomen is. En zie ik terug op die zwarte lijst, welke mij zoo vele maanden in het aangezicht gestaard heeft, dan schijnen zij in eene kleine mate uitgewischt te zijn, want ik lees dat *het bloed van Jezus Christus reinigt ons van alle zonden*. En ofschoon ik eene zondares van de ergste stempel ben, zoo kan Hij mij nochtans witter dan sneeuw wasschen en wat dit alles kroont is, dat Hij aan zulke oproerlingen, als ik er mijzelven eene gevoel, just de *grootste* aanmoediging gegeven heeft om tot *de fontein* te komen *geopend tegen de zonde en tegen de onreinigheid*. Zach. 13 : 1 om gewasschen en rein te worden. Wat is dit eene gezegende zaak ! Ik zal Hem op zijn woord vatten, daar ik weet dat dit *niet kan* feilen en aanhoudend op Hem zien, totdat de geheele last van mijnen rug valt. Ik zal vertrouwend en niet bevreesd zijn, want Hij is beter voor mij geweest dan alle mijne vreezen. Ik heb Hem gezocht en Hij heeft mij verhoord en zijne oogen zijn geopend geweest voor mijn geroep: *Wat buigt gij u neder o, mijne ziel en zijt onrustig in mij ? En vreest niet*

want de Heere is met u en zyt niet verbaasd, want de Heere is uw God.

Inderdaad vreemde taal, zult gij zeggen, voor iemand die zoo volslagen blind is als eene mol. Dit is ook waarlijk zoo, maar nu en dan gevoel ik iets als een zwak licht, dat door eene donkere wolk breekt. Ook kan ik mij op God en mijne consciëntie beroepen, dat alles wat ik hier nedergeschreven heb door mijn hart gepasseerd is.

Ik dacht niet u met zulk eenen langen brief te zullen vermoeien, maar daar ik eene aangroeiende bedeesdheid in het spreken over goddelijke zaken ondervind, zoo bevind ik eveneens, dat wanneer ik mijne gedachten aan iemand kan ontlasten, met wien ik in den geest vereenigd ben, ik met stoutmoedigheid kan schrijven, hetgeen ik bij bevinding weet.

In Gods naam smee ik u, mij nimmer in uwe gebeden te vergeten. O bezat ik eene zaligmakende kennis van Hem, wien te kennen het eeuwige leven is! O had ik een levend geloof en een klaar bewijs; een hartgrondige vereeniging en gemeenschap met Jezus Christus en de eeuwige liefde Gods in mijn hart uitgestort door den Heiligen Geest!

Naar deze dingen verlangt mijne ziel en ik verwacht dezelve, en wil u voor mij bidden, dat deze dingen aan mij geschonken mogen worden?

Mijn papier is vol. Moge God u overvloedig zegenen, zoowel in het geestelijke als in het tijdelijke; dit is de hartelijke bede van uwe gehoorzame dochter

ELIZABETH MORTON.

Aan Mej. ELIZABETH MORTON,
ten huize van den Heer TER-
RIJ, graveerder, Paternoster Prov.
Cheapside N° 54.

Met groote blijdschap, zie ik, dat *gij uit de donkerheid en uit de duisternis* begint te zien de gevangenis deuren beginnen zich te ontsluiten en binnenkort zult gij beginnen u zelve te vertoonen. Dan zullen de vele verborgen gebeden en worstelingen, welke in *het verborgene* gedaan zijn u in het openbaar vergolden worden. De winter is bijna voorbij, de zon begint te schijnen, de plasregen is bijna over, *hij is bijna overgegaan en de stemme der tortelduif zal gehoord worden in ons land.* Hoogl. 2 : 11, 12. *Gij piept en mompelt niet binnenmonds.* Zooals vroeger, Jes. 8 : 19. Ook komt *uwe sprake niet zoo zachtken uit het stof voort als voorheen* Jes. 29 : 4. Ik vertrouw dat God spoedig tot u *eene reine sprake zal wenden, opdat zij alle den naam des Heeren aanroepen, omdat zij hem dienen met eene eenparige schouder.* Zeph. 3 : 9. Daar de last van schuld weggaat zullen vrede en liefde volgen, want *wie veel vergeven is die heeft veel lief.*

Er vertoont zich eenige bestendigheid in uw laatste brief. Hij is niet zoo vol verwarring als eenige uwer eerste brieven, hetwelk mij grond geeft om te hopen dat gij op de grenzen van het beloofde land zijt. Indien dit zoo is, dan zal de tale Babijlons spoedig vergeten zijn.

Nu kom ik om u tot *de biecht* te roepen, want indien het oude spreekwoord; dat onder ons in zwang is, namelijk dat de eene dienst de andere waard is, waarheid is, dan moet gij ook toestaan, dat ik recht heb, u de volgende vragen te stellen. Ik heb zeer veel moeite gedaan om u met *de verborgenheid der godzaligheid* 1 Thim. 3 : 16. bekend te maken en verwacht, dat gij mij zult mededeelen hoe gij nu denkt over *de verborgenheid der ongerechtigheid*? 2 Thess. 2 : 7, welke uit Papery en Arminianisme bestaat.

Wat denkt gij nu van „den vrijen wil en de menschelijke kracht om het leven te kiezen of te verwerpen,” volgens uwe oude leerstellingen? *Is de zaligheid desgenen die wil of desgenen die loopt of is ze des ontfermenden Gods?* Rom. 9 : 16.

Is de leer van Gods souvereiniteit, de uitverkiezing van zijn volk, zijn voorverordineeren van hen tot aanneming tot kinderen door Jezus Christus in Hemzelve na het welbehagen zijns willens, tot prijs der heerlijkheid zijner genade. Eph. 1 : 5, 6, ik zeg zijn dit struikelbrokken in uwen weg? Zijn zij *rotsen der ergernis*? Struikelt gij over deze zaken? Of zijn zij artikelen van uw tegenwoordig geloof? Brengen zij schrik of vrede aan uw gemoed? Zijn ze vijanden of komen ze u vriendschappelijk voor? Ik vertrouw dat gij ze nu al onderzocht hebt, en indien zij met kracht in uw hart gekomen zijn, zoo zijn uwe banden gebroken, want de zaligmaker zegt: *Indien wij de waarheid ontvangen, zal de waarheid ons vrijmaken.*

Wat denkt gij nu van *menschelijke boete, wijwater, het slaan op de borst, eene gordel van paardenhaar en eene geesel*. Behooren deze tot de wapenrusting Gods, waarmede *wij de werkingen des lichaams* moeten dooden, den duivel wederstaan, den goeden strijd

des geloofs strijden, en de wereld overwinnen. Rom. 8; 13. Jac. 4: 7. 1 Joh. 5: 4.

Wat denkt gij nu van een kloosterleven? Kunnen lieden, die in eene kloostercel opgesloten zijn vergeleken worden bij *eene stad op eenen berg, die niet verborgen zijn kan*? of kan gedurige gevangenis met eenigen schijn van recht een opnemen van *zijn kruis, een laten schijnen van zijn licht voor de menschen en een volgen van den Heere door goed gerucht en kwaad gerucht* genaamd worden?

Hoe denkt gij over de eerwaardige verschijning en grillige bevelen van eene moeder abdis? Denkt gij dat *het buigen uwer knieën voor haar en het belijden uwer schulden aan haar iets beter is dan het offeren van drankofferen aan den koningin des hemels*? Of is het gehoorzamen harer bevelen iets beter dan *het raadpleger van de toovenares van Endor of het roepen van: Groot is de Diana der Ephesiërs*.

Behooren de biecht, de absolutie, de aflaten, de bullen, de dispensatie, de kleederen van den heiligen Dominikanus, de geheiligde kaars en de palm-tak tot die *gaven, welke Christus genomen heeft voor de wederhoorigen om bij u te wonen, o Heere God*?

Heeft God aan vrouwen welke Hem vreezen, geboden zijne wijsheid te verachten door het afscheren van *hun haar, dat hun tot een versiering en een deksel is gegeven*? 1 Cor. 11: 15. Is niet een kaal hoofd op de schouders eener vrouw eerder een schriftuurlijk kenmerk van haar overspel dan van hare kuischheid, ziende dat God gezegd heeft, dat er zal zijn *kaalheid in plaats van haarvlechten en omgording eens zaks in plaats van eenen wijden rok en verbranding in plaats van schoonheid*. Jes. 3: 24, aangezien zielen welke met God in het verbond treden vergeleken worden bij vrouwen, *wier borsten zijn vast*

geworden en wier haar is gewassen. Ezech. 16:7,8.

Zijn een bloot hoofd, een witte bandeau over het voorhoofd, een linnen doek onder de kin en een zwarte sluier over het hoofd eenig gedeelte van Zions luister, die gezegd wordt *geheel verheerlijkt* inwendig te zijn Ps. 45: 13. Of kunnen zij *het versiersel eens zachtmoedigen en stillen geestes, die kostelijk is voor God*, genaamd worden? 1 Petr. 3: 4.

En of gij denkt dat nonnenkappen, hoeden en gewaden, verschrikkelijke eeden, roekelooze geloften, streng vasten, wreede boete, een uitgemergd lichaam en voortdurende dienstbaarheid eenig deel uitmaken van *het geloof, dat eenmaal den heiligen overgeleverd is*. Judas 3 of van *die dingen welke met de zaligheid gevoegd zijn*? Hebr. 6: 9. Wat mij betreft, hiervan vind ik niets in mijnen Bijbel en houd het voor toegestaan, dat er ook niets van in den uwe staat. Was dit wel het geval, dan hadden zij er u niet van willen berooven, maar door hunne pogingen om dezelve te verbranden, is het duidelijk, dat hij hunne zaak tentoonstelt en tegenstaat.

Indien God aan zielen, die langs uwen weg geleid zijn, zoowel *de angsten der hel* Ps. 116: 3 als *de krachten der toekomstige eeuw* Hebr. 6: 5 laat gevoelen, dan vraag ik of er ook *de een of andere middelstaat* of zulk eene plaats als *het vagevuur* ooit in uwe gedachten kwam, of als eene waarheid Gods op uw gemoed gedrukt werd? Door ondervinding weet ik, dat zielen, welke even als gij geoefend zijn zoowel een voorsmaak hebben van de verschrikkingen der verdoemden als van de vreugde des hemels. En ik weet dat de Geest ons in alle waarheid leidt maar Hij gaf mij nimmer een gevoel van, eene vreeze voor of eene gedachte over het vagevuur, buiten de eeuwige woonstede der duivelen.

Of vindt gij ooit in geheel Gods boek een voor-

schrift of voorbeeld om voor de dooden te bidden? *In de plaats daar de boom valt, daar zal Hij wezen,*" zegt de wijsheid Pred. 11: 3. Indien dit zoo is, dan zal *het lezen van eene mis* voor eenig geld er niets aan veranderen. Als de mensch den geest geeft keert *het stof wederom tot aarde, als het geweest is en de Geest wederom tot God, die hem gegeven heeft.* Pred. 12: 7. Is het eene geheiligde ziel, dan gaat ze naar *Abrahams schoot* Luk. 16: 23 maar eene goddelooze ziel gaat *levendig ter helle* Pr. 55: 17. De moorde- naar aan het kruis ging denzelfden dag naar *het Paradijs* Luc. 23: 43. Stephanus riep: „*Heere Jezus ontvang mijnen geest*” Hand. 7: 59 en de hemelen werden geopend om denzelve binnen te laten. De aartsvaderen *gaven den geest*, zoodat die niet in het vagevuur zonk.

Christus beval Zijne ziel aan Zijnen Vader en zegt dat wij hem zullen volgen; en indien zij aan God opgeofferd werd dan ging ze nimmer naar het vagevuur en zullen der geloovigen zielen er dan ook nimmer in komen. Wij lezen van *den mond der hel en van den schoot van Abraham*; echter niet van een *middelstaat*, maar van *eene groote klove*, welke God *gevestigd* heeft; om engelen en heiligen van de duivelen en zondaars afgescheiden te houden, opdat zij elkander niet meer lastig mogen vallen. *Verkrijgende het einde onzes geloofs, namelijk de zaligheid der zielen* 1 Petr. 1: 9 maar niet eene verdoemenis in het vagevuur. David zou niet vreezen al ging hij ook *in een dal der schaduw des doods*, want hij wist dat God hem zou leiden door *Zijnen raad en hem in heerlijkheid opnemen.* Ps. 73: 24.

Deze woorden van Petrus: *In denwelken hij ook henen gegaan zijnde, den geesten die in de gevangenis zijn gepredikt heeft.* Petr. 3: 19. worden door de papisten op eene godlasterijke wijze verdraait. Hij

bedoelt, dat de Geest van Jezus Christus in al Gods profeeten was en dat het zoo ook den Geest van Christus in Noach was die tot de menschen voor den zondvloed predikte, *wanneer de lankmoedigheid Gods eenmaal verwachtte in de dagen van Noach*, wier zielen nu in de gevangenis der hel zijn voor hunnen opstand in het wederstaan van den Heiligen Geest, van wien God gezegd heeft: *Mijn Geest zal niet in eeuwigheid twisten met den mensch.*" Vergelijk Gen. 6: 3. met 1 Petr. 3: 18, 19, 10.

Het woord Gods door Paulus 1 Corr. 3: 13, 14, 15 is eveneens door de roomschen verdraait. De apostel schrijft aan leeraars, dat indien iemand op het fundament, dat hij gelegd had, valsche leerstellingen of valsche belijders opbouwde, het gebouw en de bouwstof beide door vurige beproevingen beproefd zouden worden. Indien een van beide niet kon bestaan, dan zou de prediker of de bouwer verlies lijden in het werk zijner bediening, evenals de roomsche priester, die u bekeerde en de bisschop welke u bevestigde. Al hun looze kalk, al hun *hout hooi en stoppelen* is verbrand in de vurige beproevingen welke gij doorgestaan zijt. Nu zult gij zien of het werk dat God in u gewerkt heeft en de waarheden, welke gij aangenomen hebt, ook ieder toekomstig vuur der beproeving zullen wederstaan. Als de Apostel zegt: „*Maar zelven zal hij behouden worden) doch alzoo als door vuur* 1 Corr. 3: 15 is zijne bedoeling, wanneer het een leeraar Gods is zal God hem in den smeltkroes der ellende beproeven, waar hij van al zijne dwalingen en wettischheid gereinigd zal worden *door den Geest des oordeels en door den Geest der uitbranding.* Jes. 4: 4. en *hij zal behouden worden doch alzoo als door vuur*, hetwelk God noemt in het vuur brengen Zach. 13: 9. Deze woorden in Psalm 16: 10 en in Hand. 2: 27, dat de ziel van

Christus in de hel verlaten is. zijn op eene goddelooze wijze verdraait. Hiermede wordt eene hel van lijden, niet de verblijfplaats der verdoemden bedoelt; het waren onze zonden op Hem; de vloek die Hij te dragen had; de toorn, die Hij gevoelde; de machten der duisternis, welke Hem beschimpten en des Vaders onttrekking van Hem, die waren de hel waarin Hij niet verlaten was, Hij moest zijne ziel *als eene offerande voor de zonde* stellen en in Gods handen beval hij *zijn Geest*. Tot den moordenaar zeide hij, dat hij heden met Hem in het paradijs en niet in de hel zijn zou. Toen Hij den Geest gaf zeide Hij: „*Het is volbracht,*” terwijl, ware Hij naar de hel gegaan, het ergste nog had moeten komen.

Zijn een kruis op de borst, een beeld in een doos, de relikwieën der dooden en een vertrouwen in menschelijke absolutie, artikelen die wezenlijk behooren tot dat geloof, waarvan gezegd wordt dat 't het hart reinigt, door de liefde werkt; dat het een mensch bij God in het gebed doet overwinnen en dat 't het koninkrijk der hemelen door geweld doet nemen?

Zeg mij ook, wat uwe tegenwoordige gedachten zijn over de reinheid der kloosterlingen en of gij niet denkt, dat *de kastijdende hand* Gods, welke op u geweest is en nu van verootmoedigende genade vergezeld is, krachtadiger is om de werkingen des lichaams te dooden en geestelijke reinheid voort te brengen, dan het strooien bed, de flanellen hemden, flanellen lakens, buitengewone zalving, wijwater, de geheiligde ouwel en vervloekte asch?

En of gebeds verhooringen en de werkingen van Gods Geest uwe ziel niet met wezentlijker heiligheid vervullen en elke wellustige hartstocht beter ten onder houden, dan wanneer gij één vleeschelijken priester iedere verliefde gedachte en verliefde blik,

elk vleeschelijk verlangen en elke wulpsche beweging die in het lichaam opkomt of in het gemoed schuilt mededeelt: en of die zondige modderpoel niet in grooter beweging scheen, nadat zij door de biecht in beweging gebracht was dan eer de priester zulke vuile vragen deed?

Deel mij eveneens mede, of gij gelooft, dat God ooit aan jonge vrouwen, die zijnen naam wenschten te vreezen en den hemel te verwerven, gebodde zich van de menschelijke zamenleving af te scheiden en hun geheele leven geen dierlijk voedsel te gebruiken? En of het vullen van den buik met visch, eieren of wortelen in Gods oogen met meerder recht een vasten genaamd kan worden, dan in wanneer men zyne natuur voldoet met hetgeen God zijne wet tdestaat, namelijk *een os, klein vee der schapen en klein vee der geiten, een hert, een ree en een buffel.*" Deutr. 14; 4, 5 en of gij uw tegenwoordig geloof, bevinding, vrede, vertroosting, leer en vereering niet in de patriachen en profeeten kunt vinden, *die door het geloof getuigenis bekomen hebben* en er naderhand ook in stierven, zelfs eer Petrus, uw vroeger fundament, nog geboren was of eraan gedacht werd? En of ge denkt dat Luther en Calvin de autheurs waren van die godsdienst, welke uw gemoed met zulke verschrikkingen vervulde, uw hart veranderde en geeindigd is in zulk eene vrede, liefde en goddelijke vertroosting als gij nu geniet? En of arme zondaars, aldus door verschrikkingen verbroken, door berouw vernederd, door geloof gelouterd, en door den Heiligen Geest vernieuwd, in werkelijkheid volgens der Roomschen bewering het volk zijn dat Paulus in Tit. 3: 14 *een ketterschen mensch* noemt, onder welken naam zij veroordeeld en gedood worden? En of deze heerlijke waarheden des Bijbels, die nu het voedsel uwer

ziel en de vreugde uwes harten zijn in de schriftuurlijke zin des Woords volgens der roomschen bewering *ketterijen* zijn 1 Corr. 11 : 19. en eveneens of een arm zondaar, welke een zoodanige zielsarbeid doorworsteld heeft als gij, teneinde *zijne roeping en verkiezing vast te maken*, het voorwerp is om hetwelk in den ban te doen Christus macht gegeven heeft aan een plaatsbekleeder en Petrus aan een opvolger? En of een goddelijk vonnis uitgesproken en zielen naar de eindelooze duisternis gezonden moeten worden met muziek en kunstmatig licht of in den naam van zulke vergankelijke dingen als klokken en kaarsen? En of gij nu denkt, dat de verdoemenis zulk eene lichte zaak is, dat ze maar met kunstmatige verlichting en muziek uitgevoerd kan worden?

Zeg mij eveneens of uwe wettische arbeid en evangelische verlossing niet juist met de tegenwoordige vertaling van onzen Bijbel overeenstemmen? En of gij denkt dat de roomsche onbeschrevene overlevingen uit dezelfde bron voortkwamen als de Bijbel, zooals gij vroeger beweerde? En of gij niet denkt, dat uwe tegenwoordige verlossing van schuld en bekeering tot God, welke alleen door Jezus Christus verricht is, die de eenige Middelaar, Voorspraak en Voorbidder is, niet wel zoo krachtadig, zaligmakend, bevestigend en kostelijk in Gods oogen is, dan wanneer de maagd Maria, de heilige Petrus en Paulus, alle engelen in den hemel of Thomas á Becket, Sint Benoit, Larbe, Josef, Sint Bernard, Sint Francois the Sales en al de inwoners van het vagevuur ter hulp geroepen waren? Want daar des Zaligmakers eigen arm hem heil beschikt heeft, zoo brengt zijn eigen arm ook heil aan zonder de kracht in te roepen van heiligen of zondaars,

dat ze Hem bij zouden staan of in zijne roem zouden deelen.

Deel mij ook mede wat gij van de kloosterlisten denkt welke gebruikt worden om vrouwen over te halen om non te worden? Of de sluwste onder hen niet als lokeenden gebruikt worden; of zij met hunne geveinsde heiligheid geen blijken geven dat ze meesteressen in de kunst zijn om anderen te verstricken, door te trachten hen tot jaloersheid te verwekken en te maken, dat zij hunne geveinsde heiligheid en vertoon van geluk benijden? en of zij niet satans volleerd zijn in vleijerij om iemand bij volmacht aan den duivel te verbinden? En of gij de tweelei, werking van hetgeen de Schrift noemt *dronkenschap* en *hoererij* niet krachtig gevoelt zelfs op zulk eene wijze, dat gij om der wille van sommige nonnen van het mannelijk geslacht zoudt wenschen te zijn? Ik bedoel om weggevoerd te worden door een onnatuurlijke en onbehoorlijke liefde, die aan uwe sekse niet gemeen is; niet gelijk eene geestelijke vereeniging maar een vleeschelijke en dierlijke liefde; dit is hetgeen de Schrift *een der diepten des Satans* noemt in Openb. 2 : 24. Eene valsche kerk is eene mystieke meesteres van tooverij en de koppelaarster des duivels, daar zij met hem in den geest vereenigd is. Kleeft men haar aan, omhelst men hare valsche leerstellingen en vereenigt men zich in den geest met haar, dan wordt men eene geestelijke hoer. Omhelst men leugen en in plaats van de waarheid dan wordt in de Heilige Schrift eene misleiding des duivels genaamd: *Ananias wat is het, dat gij deze daad in uw harte hebt voorgenomen* Hand. 5 : 4. Van dezulken wordt gezegd dat zij *vervuld* zijn van den Satan: „*Waarom heeft de Satan uw hart vervuld?* Hand. 5 : 3. Wanneer zielen dwalingen omhelzen en zich met dwalende lieden ver-

eenigen worden hunne gemoederen verbijsterd en verward, en de duivel houdt op te verzoeken, totdat zij denken, dat de ware godzaligheid in hunne harten opspringt. Hierom wordt het in de heilige Schrift vergeleken bij *dronken worden* en daar dronkenschap dikwijls tot hoererij leidt, zoo wordt het in de Schrift *de wijn der hoererij* genaamd, omdat het eene vervreemding van de belijdenis van God en zijne waarheid werkt, waarom het een *hoereeren* genaamd wordt in Openb. 17 : 2. In Openb. 13 : 2 wordt de duivel *de draak* genaamd, welke den antichrist *zijn troon* gaf. En de antichristelijke belichaming wordt *de groote hoer* genaamd in Openb. 17 : 1.

Jonge bekeerlingen, zooals gij er eene waart worden *de kinderen van Jezabel* genaamd en het einde van die moeder en haar gezin wordt in de volgende tekst aangewezen: *Ziet ik werp haar te bed en die met haar overspel bedrijven in groote verdrukking zoo zij haar niet bekeeren van hunne werken. En hare kinderen of bekeerlingen zal ik door den dood ombrengen.*" Openb. 2 : 23. Door de ondergang van zielen worden zij rijk zooals men dat in het Woord Gods kan zien, waar hare rijkdom en opschik in het bijzonder zijn aangeteekend, terwijl eindelijk aangehaald wordt, dat de zielen der menschen de geheele rekening betalen moeten, gelijk geschreven is: *Waren van goud en van zilver en van kostelijkgesteente en van paarden en van fijn lijnwaad en van purperen van zijde en van scharlaken en van allerlei ivoren vaten en allerlei vaten van het kostelijkste hout en van koper en van ijzer en van marmersteen. En kaneel en reuk werken, welriekende zalf en wierook en wijn en olie en meelbloem en tarwe en lastbeesten en schapen en van paarden en van koetswageningen en van lichamen en de zielen der menschen.* Openb. 18 : 12, 13.

Het was uit de stad Rome, dat Johannes naar het eiland Patmos verbannen werd en hier zag hij

de eeuwige verbanning dier stad. Het Romeinsche keizerrijk begon met Nimrod, die *geweldige jager voor het aangezicht des Heeren* en het beginsel zijns rijks was Babel Gen. 10 : 10. Van eene kleine staat onder Nimrod werd het al spoedig een machtig monster van ongerechtigheid, een *beeld met een gouden hoofd*; het gouden hoofd was de koning. Dan. 2 : 28. Daarop wordt het keizerrijk vergeleken bij *eene ram met twee hoornen*. Dan. 8 : 3, welk beest verscheen, toen God het Babijlonische rijk verdeelde en het den Meden en Perzen gaf. Dan. 5 : 28. Hierop werd het rijk vernietigd door *een geitenbok* Dan. 8 : 5, hetwelk het Grieksche rijk was, Alexander was de groote hoorn: *De harige bok nu is de koning van Griekenland en de groote hoorn is de eerste koning*, Dan. 8 : 21. Bij den dood van Alexander werd zijn rijk onder zijne vier dienaren verdeeld. De harige bok zijnen voornaamsten hoorn of Alexander verloren hebbende verscheen nu met vier hoornen, welke vier koningen zijn. Dan. 8 : 22. Hierna bleef het rijk onder vele schuldigen voortbestaan tot het Romeinsch werd, waaronder Christus gekruist en velen van zijne dienaars gedood werden. *En het stond op tegen den Vorst der Vorsten en verdiert het heilige volk*. Dan. 8 : 24, 45. Dit rijk nu is *het vierde beest, schrikkelijk en gruwelijk en zeer sterk en het was verscheiden van alle de dieren die voor hetzelfde geweest waren en het had tien hoornen*. Dan. 7 : 7. *Belangende nu de tien hoornen; uit dat koninkrijk zullen tien koningen opstaan*. Dan. 7 : 24. Deze tien hoornen zijn de tien teenen behoorende tot de voeten van het beeld van Daniël, waar Christus, de Steen Israëls, dat beeld zal slaan. Dan. 2 : 34, 41. Johannes zegt, dat dit gebeuren zal doordien de harten van deze tien koningen veranderd zullen worden om de hoer te haten en zullen haar met

vuur verbranden. Daniel vergelijkt die tien koningen met de tien teenen des beelds, om aan te toonen dat het zijn ondergang nabij is wanneer het door tien koningen staande gehouden zal worden. En hetgeen Daniël het slaan aan zijne voeten noemt, noemt Johannes het afwenden van de harten der tien koningen om de hoer te haten: En als dan zal de ongerechtige geopenbaard worden, denwelken de Heere verdoen zal door den Geest zijnsmonds en te niet maken door de verschijning zijner toekomst. 2 Thess. 2: 8.

Aldus zal dat machtige rijk, hetwelk onder Nimrod begon, met den antichrist eindigen. De eerste was een geweldig jager voor het aangezicht des Heeren en de laatste is een vreeselijk jager achter hem geweest. Ik bedoel, dat Nimrod zielen onder zijne heerschappij begon te jagen, eer de Heere zijn koninkrijk vaststelde, terwijl de andere bezig geweest is des Heeren onderdanen te jagen sedert zijn koninkrijk opgericht is. Geloofd zij God voor eeuwig voor die genade, welke u uit hunne macht en van hun voornemen verlost. Gij zult zeggen, dat is een vreemde biechtvader om zooveel omhaal te gebruiken: laat ons daarom nu weer verder gaan.

Hoeveel betalen de nonnen bij hunne intrede in het kloosterleven? Hoeveel zakgeld krijgen zij? Welke intrest wordt er van het geld betaald in de Parijsche fondsen? Wat is der nonnen hoofdvoedsel en waarom bestaat hunne voornaamste boetedoening niet in vasten?

Hoe denkt gij over de voorname Engelsche stand sinds gij deze vele maanden van zielsbenauwdheid hebt doorgemaakt? Ik bedoel deze onder hen, welke hunne kinderen voor hunne opvoeding naar een klooster zenden, evenals gij gingt en hen aldus aan die strikken des duivels blootstellen, die er zoovelen

onder hen verstrikt hebben tot hun volkomen verderf en ondergang. Welke figuur denkt gij dat zulke ouders voor Gods rechterstoel zullen maken; wanneer zij gedagvaard zullen worden rekenschap van hunne handelingen te geven, zoowel met betrekking tot zichzelf als wathun kroost betreft; welke rekenschap slechts weinig beter zijn kan dan van degenen die *hare zonen en dochteren den Molech door het vuur lieten gaan*'' Jer. 32: 35. En of gij denkt, dat eenige tak van het Pausdom enig houwvast of grondslag in Gods Woord gekregen heeft of dat er ééne tekst in den Bijbel is, die het begunstigt of er voorspreekt. Ik weet dat eene overtuigde ziel zijn verschrikking bedenkt en indien dit zoo is hebt gij alle deze zaken, waarvan ik u nu belijdenis afvraag, in uw gemoed overwogen.

En eveneens of gij nu die Engelsche getuigenissen voor God niet op prijs stelt, welke gij bij uwe afzwering verbrandde? Ook of dat de ware strijdende kerk kan zijn, welke de gedenkschriften der triumfeerende kerk verbrandde en of eene kerk, welke *een pilaar en vastigheid der waarheid is* 1 Thim. 3: 15 ooit de waarheid harer eigen pilaren kan vernietigen? En ten laatste; of eene den beschuldigingen, welke ik tegen u als eene roomsche of tegen de Roomsche godsdienst ingebracht heb, valsch zij, overeenkomstig uwe tegenwoordige ondervinding en schriftuurlijk oordeel?

Ik vraag verschooning, dat ik u zoolang te biecht gehouden heb, maar ik heb een recht om zoowel te ontvangen als te geven en wees verzekerd, dat uwe gereede vervulling van deze mijne verzoeken eene blijvende verplichting zal geven aan eenen, die zichzelf wenscht te onderschrijven waarde dochter!

Uw eerwaarde, achtbare en liefhebbende biechtvader
WILLIAM HUNTINGTON.

AAN
den Heer HUNTINGTON.

Weleerwaarde en Geliefde vader in Christus Jezus!

Uw laatste brief kwam veilig in mijn bezit. Ik heb hem met veel aandacht gelezen en bemerk, dat hij een omstandig antwoord vereischt; maar vergun mij dat ik eerst de tegenwoordige gevoelens mijns harten lucht geef.

Een terugblik op mijne vroegere ondervinding slaande en op de wonderlijke wijze, waarin het Gode behaagd heeft mijne ziel in vrijheid te stellen onder dezelfde krachtige bediening, waardoor God eerst diepe pijlen van overtuiging in mijn binnenste deed dalen zoo ondervind ik, dat mijne ziel ook meer en meer bevestigd wordt in de waarheid, zooals zij in Christus Jezus is, want ik geloof, dat God alle mijne zonden volkomen in de diepte der zee geworpen heeft; en ik weet dat Hij ze in eeuwigheid niet meer gedenken zal. Ik vertrouw dat de Heilige Geest mij *verzegeld heeft tot den dag der verlossing*; veroorloof mij daarom u dit gezegende nieuws mede te deelen, namelijk dat ik op het oogenblik niet het geringste twijfel aan mijne eeuwige zaligheid in Christus Jezus. O welk eene verandering! En welk een schuldenares ben ik aan Gods vrije soevereine genade!

In waarheid heeft Hij mij *vreugde olie voor treurigheid en het gewaad des lofs voor een benauwden geest* gegeven. Nu ondervind ik de waarheid van die schrif-

tuurplaatsen welke zeggen: *De tong der stommen zal juichen.*" En de oogen der blinden zijnde uit de donkerheid en uit de duisternis zullen zien." Dan zal de kreupele springen als een hert. Kan een zondaar aan de zaligheid zijner ziel twifelen onder een hartgrondig gevoel van Gods onveranderlijke liefde en een klaar gezicht van de vastheid van zijn eeuwig verbond? Dat is onmogelijk.

Gij hebt recht opgemerkt, en zoo bevind ik het ook, dat wanneer de duisternis verdwijnt, het ware licht begint te schijnen en als de winter weggaat, *de stemme der tortelduif in ons land gehoord wordt.*" In waarheid heb ik een geruimen tijd rond geblikt zonder iets te zien; veel geklaagd zonder veel van beteekenis te zeggen, hetwelk u uit mijn eerste brief duidelijk zien kunt. Nu kan mijne spraak niet zoo laag uit het stof komen, want God zij geloofd, ik kan zeggen: „Mijne wandel is in de hemelen," waar mijn hart en mijn schat is.

Gij verlangt de zuiverheid mijner spraak te kennen en zal ik dan spreken van de *Machtige God, Wonderlijk Raad, Vader der eeuwigheid* en de *Vredevorst*. In al deze karakters is Hij mij na en geliefd, want in waarheid *wien veel vergeven is, dezelve heeft veel lief.*" Dat ik hem maar meer kon liefhebben en dichter aankleven, dit is mijne wensch en mijn vurigst verlangen.

Daar u mij tot de biecht geroepen hebt, zoo ben ik bereid aan elk verzoek van u te voldoen en zal aan u mijn vader alles zonder terughouding biechten, alles wat ik van de verborgenheid der ongerechtigheid weet. Ook loof ik God eene gelegendheid te hebben hunne verfoeiselen aan het licht te brengen.

Wat de vrije wil en kracht betreft, zoo gevoelde ik mij onder de macht van Zijnen toorn, en ofschoon ik gewillig was om gezaligd te worden, ondervond

ik, dat ik geene kracht had om de schuld van mijne conscientie weg te nemen. totdat God ze wegnam door eene toepassing van het bloed der verzoening. Ik was besloten, doch kon niet uitkomen, al eer de gevangenisdeuren geopend werden. Geloofd zij God, dat ik onder het getal dergenen was *die besloten zijn geweest tot op het geloof, dat geopenbaard zoude worden*. De Zaligmaker was het en niet ik die de kopere deuren verbrak en de ijzeren grendelen in stukken sloeg en tot de gebondene die daar hoopt zeide: *Komt uit.* Niet door kracht of door geweld, maar door mijn Geest zal het geschieden, zegt de Heere der Heirscharen. De uitverkiezing vind ik nu geen struikelblok, maar een gezegend fondamet om zich er in te verheugen, want indien zijne verkiezende liefde en onderscheidende genade mijne banden niet had losgemaakt en mijne ziel niet in vrijheid gesteld had, dan zou ik in deze wereld en in de toekomst tot in alle eeuwigheid ellendig gebleven zijn. Toen ik geene kracht had, deed Hij datgene voor mij wat ik noch eenig schepsel doen kon, hetwelk een klaar bewijs is, dat niets dan de onderscheidende genade, de eeuwige liefde en almachtige kracht Gods mij van de poorten der hel weggerukt kon hebben. Laat met de uitverkiezing spotten wie wil; die ze betwijfelen hebben haar nimmer ondervonden. Toen ik geen grond van hoop in mij zelf had, werden de rijkdommen Zijner genade geopenbaard. Toen ik geene kracht bezat kwam zijne macht te voorschijn. Toen ik geene kennis had werd Zijne wijsheid geopenbaard; zoodat ik in waarheid zeggen kan, hij werd in het eerst gevonden *van degenen die naar Hem niet zochten* en naderhand gehoord van degenen die Hem aanriepen en tot hen die niet van Hem gehoord, hadden zeide Hij: *Ziet hier ben ik! Ziet hier ben ik!* Ik zag en werd verlicht. Aldus was den machtigen de

vang ontnomen en de gevangene eens rechtvaardigen ontkomen.

Menschelijke boete bracht geen heil aan terwijl de Satan toegang tot mijn hart vond, want terwijl *de sterk gewapende zijn hof bewaart* houdt zulk eene wapenrusting hem in grooter gerustheid. Eerst moet hij zijne prooi loslaten, hetwelk alleen geschieden kan door eene macht, welke machtiger is dan hij. Tevergeefs is het eene stad te versterken terwijl er een verrader in is of het lichaam met wijwater te besprenkelen, terwijl het hart onrein is en de conscientie door schuld besmet is. Het slaan op de borst zal des Satans rust nimmer verstoren noch *een steenen hart* verbreken. Eene gordel van paardenhaar zal hem nimmer kwetsen noch een geesel hem doen terugdeinzen, want *hij belacht de drilling der lans; Hij acht het ijzer voor stroo en het staal verrot hout* Job 41: 18, 20. Wel verre van te denken dat hij voor deze zaken bevreesd is, zoo geloof ik vast, dat het slechts zijne eigene raadslagen zijn, uitgevonden om de gemoederen der menschen te bedwelmen, om over hunne dwaasheid te lachen en hen blindelings naar het verderf te voeren. Het kan de *wapenrusting Gods* niet zijn, omdat de Apostel Paulus zegt: *Want de wapenen onzes krijgs zijn niet vleeschelijk, maar krachtig door God tot nederwerping der sterkten.* Deze zijn niet geestelijk maar vleeschelijk van mensche-lijke uitvinding en staan in menselijke wijsheid en de Schrift verklaart: *Deze is de wijsheid niet die van boven afkomt, maar is aardsch, natuurlijk duivelsch* De overwinning, die de wereld overwint is ongeloof. Er kan geene overwinning zijn waar geene strijd is en er kan geen strijd met de wereld zijn, wanneer men er van uitgesloten is en opgesloten binnen de muren van een klooster of de wanden eener cel. Ik loof God voor eeuwig, dat Hij mij van die helsche

verdwaasheid, welke zich zoo vast in mijn dwaas hart gezeteld had, verlost heeft. Zij weten er niets van wat het is om den Zaligmaker te volgen door goed gerucht en kwaad gerucht. Zij arbeiden hard om zichzelf te verheffen en hunnen goeden naam op te houden. Ik was hier zelf eene slavin van, tot dat ik bevond: *Wee u wanneer al de menschen wel van u spreken* Luk. 6: 26.

Wat de moeder abdis betreft, dit hoofd of deze overste matigt zich een gezag aan als stond ze in plaats van Christus over de kudde. Het is waar, dat zij eens in de week haar hunne misslagen onder vier oogen biechten, terwijl de jonge nonnen haar altijd op ééne knie liggende aanspreken. Verfoeilijke praktijk! Helsche afgoderij) Zij doen hetgeen de engelen Johannes verboden, toen hij het beproefde, volgens Openb. 22: 8, 9 en hetgeen Petrus een Apostel aan Cornelius verbood. Hand. 10: 25, 26. *Opdat in den name Jezus alle knie zich zoude buigen*, niet voor eene moeder abdis of een gesneden beeld, noch minder voor de beenderen van een doode of een waardelooze ouwel.

Mijne ziel heeft eene walg, wanneer ze terugdenkt aan de biecht. Ik ben een levende getuige van dezen gruwel. *David deed belijdenis van zijne overtredingen voor den Heere en Hij vergaf de ongerechtigheid zijner zonde.* Toen ik nog eene Roomsche was gevoelde ik in werkelijkheid nimmer eenige voldoening door mijne zonden aan den priester te belijden, wel echter als ik mijne verbrokene smeeingen voor God in het verborgene uitstortte. Dit is zekerlijk een allergoddellooste en zondige praktijk.

Ik zal de geheele verborgenheid zonder terughouding voor u openleggen, daar u mij zoo nauw over dit onderwerp ondervraagd hebt. *Vergeldet haar zegt God, gelijk als zij ulieden vergolden heeft en verdub-*

bel haar dubbel na hare werken Openb. 18: 6.

Het is schande voor eene vrouw om deze biechtstoelen te naderen; indien zij voorheen niet wijs waren in de werken der ongerechtigheid dan zal de priester hen er zeker in onderrichten, door het doen van zulke vuile en ouwelveogelijke vragen, waarover eene zedige vrouw reeds bij de gedachte zou blozen. Ik verklaar u, dat ik tengevolge mijner eerste biecht drie dagen op bed gelegen heb, en dacht toen, dat ik nimmer voor de tweede maal ter biecht gegaan zou zijn, zoo beschaamd en ontroerd was ik door de gruwelen, welke hij mij in mijne gedachte gebracht had.

In waarheid werd ik opgeschrikt bij ééne zondige gedachte, meer uit overweging om het den priester mede te moeten deelen, dan uit vreeze er God door te beledigen. Welk een penitentie was dit! Zoodra ik gebiecht had werd mijne vervloekte hoogmoed gevoed en werd ik gelukgewenscht als of ik eene engel was, zonder eenige zonde op mijne conscientie.

Helaas, mijnheer, dit is inderdaad *het dronken worden van den wijn harer hoererij*. Zij kunnen zich niet beroemen op *de kennis der zaligheid in de vergeving harer zonden* Luk. 1: 77. Hier zijn zij vreemdelingen van, want God heeft hen gezonden *eene kracht der dwaling, dat zij de leugen zouden gelooven*. Wee degenen, die in den schoot van dat monster sterven.

God loof ik tot in eeuwigheid, dat Hij het deksel der onwetendheid van mij heeft weggenomen en mij bekwaam gemaakt heeft de verschrikkelijke en goddelooze dwalingen van die helsche synagoge des satans, de Roomsche Katholieken, geheelijk te herroepen.

Dit is de godsdienst van Jezus niet; aan God alleen moesten wij onze zonden belijden, die *getrouw en*

rechtvaardig is, dat Hij ons de zonden vergeve, en ons reinige van alle ongerechtigheid. Door eigen ervaring weet ik, dat het niet eenige woorden zijn, door een Roomsche priester in het Latijn gemompeld, die eene ziel van hare schuld voor God kunnen vrijspreken. Al de absoluties, welke ik immer verkreeg, hebben mijne conscientie nimmer gereinigd noch de kracht der zonde in mij ten ondergebracht.

Een geschoren hoofd, een wit linnen bandeau, een witte doek onder de kin, een zwarte sluier en uitgemergeld lichaam, van dit alles vind ik niets in Gods geheele Woord: *Maar zoo eene vrouw lang haar draagt, dat het haar eene eere is.* 1 Cor. 11:15. Een bandeau om het hoofd, zal nimmer een zwak oordeel versterken, een onvast gemoed bevestigen of een in de war geloopen brein weder in orde brengen, evenmin als dat het scheren van een heet hoofd het af zal koelen. Het hoofd te beschutten met eenen sluier mag eene vrouw er uit doen zien als eene zich bewegende geest, maar ze kan iemand nimmer met den dood gemeenzaam maken of dien overwinnenden koning der verschrikkingen bevredigen. Ik geloof dat hij eene non even onvriendelijk behandelen zal als eene Egyptische mummie. Dood en hel zijn aan niemand dan aan den Zaligmaker onderworpen; slechts door het geloof in Hem kunnen wij beide overwinnen en niet door het geloof in zulke kinderachtige bedriegerij als dit is. Het lichaam laten uithongeren mag de ingewanden aangrijpen, maar voor eene gewonde conscientie is het een zeer bedenkelijk geneesmiddel.

Nu het Gode behaagd heeft mij een weinig tot mijne zinnen te brengen, zou ik evengoed een ketel kokend water aanraden om de roos te genezen of een nat bed in een ijskelder om een koorts weg te nemen als dat ik eene arme bezwijkende zonde-

zieke ziel zulke vervloekte middelen als deze zou aanbevelen. Het is zeker, Mijnheer, dat het natuurlijk verstand wel geheel moet uitgeput zijn in zijne onderzoekingen, dat de kracht van buitengewone dwaasheid allen moet overheerschen, geholpendo o duivelsche kunst en boosaardigheid, om menschen van zulke listen, welke zoo geheel in strijd zijn met de Schrift, de natuur en de rede, te voorzien.

De middelstaat waar u van spreekt, namelijk het vagevuur, kwam mij dikwijls voor den geest, toen ik nog eene belijder dier kerk was. Dikwijls zat ik er mede in de war, daar ik nimmer van een drie-voudige staat in Gods Woord gelezen had. Beschouwde ik de zaak, dan bracht het immer schrik op mijn gemoed, en ook kon ik niet het minste denkbeeld van eenige tegenover elkander staande staat dan van den hemel en de hel, vormen. Is er een middelstaat, dan moet deze het natuurlijk leven zijn, want de ellendes der hel zijn er niet volkomen en de vreugde des hemels is er niet ten volle bekend. De moordenaar aan het kruis is een genoegzaam bewijs, dat er na den dood geen tusschen liggende staat van het vagevuur is, want indien eenig sterfeling na den dood loutering noodig had dan was hij het, wiens goddeloos leven zoolang en wiens berouw zoo kort was, en tot hem zegt de Zaligmaker: *Heden zult gij met mij in het Paradijs zijn*, en het was op het einde van den dag.

Wat de kloosterzuiverheid betreft; ik vraag u of u de reinheid huns gemoeds of van hun persoon bedoelt? Ik laat het aan u over de reinheid van hun persoon te beoordeelen, daar zij hun geheele leven onder hetzelfde dak doorbrengen, eene cel bewonen van nog geen vier vierkante meters grondvlak, met een klein op hengsels draaiend venster en een strooi-en bed; slapende in wollen kleederen, welke in geen

jaren gereinigd zijn, met flanellen lakens en hemden die eens per maand verwisseld worden. Voeg bij dit alles een gekastijd lichaam, gemis van frissche lucht en dat in heet zomerweder en dan zult u wel in staat zijn een gepaste gevolgtrekking te maken, wat dit deel hunner reinheid betreft. Dit lijkt evenmin op zindelijkheid, dan hunne inkerkering op de vrijheid van het evangelie. Maar bedoelt u geestelijke zuiverheid oordeel zelf hoe zulke gemoederen gesteld zijn, die in strijd met al Gods wetten van zedigheid en welvoegelijkheid, aanhoudend blootgesteld zijn aan de vuile en ongepaste vragen van zulke vleeschelijke priesters. Ofschoon God op ieder vrouwelijk gemoed een sluitboom van zedigheid gelegd heeft zoo wordt deze voortdurend verbroken, door hun vragen over zulke onderwerpen te doen, als waarvan de Schrift verklaart dat *die ook onder de heidenen niet genaamd worden.* 1 Cor. 5: 1.

Verder, mijnheer, de ongewone en onnatuurlijke toegenegenheid welke in deze kloosters tusschen vrouwen onderling heerscht, waarvan ik zelf een ooggetuige ben, is eerder een bewijs van onnatuurlijke onkuischheid dan van geestelijke zuiverheid. Ik heb eenige van de kostgangers, welke daar uit Engeland voor hunne opvoeding heengezonden waren, gekend, die niettegenstaande alle hunne vroegere besluiten, door de vleierijen dezer nonnen, in den loop van een paar weken, in zulk eene onnatuurlijke verdwaasdheid uitgebroken zijn, dat zij zichzelf en hunne vrienden beroofden van alles wat zij konden om het hun te geven. Onder andere voorbeelden heb ik eene dame gekend welke een man en drie lieve kinderen had, die nadat zij eenigen tijd in het klooster geweest was, zoo zeer aan een dezer nonnen gehecht werd, dat zij bereid was haar man en kinderen te verlaten, ja bijna haar ver-

stand verloor, door de overheersching van die hevige hartstocht, welke, ofschoon ze nu onverklaarbaar mogeschiijnen, eenmaal ten volle verklaard zal worden *wanneer de verborgenheid der ongerechtigheid geopenbaard zal worden* en Hij *wiens oogen gelijk een vlamme vuurs zijn een snel getuige zal zijn tegen de tovenaars en tegen de overspelers*. Wel mag de kerk van Rome *eene overspeelster* genaamd worden en haar wijn *de wijn der hoererijs*, want alleen de machten der duisternis konden immer in staat zijn de menschelijke gemoederen in zulk eenen waanzin te brengen. Tot bevestiging van dit alles, verwijs ik u naar eene dame die met de gebruiken des kloosters ten nauwste bekend is.

O Gods goedheid! om zulke blinde oogen als de mijne te willen openen! *om die helsche strik des vogelvangers te verbreken en den armen dwazen vogel te doen ontkomen*.

Had ik op Hem geleund, die oneindig in kracht en wijsheid is, in plaats van op mijn eigen verstand en had ik op Hem gebouwd, die de Rots der eeuwen is, in plaats van op mijne eigene kracht gelijk Petrus dan zou mijn huis zoo vast gestaan hebben als ik vertrouw, dat het nu staat.

Ik kan niet nalaten om over eenige gedeelten van uwen brief te glimlachen. Door uw nauw onderzoek zou men in de verbeelding komen, dat gij gewoon zijt in eenen biechtstoel te zitten, had uwe leer en leven mij niet van het tegendeel overtuigd. Maar daar u het verlangt, zal ik trachten zoo duidelijk in mijne antwoorden te zijn, als gij het bijzonder in uwe vragen zijt.

Ten eerste: Uit mijnen Bijbel en voorgaande bevinding weet ik nu, dat het er zoo ver van af is, dat de Satan bevreesd zou zijn voor een weinig wijwater, daar hij gezegd wordt een bewoner der zee

te zijn, waarom eene oceaen er van hem niet zal kunnen verdrinken. Hij wordt genaamd *de Leviathan, de langwemelende slang, die in de zee is*. Niets dan *het groote en sterke zwaard des Heeren* zal hem ooit kunnen wonden. Men gebruikt het wijwater om er den duivel door te verjagen en het gemoed te reinigen. Ik kan niet zeggen, dat het deze, uitwerking immer op mij had; niets minder dan *het bad der wedergeboorte* kan dit uitwerken. Het *zuivere water des levens* of de werking van Gods Geest aan het hart reinigt ons van *alle besmetting des vleesches en des geestes*, hetwelk geen uitwendig water of wassching ooit kan doen.

„Geheiligde asch.” Het is zeker dat slechts zij die overgegeven zijn aan eene kracht der dwaling ooit schuldig konden zijn aan zulk een tegenspraak als die om het dagelijks brood des duivels te willen heiligen, want in de Schrift staat geschreven: *Hij voedt zich met asch en stof zal de spijs der slangen zijn*, en wat mij betreft, ik heb mij hier zoolang mede gevoed, dat ik nimmer meer zal verlangen een deelgenoot zijner lekkernijen te zijn. Hoe zij er aan kunnen denken om asch te heiligen, welke God verwerpt, den duivel tot voedsel dient en waarover de dood triumfeert, dat weet ik niet. Met meer gepastheid kon men het voorschrijven om roestige vuurwapenen of keukengereedschappen te reinigen, dan om teedere concienties te maken of verontruste gemoederen voor den hemel geschikt te maken. de apostel Paulus zegt, dat *de asch van eene jonge koe* onder de oude bedeeing *de concientie niet kon reinigen*; hoe veel minder de asch van eene verbrande takkebosch of van een stuk hout toegediend door den hand van eenen leugenprofeet of Roomsche priester.

Streng vasten, wreede penitentie en menschelijke

absolutie zijn naar ik vast geloof niets dan vleesche-lijke overleveringen van menschen en niet de geboden Gods noch iets dat er op gelijkt. Ik vaste tot ik mij op den rand des grafs gebracht had, maar ofschoon ik mij door eene strenge onthouding zoo nabij deze kameren der duisternis gebracht had, zoo bracht het toch geen leven of licht in mijne misleide ziel. Nu zie ik dat het alleen Gods recht is om te slaan en weder te heelen, om te dooden en weder levendig te maken, om in het graf te doen dalen en daaruit uit te rukken. Het komt ons niet toe de scepter uit Zijne hand te rukken door onze lichamen te verwoesten meer dan onze zielen en de moedwillige verwoesting onzes lichaams, zoo- wel door onthouding, vasten, kastijding of misbruik is even goed zelfmoord in de oogen Gods dan wan- neer men de hand aan zijn leven slaat. Ofschoon Hij het lichaam met pijn en ziekte bezoekt, dan doet Hij dit naar recht, want de rechter der gansche aarde doet geen onrecht.

De wreedste penitentie, welke ik mijzelven ooit oplegde was om in eenen bepaalden tijd een zeker aantal gebeden op te zeggen. Hier blijkt het, dat het gebed op deze manier eene taak wordt, terwijl God het gegeven heeft als een voorrecht van zijn volk, waardoor zij met God gemeenschap oefenen en onderhandelen. Daar het echter als eene strenge taak gebruikt en de herhaling er van als zoo vele zelfkastijdingen beschouwd werd, zoo bevond ik, dat die ordinantie, welke God ingesteld had om vrede, vreugde en gelukzaligheid aan het gemoed te brengen en nu als eene penitentie gebruikt, eene ondragelijke last en een onverdragelijk gewicht werd. Ook verwekte het gemelijkheid, murmureering opstand en smart en in plaats van nedrigheid werkte het trots en zelfsvergoding, want ik was

niet tevreden met de gedachte, dat ik zalig zou worden, tenzij ik eene verhevene plaats in den hemel kreeg, waar ik dacht recht op te hebben, omdat ik die kastijdingen onderging, zoodat datgene hetwelk door God ten leven verordineerd was, namenlijk het gebed, mij ten dood bevonden werd.

„Menschelijke absolutie”, liet op mijn gemoed nimmer de minste overtuiging van de wegneming der zonden achter; ook geloof ik niet, dat God ooit zulke eene macht aan menschen gaf, veel minder aan menschen als deze, welke van voorgewende godzaligheid een gewin maken, want deze lieden verkoopen absoluties en aflaten van zonden, welke opzettelijk bedreven zullen worden. Had de Zaligmaker zulk eene macht gegeven, dan zou hij *een dienaar der zonde* en niet der gerechtigheid geweest moeten zijn, hetwelk verre van Hem zij. Ik weet niet hoe ik me ooit aan dit bedrog heb kunnen onderwerpen, sinds de Joden, in hunnen duisterten staat en boosaardigen tegenstand van een Zaligmaker, zeggen konden: *Wie is deze die ook de zonden vergeeft? Wie kan de zonden vergeven dan God alleen?* Hij deed een mirakel om hen van zijne eigene Godheid te overtuigen.

Daar gij van mij verlangd eerlijk mede te deelen of uwe beschuldiging tegen mij als eene Roomsche en tegen het pausdom waar of valsch is, zoo zal ik het niet alleen eerlijk maar ook *oordeelkundig* mededeelen, indien ik dat kan. Gij moet mij dan echter beloven, dat u mij die eerlijkheid en die kritiek welke ik van u geleerd heb, niet kwalijk zult nemen.

Ik heb reden om God voor eeuwig te loven voor zijne genade, die Hij door middel van u aan mij geschonken heeft. Uwe beschuldiging tegen mij als eene Roomsche is nu valsch, want hoewel ik er mij

eens in beroemde, hetwelk mijne schande was, zoo haat ik er nu den naam van; waarom ik uwe beschuldiging ontken.

Wat het pausdom betreft, en dat ik eene roomsche *geweest* ben, zoo kan ik de waarheid van alle uwe beweringen door treurige ondervinding hartelijk toestemmen.

Maar nogmaals als *een beoordeelaar*, zoo geloof ik dat het pausdom een bestaan in Gods Woord maar niet in Gods koninkrijk heeft. Het heeft een bestaan in de voorspellingen, bedreigingen en de aankondiging van Gods toorn en in de vervulling Zijner besluiten, want de Schrift kan niet vervuld zijn, *totdat geopenbaard zij de mensch der zonde, de Zoon des verderfs in de verborgenheid der ongerechtigheid*. Het heeft echter geen bestaan in Gods beloften, Zijne geboden, Zijne zegeningen, Zijne heerlijkheid noch ook in Christus Koninkrijk, want *de Heere zal hem verdoen door den Geest zijnsmonds en te niet maken door de verschijning zijner toekomst*.

Wat verder hare regeering, titels, gebruiken, plechtigheden, leerstellingen, overleveringen, en de rest harer bedriegerij betreft, als kralen, beenderen, schellen, boeken en geheiligde kaarsen, dit alles heeft geen grond in Gods Woord, maar zijn allen van hun eigen maaksel en behooren tot die koopmanschap, welke zoo duidelijk beschreven zijn in de boeken van Jesajah, Ezechiël, Daniël en de Openbaringen.

Wat de godsdienst en ondervinding van mijn eigen hart betreft, zoo vind ik tot mijne vertroosting, dat de aartsvaders en profeeten dezelfde onreine gevallen en verdorven natuur als ik hadden, en ook door dezelfde krachtdadige genade en almachtige kracht als ik hersteld werden. God in Christus aan hunne zielen geopenbaard was de grond van

al hunne hoop, de grondslag van al hunne gelukzaligheid en de pleitrede van hunne aanneming zoo wel als van de mijne.

Ik vind dat Noach, Abraham, Mozes, Daniël, David en al de andere profeten, die geheele wolk van getuigen, getuigenis afleggen van dien weg der zaligheid; welke door de Apostelen voorgehouden werd en welke nu op eene vreugdevolle wijze ondervonden wordt door uwe onwaardige dochter, uzelfen en honderden in deze dagen en hetwelk ook tot het einde der wereld zoo zijn zal, want wanneer de Zoon des Menschen komt *zal Hij geloof op der aarde vinden*, daar dezelfde Geest, welke door de profeeten sprak in deze laatste dagen Christus aan ons geopenbaard heeft.

Wat Luther en Calvijn betreft, ik weet slechts weinig van hen, niet meer dan het lezen hunner geschiedenissen. Nimmer bestudeerde ik hunne strijdschriften, of leerde ik eenige hunner beginselfen door het lezen hunner werken. De verschrikking welke ik gevoelde, was een gevoelig besef van mijn verloren staat als een goddeloos zondaar onder den toorn en vloek Gods, welke Luther of Calvijn of eenig ander schepsel mij nimmer medege-deeld kon hebben. Het sproot voort uit eene klare en gevoelige overtuiging, dat ik Gods wet verbroken had: zonder eenige mogelijkheid mij weder in Gods gunst te herstellen of de breuk tusschen Hem en mij te heelen. Die last van schuld werd niet weggenomen noch de rust mijner ziel hersteld door Luther of Calvijn, noch door het kussen van een zilver kruis of het inslikken van eene ouwel, maar door de krachtige invloed van Gods Geest, die het geloof in mijn hart werkte, in antwoord op het gebed aan den troon der genade. Dit gaf den doodsteek aan de zonde en de liefde tot haar, alsmede

aan de schuld en verschrikking die er mede gepaard ging en werkte in mijne ziel de vreedzame vruchten der gerechtigheid, welke evenals het goede deel van Maria, naar ik vertrouw nimmer van mij weggenomen zullen worden. Nimmer vervloekte de Apostel iemand of noemde diegene een ketter, welke *onzen Heere Jezus Christus liefhad in geest en waarheid*; want hij was een liefhebber van alle deze. Deze voorgewende plaatsvervangers van Christus en Petrus matigen zich zulk een gezag aan als Petrus nimmer had en de Zaligmaker ook nimmer één zijner Apostelen gaf. Al degenen die buiten hunne kerk zijn vervloeken zij, onverschillig of zij den Zaligmaker al of niet liefhebben, terwijl zij alle degenen welke binnen de grenzen hunner kerk zijn zegenen, of zij God haten of liefhebben, hoewel Paulus zegt: *Indien iemand den Heere Jezus Christus niet liefheeft die zij eene vervloeking,*" en zegent slechts diegenen, welke hem en zijne toekomst liefhebben, onverschillig van welke sekte zij zijn mogen.

Waarheid was het mijnheer, dat de zielsbenauwdheid welke ik gedurende verscheidene maanden aan een ondervond zonder eenig hoop van verlichting in de wettische arbeid, waarvan gij melding maakte en welke ik door maakte, juist zoo in Gods Woord beschreven en bedreigd zijn tegen zondaars die in eenen staat van ongeloofs zijn. Eveneens vond ik de evangelische verlossing, waarvan gij spreekt. en welke ik tot mijne groote vreugde en vertroosting ondervindt in datzelfde gezegende Boek Gods, den Bijbel beschreven en beloofd en overeenkomstig de tegenwoordige vertaling bevind ik het, geloof ik het en verheug mij er in. Over hune overleveringen, of de bron waaruit zij voorkomen, behoef ik slechts weinig te zeggen, wetende dat zij mij en nu nog duizenden met mij hebben doen handelen en denken

in dadelijke tegenspraak met Gods Woord, het welk zij door hunne overleveringen, evenals de Pharisreeën van ouds, krachteloos gemaakt hebben.

Wat de maagd Maria, Petrus, Paulus, de bewoners der bovenwereld, Sint Thomas á Beckett, St. Benoît, Larbe, Josef, St. Fransiscus of St. Bernard en de bewoners van het vagevuur betreft, voor het getuigenis van hen allen zou ik geen enkel strooitje willen geven, sedert ik vertrouw, dat ik het getuigenis eener goede conscientie in mij omdraag. Ook getuigt het getuigenis van Gods Geest met mijnen geest dat ik de zijne ben en dit alles stemt overeen met het getuigenis van *het profetische Woord dat zeer vast is*, ja het woord Gods, dat leeft en blijft in der eeuwigheid.

Inderdaad hebt gij mij tot een zeer volledige be-lijdenis gebracht, en daar ik tot hiertoe niets voor mijnen biechtvader achter heb gehouden, zoo zult u mij zekerlijk der waarheid trouw bevinden. Het is met diep gevoelde smart, als ik bedenken, dat ik zoo goed als anderen de verdwaasheid tot een dezer nonnen gevoeld heb, en waarlijk heeft het mij dikwijls gespeten, dat ik eene van hetzelfde * * * * was. Slechts in haar gezelschap was ik gelukkig en mijn eenig verlangen was, dat wij de zelfde plaats in den hemel mochten hebben. Maar God zij geloofd, dat hij mij sedert lang van zulk eene liefde gespeend en mij volkomen van deze diepten des Satans verlost heeft; door de openbaring van zijn licht, welke die duisternis, waar ik ingewikkeld was, aan het licht brengt, ofschoon ik er ongevoelig van was. In waarheid gevoel ik ter dezer ure dat Jezus Christus zonder mededinger in mijn hart regeert en heerscht. Helaas, mijnheer, als ik de duisternis van het menschelijk gemoed, de sluwheid des satans en de goddelooze vleierijen van zulke vrouwen overweeg, dan

beef ik bij de gedachte, dat Engelsche dames er voor de kennis der taal heen zouden gaan en ook over die ouders die er hunne kinderen ter opvoeding heen zouden zenden. Wat zullen sommigen in dien grooten dag moeten antwoorden, als zij bevinden, dat hunne dochters verstrikt geworden zijn om non te worden of den sluier aan te nemen en hun zielen door eeden voor eeuwig gebonden hebben, die hen tot in alle eeuwigheid moeten verdoemen. In het klooster waar ik in was waren er levende getuigen van.

Het geld, dat de nonnen bij hunne intrede in het klooster moeten betalen hangt van hun vermogen en omstandigheden af. Een nutig en waardig geacht onderwerp (zooals zij het noemen) kan in sommige kloosters gratis toegelaten worden; ik bedoel de zulken welke geen fortuin bezitten. Zij daarentegen, welke vele duizenden bezitten worden gewoonlijk bepraat hun geheele vermogen te geven. De som echter welke noodzakelijk betaald moet worden is in sommige kloosters zesduizend in andere zesendertighonderd, weer in andere vierentwintighonderd gulden, en geloof dat er zijn welke nog minder nemen.

Het geld hetwelk in de fondsen te Parijs komt geeft naar ik vrij zeker weet tien percent.

Voor het zakgeld der nonnen is geene bijzondere regel. In sommige kloosters krijgen zij zesendertig, vierentwintig of twaalf gulden per jaar, al naarmate hunne vrienden hun kunnen geven. In andere is eene algemeene beurs, waar ieder het geld, dat men ontvangt, in doet; echter ontvangen zij niets van het klooster en allen krijgen evenveel van de zaken die voor dat geld gekocht worden, zooals thee, suiker, wijn, enz.

Het hoofdvoedsel der nonnen is visch, eieren en groenten, maar nadat zij den sluier aangenomen

hebben krijgen zij geen vleesch. Bij wijze van onthaal wordt hen nu en dan toegestaan verschillende soorten van vruchten na het jaargetijde te gebruiken. Maar eilieve, mijnheer, wat hebt gij er toch met voor dat gij zoo nieuwsgierig zijt in uw vragen?

Hunne „voornaamste penitenties” zijn vasten, geeselen en het houden van uren van stilzwijgen, welke zeer veelvuldig zijn. In de gansche Schrift kan ik geen gebod of bevel voor dat alles vinden, noch zag ik ooit eene non welke de plaag van haar eigen hart kende of welke ooit de verschrikkingen eener schuldige conscientie gevoelde. Ook zijn zij volslagen vreemdelingen van een *gebroken en verslagen geest*, maar hoe kan het ook anders met diegenen, welke geheel opgaan in eigen gerechtigheid en overgegeven zijn aan een kracht der dwaling.

Al hetgeen waarvoor gij mij „ter biecht” geroepen hebt goed overwogen hebbende, zoo verzeker ik u oprechtelijk, dat ik volkomen overtuigd ben, dat het geheele Pausdom den ganschen Bijbel door veroordeeld wordt. Waren zij hier niet bewust van, dan zouden zij het ook niet als een verzegeld boek durven houden en de lezing er van beletten. *Onderzoekt de Schriften* zegt Christus tot zijne ergste vijanden de Phariseën, *want gij meent in dezelve het eeuwige leven te hebben en die zijn het welke van mij getuigen.*” Geene Schrift is van eigener uitlegging. Uit de Openbaringen, dat gezegende boek, hetwelk zij boven al de anderen verwerpen, en geen wonder, daar zij zien dat het hen zoo duidelijk buitensluit, hebben zij niet een gedeelte maar het geheel weggenomen, ofschoon de Geest zegt: *deze woorden zijn getrouw en waarachtig. Zalig is hij die de woorden der profetie dezes boeks bewaart. En indien iemand*

afdoet van de woorden des boeks dezer profetie, God zal zijn deel afdoen uit het boek des levens."

Met schaamte beken ik mijne zwakheid en dwaasheid in het overgeven van die „Engelsche getuigenissen" der goddelijke waarheden in de handen hunner vijanden, in het bijzonder daar ik onlangs bevonden heb, dat die boeken mij veel vertroosting schenken.

O ellendige die voorgeven de opvolgers van Petrus te zijn, maar de leer van Petrus haten. Ongelukkige stedehouders van Christus op aarde, die de waarheden, welke Hij zoowel op der aarde als in den hemel verkondigd heeft, verbranden. Ellendig fundament der waarheid, die de waarheid zelf verbranden, en de aankleve er van, het fundament van den geloovigen hoop, van der engelen blijdschap en van Gods troon. Hier mocht ik met een gezegend heilige mijn klaagstem opheffen en zeggen: *Indien dit fundament wordt omgestooten, wat zal dan de rechtvaardige doen?*

U behoeft geene verontschuldigungen in te brengen, dat gij mij zoolang ter biecht gehouden hebt, sinds ik evenveel genoeg gevonden heb in *het betuigen van de goede belijdenis*, als u met mogelijkheid hebben kunt er een getuige van te zijn. Mijne gevoelens zijn bij deze gelegenheid zoo hemelsch breed onderscheiden van hetgeen ik wel onder het verhoor van een roomsch priester ondervonden heb, dat ik wel kon wenschen om verwijding mijns harten en vrijmoedigheid van spreken om zelfs *op de daken der huizen uit te roepen*, wat God in de binnenkamer voor mijne ziel gedaan heeft. Als u of een ander van zijn geliefd volk, het gepast zou oordeelen, dat ik op eenigen tijd *rekenschap* zou geven *van de hoop die in mij is*, dan zal ik dit gaarne doen.

Voor het tegenwoordige moet ik echter besluiten, een aandeel in uwe gebeden verzoekende. In ongeveinsde liefde onderschrijf ik mijzelven, weleerwaarde, hoogachte en geliefde vader in Christus, als mede mijn in waarheid welkomene biechtvader,

Uwe zeer onderdanige en liefhebbende dochter in
het geloof des Evangeliums.

ELIZABETH MORTON.

P. S. Geloofd zij God na al de verscheidene wendingen en wisselvalligheden der Voorzienigheid, dat ik nu in plaats van kaalheid mijn haar als een versiersel zal dragen, een keurslijf in plaats van eenen gordel van grof linnen, en eene hoop op goddelijke schoonheid in plaats van in het vagevuur te branden.

Lof zij dien God, wiens stemme ik gehoord en gehoorzaamd heb, zeggende: *Gaat uit van Babel, vliedt van de Chaldëen, verkondigt met de stemme des gejuichs, doet zulks hooren, brengt het uit tot aan het einde der aarde, zegt: de Heere heeft zijnen knecht Jacob verlost.* Jes. 48 : 20.

Als een barbier hebt gij mij zoo glad geschoren, dat ik u eenige bandeaus, welke ik voor mijne kloosterdracht gemaakt had, gezonden heb, en verzoek u ze als scheerdoeken te gebruiken. Ik vraag eveneens uw gevoelen over de geschenken, welke ik u onlangs zond, over het wijwater, de geheiligde hostie, welke u kunt gebruiken om eenige brieven te verzegelen, over het reukwerk, over de reliquie,

welke met St. Pie* in aanraking geweest is en over de non, welke gij in uw bezit hebt. Vaarwel! waarde vader, voor altijd de uwe.

* St. Pie is een heilige, die onlangs gestorven is en vol luizen zat. Van hem wordt bericht, dat hij gevestigd had totdat zijn hart in eenen steen veranderd was. Onlangs is hij heilig verklaard; heeft nu eenen grooten naam, terwijl door zijn geraamte wonderlijke mirakelen verricht zijn.

AAN

Mej. ELIZABETH MORTON.

Mijn geliefde Dochter !

Uwe lange belijdenis, alsmede de rariteiten, bestaande uit eene pop in nonnenkleed, eene hostie van drie ouwels, een zakje reukwerk, een fleschje wijwater en het geheiligde stukje lint, hetwelk naar uw zeggen de beenderen van St. Pie aangeraakt heeft zijn hier goed aangekomen.

De pop met haar sluier en flanellen ondergoed maakt zulk eene ongelukkige figuur dat mijne kinderen er niets mee te doen wilden hebben, of het moet zijn om ze te berooven van het kruis, de kralen en andere versierselen, welke aan haar lijf gehaakt waren.

Van de wierook verbrandden wij een weinig, maar volgens onze meening was het eerder een stank dan eene welriekende geur. Zekerlijk is dit niet zulke wierook als die welke onder de wet geofferd werd, want dat was *reukwerk der zuiverste welriekende specerijen*. Exod. 37: 29 en men moest het *den gouden altaar ten reukwerk zetten*. Exod. 40: 5. Dit was een type van de welriekende reuk van des Verlossers offerhande, toen Hij zichzelf door den eeuwigen Geest Gode opofferde, en eveneens was het eene afschaduwing van zijne immer van kracht zijnde tusschentreding ten onze behoefte. Maar onder de evangeliëbedeeling is den menschen geen gebod

gegeven zulke wierook als deze te offeren. Iedere dienaar of engel des evangeliums is gesteld om *geestelijke offerhanden op te offeren, die Gode aange-naam zijn door Jezus Christus* 1 Petr. 2 : 5. De reuk der kennis van Christus, door zijne dienaars openbaar gemaakt 2 Corr. 2 : 14 en *de geest der genade en der gebeden* onder wiens invloed *smeekingen voor alle de heiligen* gedaan worden Eph. 6 : 18 zijn in eene beteekenis der woorden hetgeen bedoelt wordt door *veel reukwerk*, hetwelk den engel gegeven werd, *opdat hij het met de gebeden aller heiligen zou leggen op den gouden altaar*. Openb. 8 : 3. Nederige belijdenissen, smeekingen, voorbiddingen, dankzeggingen en levendige lofzangen, opofferd in der geest en waarheid door het vuur van goddelijke liefde in het hart en vergezeld van vurige uitgangen en verlangens naar God, worden met reukwerk vergeleken : *Mijn gebed worde gesteld als reukwerk voor uw aangezicht ; de opheffing mijner handen als het avond-offer*. Ps. 141 : 2.

Maar om zulke waardelooze stof als deze te offeren onder het evangelie, hetwelk de bediening des Goestes is, waaronder de offerhanden van een gebroken hart en een verslagen geest en de aanbidding in geest en waarheid geboden zijn, dit is eene verachting van de offerhande van Christus en van het bidden van den Geest Gods in ons, zoowel als opstand tegen de geboden Gods, die het ten strengste verbieden. *En brengt niet meer vergeefschen offer ; het reukwerk is mij eenen gruwel*. Jer. 1 : 13. *Maar op dezen zal ik zien ; op den armen en verslagenen van geest en die voor mijn Woord beeft. Wie eenen os slacht slaat eenen man ; wie een lam offert breekt eenen hond den hals, wie spijsoffer offert is als die zwijnenbloed offert, wie wierook brandt ten gedenkoffer is als die eenen afgod zegent*. Jes. 66 : 2, 3.

De godsdienst van Jezus Christus bestaat in het deelachtig zijn van dat geloof, hetwelk is door de werking van Gods Geest, van eene evangelische droefheid naar God en van eene geboorte uit God. Dit maakt ons tot nieuwe schepselen in Christus. *Want in Christus Jezus heeft noch besnijdenis eenige kracht noch voorhuid maar een nieuw schepsel. En het geloof door liefde werkende.* Gal. 6: 15 en 6.

Deze godsdienst is van Christus en Christus is het wezen van deze godsdienst. Zij kwam van Christus en zal tot Christus leiden en in Hem eindigen. Hij zal dezelve erkennen en eeren wanneer elke andere zich zal vertoonen als *een kleed, dat de mot opeet.* Een godsdienst van menselijke vinding is geheel uitwendig. Dezelve bestaat in *lichamelijke oefening, die tot weinig nut is.* 1 Thim. 4: 8 in *eigenwillige godsdienst* Coll. 2: 23 in *nederigheid na zijnen wil* Coll. 2: 13 in *verscheidene wasschingen* Hebr. 9: 10 in *het onthouden van spijszen* 1 Thim. 4: 3 in *gemaakt vasten* Jes. 57: 5 in *het toonen van een schoon gelaat na den vleesche.* Gal. 6: 12 in *het buigen voor afgoden, ouwels en reliquien; in het aanbidden van engelen,* Coll. 2: 18 heiligen en zondaren. Hun vertrouwen is in *wonderen der leugen* 2 Tess. 2: 9 in *het doen van teekenen der duivelen* Openb. 16: 14 in *doodsbeenderen.* Matth. 23: 27 in *oudwijfsche fabelen* 1 Thim. 4: 7 in *het onderhouden van dagen* Gal. 4: 10. in *bedriegerijen der menschen* Eph. 4: 14 en *vleeschelijke wijsheid* 2 Cor. 1: 12 En dit alles door *philosophie en ijdele verleiding naar de overlevering der menschen, naar de eerste beginselen der wereld en niet naar Christus* Col. 2: 3.

Zulke dweepers verrichten hunne godsdienst als straf voor hunne zonden, welke dezelve tot oogendienst maakt, verricht in de boeien van een slaaf, in slaafsche vrees, naar de leeringen en geboden van men-

schen. Zulk een godsdienst is volmaakte dienstbaarheid, en er kan geen ware vreugde noch zaligheid zijn, tot ze voorbij is en de voeten van den armen slaaf losgemaakt worden uit den stok.

Het rondtasten in de graven, het buigen voor geraamtens en het vereeren van beenderen maakt dat de belijders meer gelijken op mollen en vledermuizen dan op de *vleugelen eener duif, overdekt met zilver en welker vederen zijn met uitgegravenen geluwen goud* Ps. 68 : 14.

Uwe belijdenis is zeer oprecht, eenvoudig en getrouw en zeer betamende aan een gedenkteeken van barmhartigheid, welke de eere Gods op het oog heeft en begeert dat de genade zich in haren eigenen luister moge vertoonen. Die in het vleesch zijn zullen immer zorg dragen, dat de gevallen natuur verheven wordt, maar zij die gesmaakt hebben ; dat de Heere genadig is, zullen immer erkennen, dat zij de voornaamste der zondaren zijn en dat zij door Gods genade zijn die zij zijn.

Ik loof God betreffende u, dat mijne arbeid aan u niet ijdel geweest is. God heeft u in de smeltkroes gebracht, opdat Hij u krachtdadig van alles ontdoen en reinigen mocht. Hoe meer het *fijn goud* gereinigt wordt Jes. 13 : 12, hoe helderder het blinkt ; hoe beter het vat van zijnen *droesem* ontdaan is Zeph. 1 : 12 hoe meer goddelijke waarde het zal hebben en God heeft beloofd dat degenen die *honger en dorsten verzadigd zullen worden*.

Gij zult nu ongewone goedgunstigheid en onuitsprekelijke vreugde ondervinden en als dit het geval is, smee dan den Heere, dat hij u in toekomstige beproevingen wil bewaren. Doe evenals de Psalmist ; leg eenige smeeking in den hemel op tegen een regenachtige dag ; *Daarom ook terwijl de ouderdom en grijzigheid daar is en verlaat mij niet o God*. Ps. 41 : 18.

Bij gebrek aan een weinig van deze wijsheid in tijden van heilige gemeenschap met God hebben velen wederom verlangd *eene der dagen van den Zone des menschen te zien* en hebben ze niet gezien. Luk. 17: 22. Zij hebben gewenscht dat zij beter gelet hadden op het werk Gods aan hun; dat zij de beloften welke zij toen ontvingen opgeschreven hadden en hunnen mond een weinig wijder open gedaan hadden toen God zoo goedgunstig was dezelve te vervullen. Ps. 81: 10. Dit is een wijze stap in jonge Christenen, maar helaas! hierin zijn wij evenals onze vader Abraham in zijne voorbidding voor Sodom: *Misschien zijn er vijftig rechtvaardigen,*” zegt hij en zoo bracht hij zes achtereenvolgende pleitredenen voort, welke alle met goedkeuring aangehoord en bevestigend beantwoord werden, maar Abraham verslapte in het verzoeken, eer God dit in het toestaan deed, want toen hij tot tien gekomen was Gen. 18: 32 hield hij op, ofschoon de Heere nog stond te hooren of hij nog iets meer had in te brengen. Abraham hield echter op met pleiten en de Heere hield op met schenken en daar hij niets meer te vragen had *ging de Heere weg*, want Abraham had opgehouden te spreken en de Heere eindigde *tot Abraham te spreken*. Gen. 18: 33.

Komt stoutmoedig tot den troon der genade. Een geloovige met een verbroken hart, met Christus in de armen zijns geloof en de beloften Gods in zijnen mond is even geducht wanneer hij den hemel bestormt als een leger met banieren, want het levende geloof zal het beleg nimmer opbreken, tenzij de banier der liefde nedergehaald wordt. Alle dingen zijn mogelijk dengene die gelooft.

Sta naar eene hartelijke gevoellge vereeniging onder den invloed van den geest der liefde. Die hier een vreemdeling aan is, zal zekerlijk ophouden vruch-

ten te dragen, of ze afwerpen eer ze rijp zijn. Wij kunnen geen leven ontvangen, tenzij wij met den wijnstok een zijn. Wij kunnen geen kracht uit Hem ontvangen, tenzij wij door het geloof Zijne kleederen aanraken en wanneer niet de wortel Davids ons het leven geeft, van waar zal het blad en de vrucht der godsdienst voortkomen. *De rank kan geen vrucht dragen van zichzelf, maar de Heere heeft uwe banden losgemaakt, uw steenen hart weggenomen en u het dal Achor tot eene deur der hoop gegeven.* Hosea 2 : 14. Gij kunt ingaan en uitgaan en weide vinden Joh. 10 : 9 hetwelk de grootste zegen is welke ooit in deze wereld genoten werd en de eenige gelukzaligheid, welke er ooit in gevonden zal worden.

Het spijt mij zeer te vernemen, dat uwe arme tabernakel in zulk een slechten toestand is, maar dezelve is niet erger dan de mijne geweest is. Gij zijt niet de eenige wier schoonheid vergaan is als van het kleed, dat de mot doorknaagt: anderen hebben gevoeld, dat hunne knieën struikelden *van vasten en over hunne oogleden was de doodschaduw* even goed als bij u. Indien God u onbekwaam gemaakt heeft uw brood te winnen, dan zal God een ander bekwamen om dat te doen; in zulke gevallen is *het vermogen des zondaars voor den rechtvaardigen weggelegd.* Spr. 13 : 22. Gij kent den inhoud der beloftes en gij weet eveneens waar dezelve te halen zijn. In den hemel is zoo goed eene bank als in Londen en het papier is daar even goed gangbaar als hier, tenzij het door de kunst van den werkman niet vervalscht of nagemaakt is. God kent zijne eigene beloftes, en zal Zijne eigene handelingen en daden nimmer verloochenen, noch weigeren zijne eigene banknoten te erkennen. Hetgeen ons aan deze bank in de war brengt, zijn de huichelarij van ons eigen hart en ons ongeloof. Ons is geboden met een

waarachtig hart en in volle verzekerdheid des geloofs toe te gaan en in geloove te handelen en gebrek aan deze zaken is de oorzaak, dat wij zoo weinig door onzen handel verkrijgen.

Voor het tegenwoordige moet ik afscheid van u nemen. Ik heb veel om handen, maar weinig in mijn hoofd en nog minder in mijn hart. Dat uwe omgang en gedrag zij zooals dat het evangelie van Christus betaamt en dan zult gij mijne vreugde en kroon zoowel in dit leven als in het toekomende zijn.

Genade, barmhartigheid en vrede zij met u, terwijl ik verblijf een medehelper uwer vreugde zoowel als uw biechtvader.

WILLIAM HUNTINGTON.

Aan den WelEerwaarden Heer
HUNTINGTON.

Geliefde Vader.

Nu zal ik u een voorstel doen en wel betreffende den eersten langen brief, welke u mij zond. Ik heb de zaak goed overwogen en haar tot een onderwerp des gebeds gemaakt, dat God hem evenals aan mij ook aan anderen tot een zegen wilde doen verstreken. Daar ik nu meer en meer dorst naar de eere Gods en het goede van zielen zoo geef ik vanguarder harte mijne toestemming, dat dezelve, indien u het verkiest, in uw volgende brief des geloofs openbaar gemaakt wordt. Met de pen heb ik die zaken doorgehaald, welke ik wensch dat u veranderen of wel geheel zult weglaten. Indien gij tegen dezen voorslag niets hebt in te brengen (want het hangt geheel van u af) zoo zal ik u dezelve per eerstkomende gelegenheid ter correctie overzenden. Om eerlijk te zijn, waarde heer, zou het mij spijten en leed doen, indien dezelve niet openbaar gemaakt werd, want veronderstel eens, dat het nog een middel zijn mocht om eenige arme misleide Katholicken tot eene zaligmakende kennis der waarheid te brengen; en hield ik dezelve nu achter slot, dan zou ik mijzelven (als ik dit wist) moeten verwijten dat ik er de oorzaak van was. Ik wensch er ook eenige copies van over te zenden naar eenige Engelsche dames in Frankrijk en mijne eigene zuster deelt mij mede, dat zij in gezelschap van eenen Roomsche priester geweest was, die van mij gehoord

had en er zeer naar verlangt denzelve in te zien. Ik heb een voorgevoel dat dezelve tot nut zal zijn, en u moogt er de beginletters van mijnen naam gerast onderzetten, anders kon het zijn dat degenen, aan wie ik dezelve in Frankrijk zal zenden, niet gelooven, dat hij aan mij gericht is. Maar deze zaken laat ik geheel aan u over. Nu kent u mijne gevoelens; handel er mede zooals het u goeddunkt.

ELIZABETH MORTON.

Aan Mejuffrouw ELIZABETH MORTON.

Geliefde Juffrouw!

Uw voorstel omtrent mijn eerste langen brief ontvangen, hetwelk gij in uw gemoed overwogen hebt en dat gij uwe toestemming en goedkeuring gegeven hebt om ze in mijn eerstvolgende Brief des Geloofs openbaar te maken; alsmede dat ik er de beginletters van uwen naam onder mag plaatsen, enz.

Wat mij betreft dan verlang ik er niet naar dezelve openbaar te maken, ofschoon het door velen verlangd wordt, daar ik volgens mijne gedachte vele brieven onder mij heb die kostbaarder zijn. Evenwel daar gij uw voorstel gezonden hebt, zoo zend ik u nu mijne voorwaarden.

Op de volgende voorwaarden zal ik aan uw verzoek voldoen, namelijk dat ik of gij, zooals u dit verkiest, elke familiezaak, die niets met het dispuut te maken heeft, zullen weglaten en ik zal datgene verbeteren, uitbreiden, weglaten of veranderen, wat ik denk noodig te zijn, daar dezelve in overijling geschreven werden: Ik zal echter zorg-dragen het wezen derzelve te bewaren en dan zoowel uwe als mijne brieven publiek maken. In plaats van de *beginletters* van uwen naam er onder te plaatsen zal ik zoowel uwen als mijnen naam voluit schrijven, opdat de menschen mogen weten, wie wij zijn en waar wij wonen. Op deze voorwaarden en op geene andere zal ik den eersten brief publiek maken. Gij kunt niet tegenspreken dat uwen naam voluit in

het geslachtsregister van het *verborgen Babylon* staat. Indien dit zoo is, dan kan het u tot geene oneer verstrekken om vermeld te worden, onder de *vaderen van den berg Zion*; te meer daar wij reden hebben te gelooven, dat uwen naam *geschreven is in het boek des levens des lams* of onder degenen die *geschreven zijn ten leven te Jeruzalem*.

Wij hebben geene redenen beschaamd te zijn, dat onze naam voor de zaak der waarheid en het werk Gods geplaatst wordt, als wij overwegen, dat onze gezegende Zaligmaker de Zoon des Menschen werd en *zonde voor ons gemaakt* is toen Hij onze zaak op zich nam ofschoon Hij zelve zonder zonden was. De psalmist, een *gekroond hoofd* schaamde zich niet te zeggen: *Komt, hoort toe, o alle gy die God vreest*, ja zelfs om het der wereld bekend te maken wat God aan *zijne ziel* gedaan heeft en onze plicht is het dit ook te doen. *Alle uwe werken Heere zullen u loven en uwe gunstgenooten zullen u zegenen. Zij zullen de heerlijkheid uws koninkrijk vermelden en uwe mogendheid zullen zij uitspreken. Om der menschen kinderen bekend te maken zijne mogendheden en de eere der heerlijkheid zijns koninkrijks* Ps. 145: 10, 11, 12. Hier zijt gij geene vreemdeling aan, de kracht van des Heeren hand en het *gerommel zijns ingewands* heeft zich niet tegen u ingehouden.

Hij heeft die zaligheid aan u geopenbaard. die *niet in eenen hoek geschiedt*, waarom gij ook geene reden hebt om u over hare bekendmaking te schamen, te meer daar Hij ons bevolen heeft *hetgeen in de binnenkamers gesproken is op de daken te prediken*. Nu kent gij mijne gevoelens; handel in deze zaak zooals het u goeddunkt.

In waarheid kan ik zeggen, dat mijne ziel zich in uwe zaligheid verheugt. Ik schrijf nu met veel genoegen aan u. Gij komt nu in denzelfden weg,

waarin al mijne lust is. Gij legt aan dezelfde medelijdende boezem, stelt uw vertrouwen in hetzelfde voorwerp, roept denzelfden naam aan, gaat toe in denzelfden verschen en levendigen weg en ziet uit naar dezelfde mildadige hand.

Ik weet nu waar ik u moet vinden en hoop u dagelijks aan dien troon te ontmoeten, waar alle voorkomende smeekingen worden heengezonden, waar goddelijk gehoor gegeven wordt, waar elke zielsdroefheid aanschouwd wordt, waar alle smarten verlicht worden, waar de zaak van den rechtvaardige zekerlijk verhoord wordt; en vanwaar elk zaligmakend onderwijs, bestuur, elke terechtwijzing en vertroosting komt. Christus is het eenige voorwerp in wien goedertierenheid en waarheid elkander ontmoeten en in wien een verzoend God en wij elkander ontmoeten. *De Heere zende u immer uwe hulp uit het Heiligdom en ondersteune u uit Zion. Hij gedenke alle uwe spijsoffer, Hij geve u na uw harte en vervulle al uwen raad.*

Laat Gods eer en zijne zaak u na aan het hart liggen en een deel hebben in al uwe smeekingen; stel een teedere conscientie op hoogen prijs; sta verre van alle zonde: verbreek de banden der kinderlijke vreeze niet; laat Gods geheele Woord de regel van uw geloof en praktijk zijn en toets uwe ondervinding, uwe doeleindes, ja ieder gevoel, iedere neiging, iedere beproeving, iedere verandering, ieder kruis en ieder geestelijk gevoelen hier aan. *Houdt zoo uw pad zuiver door het te houden naar Gods woord. Staat dan in de vrijheid en wordt niet wederom met het iok der dienstbaarheid bevangen. Vertrouwt den Heere met uw gansche hart en steunt op uw verstand niet."*

Daar ik een gedeelte uwer smarten gedragen heb, zoo heb ik nu ook deel in uwe vreugde. Van harte dank ik God voor Zijne meer dan overvloedige ge-

nade u bewezen en hoop, dat Hij u standvastig in het geloof zal houden, opdat gij niet langer een kind moogt zijn dat *omgevoerd wordt met alle wind der leere, door de bedriegerij der menschen, door arglistigheid om listiglijk tot dwaling te brengen*. En daar gij nu *vrijmoedigheid en toegang tot God* met heilige gemeenschap gekregen hebt, *ijvert dan na de beste gaven*; geeft acht op uwe gebeds verhooringen, verkrijg beloftes en schrijf dezelve op, en dan zullen dezelve u in tijden van benauwdheid tot ondersteuning verstrekken, wanneer gij evenals de Psalmist op hen zult pleiten: *Gedenkt des woordts tot uwen knecht gesproken op het welk gij mij hebt doen hopen*. Sta boven alles naar eene hartelijke en gevoelige vereeniging met den Heere, leer om voor uzelfen te handelen en niet geheel op het vuur van een ander te leven. De eeuwige band der vereeniging is *de liefde*, dewelke *de band der volmaaktheid* genaamd wordt en waar deze vereeniging nauw is, daar zal de gemeenschap zoet zijn. Onder de genieting hiervan zult gij in staat zijn uwe klachten aan uwen medegevoelende Heere te ontboezemen, en door uwe ziel voor Hem uit te gieten, evenals uwe zuster Hanna, zult gij met een verheugd aangezicht van uwe knieën opstaan. Werp alle uwe zorgen en bekommernissen daar neder, zooals u bevolen is, en *Hij zal u onderhouden*, zooals Hij beloofd heeft. Maak hem gedurig uwe nooden bekend en dan zal Hij zijn gemoed en wil aan u openbaren. Overpeins zijn Woord en zijne werken en dan zal Hij u *de gedachten zijns harten* bekendmaken, welke *van geslachte tot geslachte bestaan*. God heeft beloofd in *Zijne liefde te zwijgen*. Zeph. 3: 17 en ik hoop, dat hij u bekwaam zal maken in de uwe te rusten. *Indien twee te zamen leggen zoo hebben zij warmte* Pred. 4: 11. Wij hebben

1) Eng. te rusten.

de belofte van gemeenschap met den Vader en met zijnen Zoon Jezus Christus; tracht dezelve te behouden; wees als Enoch; wandel met den Zaligmaker en dan zult gij veilig wandelen, want indien zij vallen, de een richt zijnen metgezel op, maar wee dengenen, die gevallen is, want daar is geen tweede om hem op te helpen. En indien iemand den eenen mocht overweldigen, zoo zullen de twee tegen hem bestaan en een drievoudig snoer wordt niet gebroken. Pred. 4: 10, 12.

Driemaal gezegend zij uwe ziel, indien zij aldus in vereeniging en gemeenschap met den Vader en Zijnen Zoon Jezus Christus opgenomen is, want gij zult de dauw des hemels in uw hart en het licht Gods op uw hoofd gevoelen. Dan zal uw gemoed rein, geestelijk en hemelsch zijn: uwe genegendheden zullen onder den invloed komen van de liefde Gods, de hemel zal in het gezicht zijn en dagelijks zullen er vele voorsmaken van genoten worden. Gij zult bij uw geloof deugd voegen en eene ziel bezitten, die met Goddelijke keuschheid gezegend is en welke rein gehouden wordt van den droesem van geestelijke boosheid, en van al de drogredenen, toovenarij, dronkenschap, hoererij en al de geheime helsche onkeuschheid van iedere mijstieke kopelaarster, *Wie zal eene deugdelyke huisvrouw vinden? want hare waardij is verre boven de robijnen. Sterkte en heerlijkheid zijn hare kleeding en zij lacht over den naderenden dag. Vele dochteren hebben deugdelyk gehandeld, maar zij gaat die allen te boven. De bevalligheid is bedrog en de schoonheid ijdelheid, maar eene vrouw, die den Heere vreest, die zal geprezen worden. Geeft haar van de vrucht harer handen en laat hare werken haar prijzen in de poorten* Spr. 31. Amen, ja amen zegt uw liefhebbende vriend en vader in de banden des evangeliums.

WILLIAM HUNTINGTON.

Aan den Heer HUNTINGTON.

Mijn geliefde vader in Christus !

Sedert het Gode behaagd heeft mij van het gruwelijk kwaad der zonde, de verschrikkingen Zijner wet en de schrik eener schuldige conscientie te overtuigen, waar ik maanden lang onder gezwoegd heb zoo maak ik u de wezentlijke en vreugdevolle verandering, welke ik nog ondervind en aan mijne ziel geniet, met geen kleine vertroosting bekend, waarvan ik u de eerstvolgende gelegenheid eene nauwkeuriger beschrijving zal geven.

Uit een diep gevoel van mijn verloren toestand als een verloren zondares ben ik aan de voet van het kruis des Zaligmakers gebracht, om door de verdiensten van Zijn verzoenend bloed zoowel vergiffenis als vrede te ontvangen en heb bevonden, dat Hij een God is, die de gebeden hoort en beantwoordt. Welke liefelijke uitnoodigingen lees ik in Zijn Woord voor de *goddelooste* der zondaren om tot Hem te naderen.

En daar ik mijzelven als eene zoodanige heb leeren kennen en aan den anderen kant mijne behoefte aan eenen Zaligmaker gevoeld heb *is tot mij het woord dezer zaligheid gezonden*; Hij heeft mij vergevende en levendmakende genade geschonken, waarom ik aanhoudend wil pleiten op Zijne belofte, vurig bidden om vermeerdering des geloofs, Hem smeeiken om het ongeloof weg te nemen en iedere vreeze en twijfeling te verdrijven, hetwelk ik geloof dat Hij ter zijner eigenen tijd door zijner

geliefden Zoon Christus Jezus zal doen. Ofschoon ik om dit alles dikwijls gezucht heb zonder woorden te gebruiken, zoo kende Hij nochtans mijnen toestand, waar ik in verkeerde, zeer wel, had ontferming met mij en deelde in mijne benauwdheid; dit alles, mijnheer en nog veel meer, dat ik niet in woorden kan brengen, gevoel ik nu:

Die schrik, moedeloosheid en schuld welke ik gevoelde, is nu weg genomen, in de plaats waarvan vreugde en vrede in mijn hart opspringen. Ik gevoel dat mijne zonden vergeven en uitgewist zijn door de toepassing van Zijn verzoenend bloed. Ik weet dat Hij verhoogd is om juist zulk eene zondares als ik ben te bekeeren, en daar ik eene diepgevoelde droefheid over de zonde en de dwaze belofte, die ik gedaan heb, ondervonden heb, zoo is mijn nederig vertrouwen, dat mij nu een goddelijke droefheid, *welke eene onberouwelijke bekeering tot zaligheid werkt*, geschonken is.

Geloofd zij God, dat ik weet, dat barmhartigheid zijne lievelingseigenschap is om dezelve aan diegenen te bewijzen, welke hunne behoefte aan barmhartigheid gevoelen. Heb ik dan geen recht hem als mijn Zaligmaker toe te eigenen? Zekerlijk heb ik dit, want *dezelve Geest getuigt met mijnen geest dat ik zijn kind ben*. Ik ondervind dat ik tot den troon der genade kan toegaan met nederige stoutmoedigheid: een sterk vertrouwen en eene volle overtuiging dat God mijn Verbondsvader is. Mij dunkt dat ik eenen zoeten toegang tot Hem heb, want onlangs heb ik klaarblijkelijke gebedsverhooringen gehad en ondervond eene vurigheid in het verzoeken van die zaken, welke Hij mij sinds geschonken heeft. Hoe aangenaam is het gebed der ziele als God den Geest der genade en der gebede geeft! Alle smarten worden hier verlicht, zooals u opmerkte. Wanneer het

hart overstelpt wordt door benauwdheid en droefenis, dan is hier de boezem van een genadig Zaligmaker om dezelve in uit te storten, dewelke, daar Hij *een man van smarten was en verzocht in krankheid*, daar Hij evenals wij beproefd en verzocht geweest is, onze zwakheden kent en weet wat maaksel wij zijn en, met ons medelijden kan hebben, wanneer het vertrouwen in het schepsel ijdel zal blijken.

Als wij in tijden van benauwdheid bekwaam gemaakt worden onze klachten voor Hem uit te storten, hoe verlicht dit het verontruste gemoed! En hiertoe worden wij aangemoedigd, want Hij heeft gezegd, dat Hij *hierom verzocht zal worden*. Hij beveelt ons door vurige gebeden aanhoudend met Hem te worstelen, en schept er behagen in het gebed te verhooren, want *tot den huize Israëls heeft Hij niet gezegd: Zoek mij te vergeefs*" Dewijl wij dan weten, dat Hij getrouw is aan Zijne beloften, mocht God onze harten dan neigen Zijn aangezicht dagelijks te zoeken en telkens om eene versche toediening Zijner genade te smeeken. Dat wij meer en meer de ware geestelijke armoede mochten gevoelen, want Hij heeft verklaard, dat Hij *de rijke ledig zal wegzenden*.

Hij wordt gezegd *te wonen bij dien, die eenes verbrijzelden en nederigen geestes is*, om die levendig te maken en niet om die te dooden. Dit is eene zoete vertroosting voor eenen zondaar met een verbroken hart en is dikwijls met groote kracht en vertroosting tot mij gekomen. O gelukzalige staat! een kennis te hebben van onze zaligheid *door de vergeving onzer zonden*; om eene vaste overtuiging te bezitten van ons aandeel in het bloed en de gerechtigheid van Jezus Christus; om eene goede hope door genade te hebben en te weten, dat ik vrij ben van

de dienstbaarheid en het vonnis der wet door Zijne volmaakte gehoorzaamheid aan dezelve; ook kan zij degenen, die Christus Jezus zijn in geen enkel punt meer veroordeelen. Gezegend is die ziel, welke God gewillig gemaakt heeft in den dag zijner heilkracht om alleen door vrije genade gezaligd te worden.

Wat mij betreft zoo vind ik tegenwoordig in de leer der verkiezing eene onuitsprekelijke vertroosting. Als eene ziel wedergeboren is door den Geest uit de hoogte, naar den inwendigen mensch dagelijks vernieuwd wordt, als Gods eeuwigdurende liefde door den Heiligen Geest in zijn hart uitgestort wordt, en Christus, de hope der heerlijkheid eene gestalte in dezelve krijgt, als men door het getuigenis eener gereinigde conscientie zeggen kan: De Heere heeft *mij* uitgevoren, en terzelfder tijd deze dierbare woorden ondervindt: *Zoon, hebt goeden moed, uwe zonden zijn u vergeven*" en ook hetgeen staat in Rom. 8; 1. *Zoo is er dan geene verdoemenis voor degenen die in Christus Jezus zijn*, dan is dit geheele kapittel alsmede Johannes 17, in het kort, de geheele Bijbel vol vertroosting voor degenen, die *hunne roeping en verkiezing vast kunnen maken*.

Ik zeg als dit het geval is dan zijn verkiezende liefde en eene toegerekende gerechtigheid inderdaad pilaren voor de ziel, want dezulken zijn hemelsch gezind en hunne harten zijn *vast betrouwend op den Heere*.

Dikwijls heb ik gedacht, dat de verlossing van Noachs gezin eene onderscheidende tentoonspreiding van Gods souvereine en onderscheidene genade was, Wat moeten zij niet gevoeld hebben toen zij eene veilige schuilplaats in de ark vonden terwijl de overigen door Gods oordeelen weggevaagd werden! O hoog begunstigde en Gelukkige Noach! gij

vondt genade in de oogen des Heeren uw geheele huis werd veilig bewaard, terwijl al de anderen aan eenen dubbelen vloed blootgesteld werden! En zoo is het nu ook met eene ziel die uit God geboren is: zij gevoelt zichzelven volmaakt veilig in de kloze der steenrots voor den geheelen storm van Gods toorn. Het gezin van Noach was niet bevreesd in den vloed te zullen omkomen, want God was getrouw aan zijne belofte; Hij sloot hen binnen en hield hen binnen en zoo is het nu ook. Ik zal nimmer gelooven, dat eene ziel, welke Christus door Zijn bloed gekocht en door Zijne genade vernieuwd heeft, volkomen kan afvallen. Het is *onmogelijk*, daar Gods Woord uitdrukkelijk het tegendeel verklaart, want Hij heeft lief tot den einde. *God heeft ons uitverkoren in Christus voor de grondlegging der wereld opdat wij zouden heilig en onberispelijk zijn voor Hem in de liefde*, en dezulken zal Hij in het einde verheerlijken, want al degenen, die met Hem zijn, zijn geroepen, uitverkoren en geloovig.

Zij welke deze zaken tegenstaan, als ik eens deed, kenden nimmer de vertroosting van deze leer; was dit het geval, dan zouden zij er nimmer tegen opkomen. Ik loof God voor eeuwig, dat Hij mij van dat werk verlost heeft en zoaals ik nederig betrouw mij nu in de waarheid, zooals die in Jezus is, bevestigd heeft.

De Schrift verklaart, dat het geloof eene gave Gods is en dat het zonder datzelve onmogelijk is Gode te behagen, want *al wat uit den geloove niet is, dat is zonde*. Indien dit zoo is, dan zijn goede werken vruchten des geloofs, en hoeveel aangenaamer is het uit de beginselen van geloof en liefde dan door slaafsche vreeze te werken! Ons vermaak is in het doen van den wille Gods, opdat *wij de leere Gods onzes zaligmakers in alles mogen versieren*.

De verlangen onzes harten gaan naar Hem uit, als het hoogste voorwerp onzer genegenheden: de ziel sterft aan al het zin en zienlijke; alle geschapen goed verwelkt, al het groene gras en onze eenige smart spruit voort uit eene vreeze van Hem te zullen beleedigen.

Als de geliefde Verlosser aldus *alles in allen* is, wat is er dan eene hartelijke gevoelige vereeniging tusschen Christus en de ziel en welk eene zoete gemeenschap met Hem aan den troon der genade. Onlangs heb ik ondervonden, dat Hij de liefelijkste Metgezel is, waar ik ooit in mijn leven mede omging, zoodat ik dagelijks van elk ander voorwerp gespeend wordt. In waarheid is die ziel gelukkig, welke zijne hand op zijne conscientie kan leggen en zeggen: Jezus is mij dierbaar! Ik weet dat Hij als **God-Mensch** algenoegzaam is, om mij zalig te maken en Hij heeft beloofd, dat Hij niemand, die tot Hem komt zal uitwerpen en gelooft zij Zijnen naam, dat Hij mij gewillig gemaakt heeft in den dag Zijner heirkraft om Hem te omhelzen. Dat ik Hem maar meer kon liefhebben! Dat ik Hem maar nauwer aan kon kleven, afhankelijker van Hem leven en Hem meer in mijn leven en omgang verheerlijken.

Ik beken, mijnheer, dat ik door mijn Roomsche worden verschrikkelijk gevallen ben, tot groote oneer van het evangelie, maar ofschoon ik voor dien tijd het evangelie gehoord had, zoo had ik het echter nimmer klaar verstaan en ook had ik er nimmer de kracht van gevoeld, totdat God mij onder uwe bediening raakte en mij op de meest zonderlinge wijze in mijn dwaze loopbaan om naar Frankrijk terug te keeren, hetwelk binnenkort plaats gehad zou hebben, staande hield.

Ik denk ook te mogen vaststellen, dat de meeste

uwer brieven voor mij van een goddelijke kracht vergezeld geweest zijn, waarom u de volste vrijheid hebt dezelve publiek te maken. Ook de mijne moogt gij uitgeven, indien gij denkt dat het in de oogen des Heeren recht is. De Heere geve, dat zij den een of anderen zondaar tot nut mogen verstrekken. Ernstig bid ik dat de een of andere misleide Roomsche die het gebruik des Bijbels mist, er onder ter nedergeveld moge worden, als met mij het geval geweest is.

Inderdaad heeft de Heere mij langs een met doornen omtuimd pad geleid, maar *op eenen rechten weg* heeft Hij mij gevoerd en verzekerd ben ik dat ik binnenkort *tot eene stad ter wooning* zal gaan. Dat *de Heere mij het geloof vermeerdere*.

Helaas! in welk een akelig licht zie ik nu den staat der Roomsche kerk! Hoe velen loopen daar in onwetendheid en Egyptischē duisternis blindelings ter helle! geheel beroofd van Gods Woord, terwijl Hij ons ten strengste geboden heeft *de Schriften te onderzoeken* en ons gezegd heeft, dat *geene Schrift van eigener uitlegging is*. Eenige priesters ontkennen, dat zij het volk den Bijbel onthouden; ik ben echter eene levende getuige dezer waarheid, daar ik mijn uiterste best gedaan heb de mijne te behouden. Zeker ben ik er van dat dit boek in den dag, wanneer de verborgenheden aller harten aan het licht gebracht zullen worden, als een snel getuige tegen hen zijn zal. Maar hoe kan het ook anders als God *hunne harten verhard heeft*, evenals Hij dit Pharao's harte deed? want zij weigeren door Zijn Woord onderricht te worden en zijn vervreemd van de kracht des Geestes. Inderdaad een vreeselijke toestand!

Als ik dit alles overweeg, alsmede datgene wat God voor mij gedaan heeft; mag ik dan niet met

David zeggen; *Wie ben ik Heere, Heere, dat gij mij tot hiertoe gebracht hebt?*" terwijl duizenden overgegeven worden om onder den vloek, welke tegen deze moeder der hoererijen uitgesproken is, om te komen. Beschouw ik honderden, die ik ken, welke nuttige leden der maatschappij zijn zouden, en nu binnen de muren van een klooster levend begraven zijn, terwijl zij *dronken zijn door de wijn harer hoererij*, en overweeg ik dan aan den anderen kant hoe wonderlijk God mij uit dien put des verderfs verlost heeft, dan smelt onder dit schrijven zelfs mijne ziel binnen in mij, onder een diep gevoel van mijn eigen onwaardigheid en de onderscheidende barmhartigheid Gods aan zulk een goddeloos zondaar als ik.

Helaas, mijnheer, ééne stap verder zou mij dieper dan het graf hebben doen verzinken! Hoe kan ik dit bewijs van verlossende liefde voldoende op prijs stellen! want Hij heeft mijne ziel zelfs uit de kaken der hel verlost en dezelve voor den hemel en de heerlijkheid vrijgekocht. *Looft den Heere mijne ziele en al wat binnen in mij is Zijnen heiligen naam!* en moge ik nimmer dien God vergeten, welke zulke wonderen voor mij gedaan heeft.

Uwe arbeid is op de meest klaarblijkelijke wijze aan mij en als ik geloof aan honderden nevens mij gezegend geworden. God heeft zijne goedkeuring aan uwe bediening gehecht en gaat nog voort dezelve te erkennen in spijt van elken tegenstand. Zoover ik zien kan wordt gij hoe meer gij tegengestaan wordt, des te meer gezegend. Ook geloef ik, dat zijn oor open is voor de gebeden van honderden, die Hem aanbidden, dat Hij zulk een getrouwen arbeider in Zijnen wijngaart uitgezonden heeft. Altijd hebt gij een aandeel in mijne zwakke smeekingen, en hoop dat God nimmer zal toelaten, dat gij mij

vergeet. Ik dacht niet u zulk een langen brief te zullen zenden, maar daar ik tegenwoordig in eene zoete gemoedsgesteldheid en van harte gelukkig ben, zoo laat ik zooals gij ziet mijne pen maar voortglijden. Ik zal nu besluiten, terwijl ik biddende blijf om een wasschen in de genade, kennis en verstand en om eene grootere liefde tot Jezus Christus, terwijl ik ik de liefde des evangeliums verblijf

Uw liefhebbende
ELIZABETH MORTON.

AAN
Mej. ELIZABETH MORTON.

Mijne zeer geliefde dochter !

Zoo juist ben ik te Winchester Row aangekomen en was verheugd er een brief van u te vinden. Uit den inhoud er van zie ik, dat gij nog steeds op *den berg* zijt, en uwe tegenwoordige vooruitzichten schijnen klaar en verlevendigend ; moge God u daar houden. *Op den berg des Heeren zal 't voorzien worden.* Gen. 22 : 14.

Uw vurig verlangen om uwe gemeenschap met den Heere te bewaren en uwe belijdenis eere aan te doen, doet mij veel genoegen ; indien het eerste beoefend wordt, dan behoeft men voor het laatste geene vrees te koesteren.

Mejuffrouw Bull, die het kleine vlugschrift getiteld „Zions versieringen en offerhandes” schreef, is niet meer. Van alles dat *onder de zon* is heeft zij een hartelijk en volkomen afscheid genomen. *Weinig en kwaad zijn de dagen der jaren haars levens geweest.* Ik zal u een weinig van hare geschiedenis mededeelen, zooals ik dezelve uit haren eigenen mond vernomen heb.

Ongeveer tien jaar geleden werd zij tot jaloersheid verwekt door de onwelvoegelijke gemeenzaamheid van haren echtgenoot met een jonge vrouw, die des avonds bij haar kwam eten. Hij ging met haar van huis en bleef den geheelen nacht uit, hetwelk

zij eene voldoende bevestiging van haar jaloersche verdenking oordeelde.

Terwijl zij onder het woeden van dat wreede vuur verkeerde, ging zij naar Hijde Park, met een voornemen zichzelven in de Serpentine rivier te verdrinken; op datzelfde oogenblik echter werd zij opgekeerd, staande gehouden en teruggezonden door de toepassing van dien tekst: *Doet uzelfven geen kwaad* Hand. 16: 28. Zij ging naar huis en bleef eenigen tijd droefgeestig en zwaarmoedig. Toen dit opgemerkt werd, werd zij door eenen heer en zijne vrouw uitgenoodigd om voor verandering van lucht te Hammersmith te komen.

Terwijl zij daar was kreeg ik eenig last met de oproermakers te Thames Ditton en was genoodzaakt naar Londen te gaan. Ik kreeg echter eene uitnoodiging onderweg te Hammersmith te prediken, waar de heer, ten wiens huize mejuffrouw Bull was, mij verzocht des avonds te komen eeten en ten zijnen huize te logeeren. De avond werd doorgebracht in het vertellen aan dien heer en zijne vrouw wat God aan mij gedaan had, onder welk gesprek mejuffrouw Bull getroffen en krachtdadig overtuigd werd, dat alles onder de zon slechts ijdelheid was. Door de gelukzaligheid die zij in mij zag werd zij overtuigd, dat er een God was die gekend en genoten kon worden. Dit werkte krachtig op haren geest; tot zij naar bed ging; zij won den raad des geneesheers in, die erkende, dat hare benauwdheid in haar gemoed zat.

In den loop des tijds verminderden hare angsten en herstelde zij; zij hoorde mij toen van dezen tekst prediken: *De Heere is mijn Herder; mij zal niets ontbreken*, onder welke predikatie zij door God tot het licht gebracht werd. Op haren terugweg naar huis, toen zij op den drempel van hare huisdeur stond,

bracht Hij deze tekst met kracht op haargemoed: *Opdat uw vertrouwen op den Heere zij, maak ik u die heden bekend, gij ook maakt ze bekend.* Spr. 22: 19. Hier vond zij eenen beteren man, die hare genegenheden nimmer versmaadde noch er behagen in schepte haar tot jaloerschheid te verwekken. Haar echtgenoot en zijne ouders waren allen belijders geweest en hadden haar onder de middelen der genade gebracht, maar toen God haar genade gaf, veranderden de zaken; hare beproevingen werden groot en daar zij eene wees was was er niemand die het voor haar opnam.

Daar zij erfgenaam was kreeg haar echtgenoot bij den dood haars vaders alles. Het contante geld maakte hij spoedig op en na hare bekeering tot God verkocht hij zich in des lands dienst, terwijl hij al zijn huisraad aan eenen uitdrager verkocht. Deze kwam in de woning; hij nam alles, tot haar bed toe en liet haar alleen hare kleederen houden; zij werd op straat gezet, totdat een buurman haar in huis nam.

De echtgenoot handelde als de goede man in de Spreuken: *nam den buidel gelds in zijne hand en kwam ten bestemden dage naar zijn huis*, dat was toen de laatste penning verteerd was. Spr. 7: 20. Toen drong hij er op aan, dat zij ook voor den dienst zou teekenen, ofschoon zij een kind in leven hadden, waartoe hij haar door zijne onvermoeide pogingen overhaalde. Hij beval haar twaalfhonderd gulden in mijne handen te storten, hetwelk ik aan mijnen zaakwaarnemer gaf, terwijl hij het weder zou kunnen opvragen als hij het noodig had. In den tijd van ongeveer acht of negen maanden vroeg hij het op en verbraste het geheel. Aldus ging eene onbezwaarde bezitting, welke voldoende geweest zou zijn hen netjes te onderhouden, voor een appel en een

ei weg. Daarna vloekte haar echtgenoot God in zijn aangezicht, verbrandde twee der Bijbels, welke aan zijne vrouw toebehoorden, kwam in schulden en verpandde hare kleederen. Hij liet haar zwanger zitten en ging naar het huis van zijnen vader en moeder, die te Eisson Green van hunne middelen leefden. Een geneesheer, welke een bloedverwant van haar was, nam haar in huis en gaf haar kost en inwoning. Hij deelde haar echter mede, dat zij daar niet kon blijven, waarom zij eene plaats kreeg ten huize van mejuffrouw Howe, in Charles Street, Middlesex Hospital, waar zij bevallen moest.

Eenige dagen voor zij stierf, kwam haar echtgenoot dronken tot het huis waar hij de vrouw uitschold, dat zij zijne vrouw herbergde en anderen, dat zij haar ondersteund hadden. Den volgenden dag bracht de arme vrouw mejuffrouw Bull in eene koets naar hare schoonvader en schoonmoeder, opdat zij de zorg over hunne dochter op zich zouden nemen. Zij wenden voor dat zij te arm waren en zeiden, dat zij daar niet kon noch zou blijven, waarom zij verplicht was naar mejuffrouw Howe terug te keeren.

Hierna zond de Heer B.... mij door zijnen zoon twee brieven, welke ik hierbij insluit, opdat gij de helsche dieptes van huichelarij, waartoe een afvallige onder den invloed des duivels toe in staat is, moogt zien.

Maandagavond, den zeventiende dezer, was zij in Providence Chapel; zij kwam in de studeerkamer en vroeg mij hoe het mij ging. Zij scheen bijzonder opgewekt, waar ik mij over verbaasde, daar zij zoo verbazend zwaar was, dat zij zichzelven tot eenen last geweest moet zijn.

Op den achttienden dezes, om negen uur in den

morgen, kwam zij in arbeid en kreeg des namiddags eene dochter en zeide: „Indien dit arbeid is, dan is het niets bij hetgeen ik leed toen ik mijn eerste kind voortbracht.” Omtrent vier en een half uur later was zij opnieuw in barensnood en bracht eenen zoon ter wereld. Daar mejuffrouw Howe bemerkte, dat zij ging sterven, zeide zij dit, waarop zij antwoordde: „Ik ga sterven.” Zij verlangde te spreken, maar de dokter, die elke poging in het werk stelde zijne bloedverwante te redden, trachtte haar dit te beletten. Tot den dokter zeide zij: „dat de beste der zegeningen uw deel zij voor uwe goedheid jegens mij.” „God zij met u allen!” Eerlang zal ik in het Paradijs zijn. Breng mijne liefdegroete aan den Heer Huntington over en zeg hem, dat ik naar het Paradijs gegaan ben, waar hij niet langen tijd na mij ook heen zal gaan.” Toen draaide zij zich om en zeide: „Mijn God! Mijn God! Mijn God!” waarop zij met eenen glimlach den geest gaf. *Let op den vromen en ziet na den oprechten, want het einde van dien man zal vrede zijn.*

Haar echtgenoot bezocht het lijk, terwijl hij dronken was; den eersten dag eischte hij hare kleederen; hij beval echter nimmer hare begrafenis en ook zorgde hij niet voor de kinderen. De vrouw, ter wier huize ze stierf, liet haar begraven en bracht de kleinen naar het werkhuis Mary-le-Bone voor welke gastvrije daad zij sinds met eene vervolging bedreigd is. Zoo werd de Schrift in waarheid bevestigd: *door vele verdrukkingen ging zij in het koninkrijk Gods in.* Maar de hand des Heeren werd bekend gemaakt aan zijnen knecht en zoo zal Hij zijne vijanden gram worden. Het is zekerlijk eene onuitsprekelijke zegen om bekwaamd te worden in de kaken des doods te zegevieren. God geve dat uw einde

het hare evangelijk zijn moge; dat wanneer uw vleesch en uw hart bezwijken, God de rotssteen uws harten en uw deel in eeuwigheid moge zijn.

Geliefde dochter, dit is zekerlijk de wensch van

Uwen liefhebbenden vader in Christus Jezus.

WILLIAM HUNTINGTON.

Afschrift van de twee brieven, waarop in den voorgaanden brief gezinspeeld werd.

Aan den Heer HUNTINGTON.

Waarde Heer !

Verschoon mij dat ik u aldus lastig val, maar ik kan het niet nalaten, daar het gewicht der smart mij terneder drukt en ik hetzelfde moet lucht geven. O, mijnheer Huntington, de gemoedstoestand waar ik deze weinige verlopen dagen in verkeerd heb kan naar ik geloof slechts door de verdoemden gekend worden en had de weerhoudende hand van een barmhartig God mij niet bewaard, dan was ik op dit oogenblik in de hel geweest, eene plaats, die ik ten volle verdiend heb door mijne zonden. Zonder verschrikking kan ik niet op mijn afgelegd leven terug zien. Ik ben te goddeloos geweest om ooit barmhartigheid te verwachten van een beleedigde en gehoonde Zaligmaker. Mijne gebeden om genade schenken mij geene vertroosting. Mijne slechtheden vlieden mij in het aangezicht en zeggen mij, dat ik te slecht ben om gunst van dien God, welke ik mijn geheele leven door veracht heb, te verwachten. Zijt mij genadig, o God en werp mij niet geheel weg.

Indien u de herhaalde beleedigen, welke ik u aangedaan heb, vergeven kunt, duldt mij dan voor een paar minuten om op u te wachten en u vergiffenis te vragen. Het zal eenige verlichting voor

mij zijn uwe vergiffenis te hebben. Ongelukkige, die ik ben, hoe kan ik dezelve verwachten! Terwijl gij bezig geweest zijt mij met gunsten te overladen heb ik dit slechts door smaadheid, valsche beschuldigingen en allerlei soort van groffe ondankbaarheid, die helsche boosheid uit kon vinden, vergolden. God zal het mij nimmer vergeven.

Indien u zulk eene goddelooze ellendeling niet bij u wilt dulden, dan verzoek, dan smee ik u mij hedenavond (in de kapel in uwe gebeden te willen gedenken. Doe het toch! ik smee er om! ik heb het zoo noodig! vergeef mij toch!

CHARLES BULL.

Aan den Heer HUNTINGTON.

Waarde Vriend!

Zoo moet ik u noemen, want dit zijt gij voor mij geweest; de herinnering aan uwe vele vriendelikheden met mijne lage ondankbare vergeldingen, smart mij. Ik smee u mij het te willen vergeven. Mijn kind zond ik eenige dagen geleden met eenen brief naar uw huis, waarop ik in spanning een antwoord gewacht heb. Soms denks ik, dat u van huis waart en dezelve niet ontvangen hebt, of ook dat u geenen tijd gehad hebt. Ik vrees echter meest dat gij denkt, dat ik zulk een hopeloos en goddeloos zondaar ben, dat het dwaasheid zou zijn en tijd verspellen om notitie van mij te nemen. Ik ben, waarde Heer (ik voel zelf dat ik het ben) zulk een hopeloos, goddeloos en verhard zondaar als de Satan immer in zijne strikken gehad heeft. Als ik op mijn afgelegd leven terug zie, dan is mijn schuld van zulk eenen snooden aard, dat het onmogelijk is dat

een barmhartig God, welke ik mijn geheele leven zoo hooglijk vertoornd heb, mij ooit genade zal bewijzen of mijne vergiffenis verzegelen. Ik heb Hem beschimpt, veronachtzaamd noch ooit een sprankje hartelijke liefde jegens Hem gevoeld. In plaats dat ik zulk een barmhartig, zulk een genadig en zul'k een goed Zaligmaker liefhad heb ik zijn dierbaar Woord niet slechts veracht, maar, het is te stuitend om het te vertellen! ben ik die goddelooze, schuldige, verfoeilijke ellendeling geweest om het zelve in stukken te scheuren en te verbranden. O, mijnheer, het is onmogelijk, dat zulk een rechtvaardig vertoornd Zaligmaker ooit om genade zou pleiten voor een misdaad van zulk een zwarten stempel. Alle de barmhartigheden, genadige beloftes en vertroostingen in dat gezegende boek opgesloten heb ik zondige en gruwelijke goddelooslijk aan de vlammen overgegeven. O hoe wonderlijk lankmoedig en vol van barmhartigheid moet de Almachtige zijn! of anders had ik nu al lang vlammen gevoeld van een tienduizend maal heetere natuur. Hoe, hoe kan ik de toorn en verontwaardiging van een barhartig God, die ik zoo vreeselijk beleedigd heb, stillen? Mijn geheele leven is een onafgebroken tooneel van halsstarrigheid en dwaasheid geweest.

Mijn gedrag jegens eene van de beste der vrouwen, en beste der echtgenooten, is zoodanig geweest, dat ik er zonder de sterkste wroeging niet aan kan denken. Voor mij is zij een der beste vrouwen geweest, terwijl ik, met schaamte en zelfverwilt beken ik het, een der onvriendelijkste echtgenooten voor haar geweest ben. Blinde en zondige dwaas, dat ik hare waarde niet eerder gekend heb, dan toen het te laat was; toen door mijne dwaasheid en onvriendelijkheid (zooals ik ten zeerste vrees) haar hart geheel van mij vervreemd geworden was.

Had ik aan haren raad gehoor gegeven, dan zou ik misschien nu gelukkig geweest zijn, en dat niet slechts hier, maar ook hier namaals. De vertroosting, welke ik verzuimd heb uit haren omgang te trekken, ontbreekt mij nu naar verdienste en er is nu geen oor, dat naar mijne klachten hoort of in staat is balsem in eene wonde, door de zonde gemaakt, te gieten.

Oh! mijnheer, indien uw hart door mijne zonde en ellende geraakt is, zend mij dan een regeltje ter opbeuring (indien net niet te laat is); indien mogelijk wijs mij dan eenen weg waarin ik vrede kan maken met eenen gesmaden Zaligmaker. Tranen, gebeden, en alles wat ik kan doen, baten niet; nog steeds ben ik ellendig. Al zijne barmhartigheden heb ik verzuimd en veronachtzaamd, waarom Hij mij nu geheel verlaten heeft. O! mijnheer, indien er een weg is om Zijnen toorn en gramschap te stillen, wijs mij dezelve aan. Voor zulk eene wanhopige kwaal zal ik tot elk middel de toevlucht willen nemen. Nu gevoel ik, dat er geene vertroosting, vrede of geluk kan zijn als wij niet met de liefde Gods gezegend zijn. O! Dat Hij mij bekwamen mocht Zijnen wil te doen; mij waarlijk boetvaardig mocht maken voor mijne gedane misdaden. O! dat ik door Hem te behagen vergeving mocht vinden, dit is het eenige geluk, waar ik nu naar haak. O God! bekeer mij en schenk mij vergiffenis! Verschoon mij, mijnheer, dat ik u aldus lastig val, want er is hier niemand anders aan wien ik mijne gedachten kan mededeelen. Nog eens, waarde heer, roep ik uwe vergiffenis in en wilde dat ik zeggen kon, dat ik ben

Uwe gelukkige zondeloze dienaar,
CHARLES BULL.

AAN
den Heer HUNTINGTON.

Weleerwaarde en Geliefste Vriend!

Uw vriendelijken brief ontvangen. Ik zou beter voldaan geweest zijn als dezelve op het lange in plaats van op het korte papier geschreven was, maar klein als hij is, zoo is dezelve mij toch zeer dierbaar.

Op dit oogenblik ben ik wel wat ongeschikt om te schrijven, daar ik mij juist bezig gehouden heb met hen, die aan mijne zorg zijn toevertrouwd. Veel heb ik mij met die gesprekken in te laten welke niet met genade besprengd zijn, daar ik verplicht ben mijn werk in elk gezelschap te doen. God weet, dat dit mij niet een weinig wondt: maar zulke gedenksteenen van barmhartigheid als ik past het in mijn lot te vreden te zijn, daar mijne plicht mij noodzaakt mij te onderwerpen.

Ik hoop, dat de Heere mij ter zijner tijd dichterbij zijn bedehuis wil vestigen, opdat ik het gezelschap van Zijn volk genieten moge. Hier verlang ik naar, ofschoon mij elke mogelijke beleefdheid bewezen wordt; oordeel echter zelf over mijn leven in zulk eene omgeving. Echter word ik in dit alles wonderlijk ondersteund; mijn hart is zeer veel in den hemel; en mijn Zaligmaker is mij zoo dierbaar dat alles naar wensch gaat. Gemor vind ik niet, God zij geloofd; maar mijn wil is aan den zijnen onder-

worpen, die, waarvan ik goed overtuigd ben, mij in elken stap onderricht.

De Heere, die overvloedig in goedheid en waarheid is, geeft mij nog gedurig nieuwe toedieningen van het hemelsche manna en ik ondervind, dat de inwendige mensch verkwikt, verlevendigd, onderhouden en van dag tot dag vernieuwd wordt, want nog steeds geniet ik een zoet geval van mijne groote en gelukkige verlossing. O, mijnheer! hetgeen God met goddelijke kracht op het gemoed drukt, wordt niet licht uitgewischt. De verlossing zinkt diep; zij is niet gelijk aan eenige drooge denkbeelden in het hoofd, maar de ziel smelt er onder; zonde noch Satan kan voor dezelve bestaan of ze te niet maken. Hetgeen God doet, dat zal in der eeuwigheid zijn; daar is niet toe te doen noch daar is niet af te doen en Hij doet dat, *opdat men vreeze voor zijn aangezicht.*

Ik zie, dat God weer een zijner kinderen te huis gehaald heeft. Haar pad was meer met doornen omtuimd, dan het mijne, maar geloofd zij God, dat Hij er haar uit gehaald heeft, daar niemand er op let, *dat de regtvaardige weggeraapt wordt voor het kwaad.* Ons einde zal vrede zijn, even goed als het hare; de belofte is zeker voor al het zaad. In deze wereld moeten wij verdrukking hebben, opdat wij mogen leeren onze vrede in Christus Jezus op prijs te stellen.

Tegenwoordig ben ik zeer gemoedigd; ik moet u alle mijne zoete gestalten bekendmaken, en mocht ik weder in moeilijkheden geraken dan zal ik geen voet verzetten zonder u te raadplegen. Ook hoop ik immer uwen raad op te volgen. daar ik tot hertoe ondervonden heb, dat het tot Gods eere en ten beste mijner ziel verstrekt.

Lang genoeg heb ik u met mijne ellendes en

paapsche onzin gekweld; waarover ik nu verbaasd sta en kan niet nalaten mij over mijne onwetendheid te verwonderen en om mijne eerste brieven te lachen.

Hoe vreemd schijnen dezelve mij nu toe; in mijnen eersten en tweeden brief zeide ik u, dat ik over leerstellingen zou handelen; echter kan ik er geene leerstelling in vinden.

Het spijt mij, dat ik den tekst vergeten ben, waaruit u predikte, toen God mijne ziel verlost. Ik zou wenschen, dat ik mij de kleinste omstandigheid nog herinnerde. O gezegende verandering! Ik ondervond eene overzetting uit de duisternis in het licht, uit droefheid in vreugde, uit gemoedsangst in gerustheid en vrede der conscientie, uit eenen staat van vijandschap in eenen staat van verzoening met God en dat door het lijden van Christus Jezus mijnen Heere. Ik wilde wel, dat u zich de tekst nog herinnerde en mij dezelve zondt. Op zekeren avond predikte u dezelve in Providence Chapel. Ik verkeerde toen in groote gemoedsangst. Ik herinner mij nog, dat gij hoofdzakelijk over het gebed handeldet en dat gij opmerkte, dat er zes zaken noodzakelijk waren om toegang tot den troon der genade te vinden: 1ste dat wij op de beloften moesten pleiten, 2de dat het gebed opgezonden moest worden onder een gevoelig besef van ons gemis. 3de dat het gebed in het geloof gedaan moest worden, 4de Dat wij in den naam van Jezus moeten bidden, *want niemand kan tot den Vader komen dan door Hem.* 5de dat wij God aangeenen tijd mochten binden, en ten 6de dat wij om leidzaamheid moesten bidden, met onderwerping aan Gods wil besluiten en dan op Zijne hand te letten en op antwoord te wachten. Dit waren de voornaamste hoofden van uwe leerrede, zooals ik mij goed herinner, want

de Heer T. bracht mij datgene weder te binnen, wat mijnen geest ontgaan was.

De tekst van deze predikatie herinner ik mij niet meer, maar toen geloofde ik en geloof dit nog, dat de geheele preek eene boodschap was door God aan mijne ziel gezonden. Het geheel werd zoo krachtig op mijn gemoed gedrukt en is ook diep in mijn hart geworteld. Ik herinner mij, dat gij uwe hoofdpunten duidelijk uiteenzette, hetwelk mij zeer te hulp kwam, want ik verliet de kapel in eene zeer ooitmoedige en verbroken gemoedsgestalte, terwijl de preek zoowel als mijne gestalte mij den geheelen weg naar huis bijbleven. Ook kon ik niet rusten, al eer ik sterk met God in het gebed geworsteld had, dat Hij den geheelen last van schuld van mijne conscientie mocht wegnemen en mij een gevoelig besef van de kwijschelding en vergiffenis mijner zonden, door de toepassing van Jezus bloed, mocht schenken. Alles wat ik gevoelde vertelde ik God en vond groote vrijheid in het uitstorten van mijne klachten voor Hem en in het pleiten op dierbare beloftes, welke ten dien tijde krachtig in mijn gemoed vloeiden; ook mocht ik sinds dien tijd op de zelfde wijze voortgaan. Ik zal u eenige der beloftes, waar ik toen op pleitte, verzenden, voor zoover ik mij dezelve nog herinner, want ik denk ze nimmer te zullen vergeten. Mijn geheugen is niet zeer best; daar het door mijne moeite zeer verzwakt is: nu wordt het echter beter. Gij weet dat Christus zegt: *Maar wanneer de Trooster zal gekomen zijn, die zal u indachtig maken alles wat ik u gezegd heb*; het is zeker dat ik de plaats noch den tijd immer zal vergeten. Ik heb geen tijd de teksten voluit te schrijven, maar gij kunt dezelve op uw gemak na lezen. Matth. 21 : 22. Matth. 11 : 28. Matth. 5 : 5. Luk. 11 : 9. Jes. 45 : 18. 1 John. 13 : 8. Zach. 13 : 1. Van al deze teksten en

van nog vele anderen heb ik de kracht ondervonden en de gezegend uitwerking was, dat mijn ongeloof ten dien tijde verdween en het geloof in mijn hart ontsprong. Ik was zoo zeker, dat God mijne gebeden hoorde en dezelve zou beantwoorden, als ik van mijn persoonlijk bestaan zeker was, want Hij had mij den Geest der genade en der gebeden geschonken en mijne banden reeds losgemaakt. Onder deze teksten smolt mijne ziel weg: *Zoon, zijt wel gemoed, uwe zonden zijn u vergeven. Matth. 9 : 2*, en ook, *Gij zult alle hare zonden in de diepten der zee werpen. Micha 6 : 19*. O, mijnheer, dit is de godsdienst van Jezus: dit is inderdaad de hemel.

Ten dien tijde had ik een toeigenend geloof. De beloftes kon ik aangrijpen en ze tot de mijne maken. Ik kon zeggen: *ik ben mijnes Liefsten en zijne genegenheid is tot mij*. Dit nam mijne twijfelingen en vreezen weg. Van zijne algenoegzaamheid en gewilligheid om te zaligen was ik overtuigd; ik wist van te voren dat Hij het doen kon, maar eer ik geloofde, dat Hij er gewillig toe was, kon ik er geene vertroosting uit krijgen. Maar o! toen ik zijne liefde aan mijne ziel gevoelde werden mijne duisternis en blindheid in eene zekere mate weggevaagd, door dien het heerlijke licht van *de Zonne der Gerechtigheid* in mijne ziel opging terwijl er *genezing was onder zijne vleugelen*. Dit deed verschrikkingen mismoedigheid onmerkbaar verdwijnen, terwijl er vreugde en vrede, zielerust en inwendige vertroosting, zoodanige als door geene woorden uitgedrukt kunnen worden, zoetelijk op volgden. Het Woord Gods wordt dan der ziele dierbaar. Met David zeide ik: *Hoe zoet zijn uwe redenen mijn gehemelte geweest! en zoeter dan honing en honingzeem*; het is het voedsel mijner ziel, een lamp voor mijnen voet en een licht op mijn pad.

In deze aangename gestalte heb ik bijna immer sinds dien tijd verkeerd; want ik gevoel de eeuwige liefde Gods in mijn hart uitgestort. Waarlijk zoo verre het Oosten is van het Westen, zoo verre heeft hij mijne overtredingen van mij gedaan.

Ik hoop, dat ik Hem maar immer dicht aan moge kleven: mijne gebeden beantwoordt Hij op eene zeer klaarblijkelijke wijze. Ik loof Hem, dat Hij mijn hart in den hemel houdt, *waar mijne schat is*; op aardsche dingen is het niet gevestigd. *Hij heeft mij uit eenen ruischenden kuil, uit modderig slijk opgehaald* en ik vertrouw, dat Hij mijne voeten op den rotssteen zal stellen en *mijne gangen vastmaken*. Ik zal den Heere zingen in mijn leven. Ik zal mijnen God psalmzingen, *terwijl ik nog ben*.

Houdt mij ten goede, dat ik zulk eenen langen brief schreef, want het is de hartelijke gevoelige ondervinding van uwe liefhebbende en gehoorzame dochter

ELIZABETH MORTON.

AAN

Mej. ELIZABETH MORTON.

Geachte dochter.

Den uwen in orde ontvangen. Hoe meer gij schrijft of spreekt, hoe zuiverder de stroom begint te loopen. Degenen die uit *den fontein des heils* drinken, zooals de Schrift zegt, *stroomen des levenden waters zullen uit zijnen buik vloeien*. Uwe spraak wordt nu zuiver en verkwikkend; de dikke modder van Arminiaansche en paapsche droesem is in uwe laatste verdrukking goed in beroering gebracht en nu *de sprinkader des levens* begint op te rijzen zal het vuil uitgeworpen worden, en dezelve zal ons helderder en helderder worden. De geest der liefde heeft de vuile droesem en spinnewebben opgebrand en *des Konings dochter is geheel verheerlijkt inwendig*, hare gevangenis kleederen zijn afgelegd en hare versierselen haar aangedaan. Gij ligt nu niet meer *tusschen twee rijgen van steenen* (Eng. liggende onder de potten) en zijt met *de vleugelen eener duif* gezegend geworden, en uwe vederen zijn van *geluwen goud*. De *oude mensch* is dood en begraven, uit het gezicht en uit de gedachte en gij verwacht noch wenscht voortaan nimmer meer eenige tegenstand van dien kant te ondervinden of te gevoelen. Neen zegt gij, geloofd zij God, hij is in de vergetelheid verzonken en bij zijne begrafenis heb ik vergenoegd gezongen. Tot zoover gaat het goed.

De duivel is bestraft en met pak en zak weggezonden. De engel heeft hem met eenen keten gebonden, hem in den afgrond geworpen, den mond deszelven gesloten en denzelve verzegeld, opdat hij de volken niet meer zoude verleiden, zoodat gij geen grond ziet waarom gij eenen nieuwen aanval uit dat hol zoudt vreezen. Het ongeloof is met beschaamdheid gevlucht, zoodat gij verwacht, dat het zich nooit weder zal vertoonen. En wat de wederstrevigheid van uwen wil en de vijandschap en huichelarij van uw hart betreft, zoo neemt gij aan, dat gij er nimmer meer van hooren of er iets van gevoelen zult. Alle deze koningen en helsche krijgslieden zijn evenals die van de legers van Sodom gevloeden en in de lijmpotten gestort, terwijl de liefde de banier is over het hoofd mijner dochter. Tegen dit kind Jacobs zal geene tooverij meer zijn noch waarzeggerijen tegen deze dochter Israëls. In den middag zal zij bij de kudde des Heeren legeren; *in grazige weiden zal zij nederliggen en zachtken aan zeer stille wateren gevoerd worden*, terwijl duivel en ongeloof in zak en assche moeten zitten en hare vrede nimmer meer mogen verhinderen of haar geluk verstoren. Dit zijn gelukkige dagen Betje, dit zijn *dagen van den Zoon des menschen*; gezegend is de ziel, welke in zulk eenen toestand verkeert, ja gezegend is die ziel *welker God de Heere is*.

Eerst scheen de Zaligmaker vergramd en als zich van verre houdende, maar gij hebt Hem ijverig gevrijd. Nu bemint Hij u en gij looft Hem, Hij vertoont zich als gepast en beminnelijk en gij bewondert Hem. Gij denkt echter niet, dat Hij u ooit majestueus of schrikkelijk zal voorkomen om u op eenen afstand te houden of eene vreze met de minste zweem van slavernij in u te verwekken. Al de vroegere fronsels, berispingen, kastijdingen en verschrikkin-

gen, waar Hij u onder bracht, zijn nu vergeten : éene glimlach heeft de gansche breuk geheeld en al uw vroeger lijden en zwoegen ruimschoots vergoed. Hij is nu *de schoonste onder tienduizend en al wat aan Hem is is gansch begeerlijk.*" Dit zijn kostelijke tijden, mijne dochter; dit is de ruste, daar ik ernstig voor u naar gezocht heb, opdat *het u wel mocht gaan.* En daar gij genade gevonden hebt in de oogen van den Heere des oogstes en vrijheid verkregen hebt om zelfs onder de schoven te rapen, zoo hoop ik dat gij u dicht bij zijne maagden zult houden, want dat is goed, en laten zij u niet in een ander veld vinden. Blijf standvastig tot zijne oogst met u geëindigd is, en dan zal Hij de arenlezer dadelijk huwen en haar in de eetzaal brengen, waar Hij die zaaide, zij die oogsten en zij die raapte zich te zamen zullen verheugen. Wij hebben zoowel als de wereldling een oogsthuis in de belofte, waar de vreugde des oogstes nimmer zal ophouden en waar wij ons met eene betere vreugde zullen verheugen dan diegenen, wier vreugde zoo groot was als hun koren en most vermenigvuldigde.

Gij zegt niets nieuws meer van uwe oude eerwaardige moeder, ik bedoel de koningin van Babylon. Zij schijnt niet meer in tel te zijn. *Hoe is het goede goud zoo veranderd? Hoe is de getrouwe stad (in uwe oogen) tot eene hoere geworden.* Jes. 2 : 21 Ach! zegt gij *al dat openbaar maakt is licht; in het licht des Heeren zien wij het licht,* alles verzinkt in het niet voor de liefderijke verzoende blik van den eeuwigen gezegenden Zaligmaker. Als Hij glimlacht is de verlossing nabij. *Verheft gij over ons het licht uwes aanschijns, o Heere!* en wij zullen verlost worden. Houdt deze dingen, mijne dochter. *Er is een leven in zijne goedgunstigheid; lieflijkheden zijn in uwe rechterhand eeuwiglijk.* Volg het aangename licht, dat eerst over

u opging, en dat zal u tot Hem leiden. *Indien wij in het licht wandelen, gelijk Hij in het licht is, dan zullen wij niet bedrogen uit komen, maar in de volheid zijner tegenwoordigheid eindigen. Uit Zion, de volkomenheid der schoonheid, verschijnt God blinkende en wij zijn gekomen tot den berg Zion, tot het hemelsche Jeruzalem, tot de vele duizenden der engelen en tot de geesten der volmaakt rechtvaardigen; tot God den Rechter over allen en tot den Middelaar des Nieuwen Testaments Jezus en tot het bloed der besprenging dat betere dingen spreekt dan Abel.*

Er is slechts één geest, die het goddelijk gezin, zoowel in den hemel als op aarde vervuld; met dit verschil echter, dat zij verzadigd zijn, terwijl wij naar hunne volheid hongeren en dorsten. Zij zijn bij den oorsprong der fontein, maar wij moeten *die rivier aankleven, welker beekskens de stad Gods verblijden.* Zij zijn in den eeuwigen dag, maar wij zijn op *het pad der rechtvaardigen, voortgaande en lichtende tot den vollen dag toe.* Zij hebben den prijs bekomen, maar wij loopen nog in den loopbaan. Zij hebben den hemel *door geweld* genomen, wij worstelen er nog om. Om kort te zijn, Mozes, Aaron en Hur zijn op den berg, maar wij strijden met Amelek; dit heeft echter niets te beduiden, daar Josua met ons in de vallei is. Zij zijn in de eeuwigheid, maar wij zijn onder de levendigmakende invloeden van het eeuwige leven, ofschoon wij nog in den tijd zijn. De heerlijke Zonne der Gerechtigheid, die over ons is opgegaan, is onder eene voortdurende eklips ter oorzaak van het voorhangsel der sterfelijkheid. De zwakheden van dit aardsche lichaam verduisteren zijne stralen nog, zoodat de wereld maar weinig ziet van ons licht; en ten opzichte van anderen hebben wij eene totale eklips door te gaan, zij moet zoowel ons als ons licht uit het oog verlie-

zen. Er is maar ééne stap tusschen geloof en gezicht. Houdt mij ten goede, het licht des geloofs is gezicht. Er is maar ééne stap tusschen het gezicht en de volle genieting.

Er was een straat tusschen de Stad Zion en Jeruzalem; tusschen de muur van Millo en die van Jeruzalem was insgelijks eene straat, waarover eene brug was, welke naar het geschied verhaal zegt *de brug Zions* genaamd werd; aan de zijde van de brug waar Zion was stond *het huis der helden* Nem. 3:16 maar aan de zijde van Jeruzalem was *Salomos elpen beenen troon des gericht*s met zijne zes trappen en twaalf leeuwen 1 Kon. 10: 18, 19, 20. Gij weet hoe gij dit moet toepassen; wij zijn op den berg Zions en hopen spoedig in Jeruzalem, dat boven is, aan te komen, *welke is onzer aller moeder*. Eerst moeten wij echter de vallei der schaduw des doods doorgaan, maar Christus is de weg tot den Vader, waar men zich veiliger op wagen kan dan op de brug Zions, terwijl ééne stap ons van het huis der helden tot den troon der heerlijkheid brengt. Ons geloof, onze hoop, onze harten, onze verlangens en onze wandel is daar reeds, en wij zullen langzamerhand volgen. Terwijl gij nog aan deze zijde der brug zijt, tracht *eene navolger te zijn dergenen, die door geloof en lankmoedigheid de belofenis beërven*; treedt in de voetstappen huns geloofs, houdt omgang met hen in hunne dagboeken, maak u bekend met hunne pelgrimsreis, dring door in hunne gedachten, gevoelens en beschouwingen, aanschouw de beloftenissen, welke zij verkregen, alsmede hun vertrouwen en gedrag; let op hunne tegenspoeden en moeites; hunne uitreddingen en goddelijke gunsten; leg hunne leer op als een schat en drink hunnen geest in; begeef u in het midden van die gansche wolk van getuigen, ga met hen om in de Schrift, *volgt haar geloof na*,

aanschouwende de uitkomst hunner wandeling. Hebr. 13: 7. Dit is inderdaad een evangelisch gezelschap, en wel het beste waar ik ooit mede omging of mij aan verbond. Deze wandelden met God in zijne beloftes, brachten verafgelegene dingen nabij door hun geloof en omhelsden dezelve in hunne genegenheden; al hunne geestelijke ondersteuning en voedsel haalden zij uit de toekomst; zij verdroegen hunne beproevingen *als ziende den onzienlijke* (hunnen Beschermers) en verkeerden met de gedachten huns harten in eene andere wereld; zij hadden hier *geene blijvende stad* en hadden nochtans immer eene in het gezicht; zij *beleden dat zij gasten en vreemdelingen op der aarde* waren; en verwachtten nimmer dit land of tehuis eerder te zullen vinden dan bij hunnen dood.

In onze dagen zijn er vele belijders, welke meer op ongedierte dan op kooplieden gelijken; zij leven geheel op de vertroosting van anderen, inplaats dat zij zelve handel drijven op den hemel. Handel daarom niet gelijk deze; zoek de weg naar God voor uzelf en doet er winst mede; God is niet verre van een iegelijk onzer, of wij Hem immer tasten en vinden mochten; tast daarom naar Hem en dan zult gij eene blijdschap hebben in u zelve en vertrouw niet te veel op het licht van een ander. Paulus zegt: *Ik weet wien ik geloofd heb,* en Job zegt: *denwelken mijne oogen zien zullen en niet eene vreemde.* Indien gij tot de voorrechten van Gods kinderen zoudt willen geraken, verkeer dan zoo veel mogelijk in het verborgene; houdt u bezig met lezen, mediteeren, bidden, belijden, loven en overpeinzen, welke middelen zijn om het gemoed dagelijks voorsmaken te geven van de ware vreugde des hemels. Hierdoor wordt die klomp van aardse en vleesche-lijke begeerten, waarmede de duivel den lauwen

belijder en den ingekerkerden wereldling gekluisterd houdt, uit het gemoed weggenomen en uitgewischt. Zulken zijn met al hunne rijkdom de ergste slaven, want zij zijn beide dienaar en onderdanen van *datgene*, hetwelk God gegeven heeft hen en anderen te dienen. Sta nimmer naar onafhankelijkheid of naar eenig voorraad in handen om uwe oogen van de verborgen hand der Voorzienigheid af te wenden. Er kan geen sterveling zijn, die in ziel en omstandigheden scherper beproefd is als ik, en nochtans is er geen mensch in de wereld wien ik zijne voorspoed benijd of met wien ik van staat zou willen verwisselen. Wij zijn verplicht Gods getrouwigheid elken dag te beproeven, want Hij schept er behagen in zijne getrouwigheid en waarheid ten toon te spreiden en *om zich sterk te bewijzen aan degenen, die op Hem vertrouwen*. Dikwijls ben ik in gezelschap geweest van belijders, welke mijne ooren bezighielden met hunne voorspoed in de wereld en den overvloed van hunne rijkdom; duidelijk zag ik echter wat zij niet zagen, namelijk de verdorven zonde der gierigheid en den vloek Gods er over, welke hunne zielen zooverre buiten het bereik mijner vreugde stelde als mijn gebrek verwijderd bleef van hunnen overvloed. Gemeenlijk benijdt de arme geloovige *den vrede der goddeloozen* Ps. 73: 3 terwijl de verzochte en geslagen heilige *den hoogmoedige gelukzalig* acht Mal. 2: 15. God vervloekt echter den eerste Mal. 2: 2 en wederstaat den laatste Jac. 4: 6.

Overeenkomstig uw verlangen heb ik u eenen langen brief geschreven, welke gij in het vervolg niet meer moet verwachten God heeft mijne getrouwe handelingen gebruikt om u te doen ontwaken en heeft mij waardig geacht u in de banden des evangeliums te teelen. Ook heeft Hij mij

tot uwe vroedvrouw gemaakt; door mijne bediening heeft Hij den geest der liefde aan u medegedeeld; welke de nieuwe geboorte is. *Een iegelijk die liefheeft is uit God geboren en kent God.* Ik heb getracht u te voeden 1 Tess. 2: 7 u te zoogen Jes. 66: 11 u op de handen te dragen Klaagl. 2: 22 en acht op u te geven Pred. 8: 2. Gij zijt nu uit de hand des vogelvangers en uit de hand des jagers geredt. Spr. 6: 5. Mijne slip moet gij nu loslaten, daar ik zie, dat gij de slip van eenen Joodschen man gegrepen hebt.

Er zijn nog zeer velen, welke ik verzorgen moet, waarom gij van onder mijne vederen vandaan moet en in God verbergings zoeken, aan wien ik u opdraag en aan het Woord Zijner genade, hetwelk machtig is u op te bouwen. Gij zijt nu in de kloof der steenrots en die in de schuilplaats des Allerhoogsten is gezeten, die zal vernachten in de schaduw des Almachtigen. Gij zijt nu in den tijd der minne; de Heere heeft Zijnen vleugel over u uitgebreid en is met u in een verbond gekomen. Blijf op de dorschvloer, totdat Hij het graan verzamelt en het kaf met vuur verbrandt. Pleit op uwe aanverwantschap en verwacht dat Hij u zal lossen en vertrouw er op, dat Hij kloekelijk zal doen in Ephratah en zijnen naam vermaard maken in Bethlehem. Geliefde dochter, vaarwel! Ik blijf uw toegenegen vriend en vader in Christus Jezus.

WILLIAM HUNTINGTON.
